

LAPIN YLIOPISTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN TIEDEKUNTA
VALTIO-OPPI

VÄÄRISSÄ PAIKOISSA ASUVISTA IHMISISTÄ
Diskurssianalyysi Jussi Halla-ahon maahanmuuttovastaisista puheista.

Reetta Mateli 0394884

Pro-gradu tutkielma

Kevät 2021

Tutkielman ohjaaja: Mika Luoma-aho

Lapin Yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Väärissä paikoissa asuvista ihmisistä. Diskurssianalyysi Jussi Halla-ahon maahanmuuttovastaisista puheista.

Tekijä: Reetta Mateli

Koulutusohjelma/oppiaine: Poliittikatieteet, valtio-oppi

Työn laji: Pro gradu-työ

Sivumäärä: 83

Vuosi: 2021

Tiivistelmä

Tutkimukseni käsittelee perussuomalaisten nykyisen puheenjohtajan Jussi Halla-ahon maahanmuuttovastaisia puheita. Jussi Halla-aho on tullut tunnetuksi maahanmuuttovastaisista mielipiteistään ja näkemyksistään. Häntä voidaan pitää maahanmuuttokriittisten yhtenä ”oppi-isänä”. Halla-aho on kirjoittanut vuodesta 2003 vuoteen 2019 Scripta-nimistä blogia, joka keskittyy maahanmuuttokysymyksiin. Perussuomalaisten puheenjohtajuuden lisäksi Halla-aho on toiminut kansanedustajana, kunnallisvaltuutettuna sekä europarlamenttikona.

Tutkimukseni on diskurssianalyyttistä tutkimusta. Tutkin, millaisin diskurssein Jussi Halla-aho maahanmuuttajista puhuu ja millaista kuvaa hän maahanmuuttajista näillä diskursseilla tuottaa. Lisäksi pohdin sitä, mitä seurauksia näillä diskursseilla on. Tutkimukseni aineisto koostui Halla-ahon kirjoittaman Scripta-blogin teksteistä sekä puheenvuoroista, joita Halla-aho on pitänyt EU:ssa, Työmiehen tuumaustunnilla sekä eduskunnassa. Aineiston rajasin aikavälille 2003-2018.

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys koostuu kahdesta osasta: identiteetistä ja kulttuurista, sekä kansakunnasta, nationalismista ja etnonationalismista. Halla-aho rakentaa maahanmuuttajista leimattua identiteettiä ja samalla tulee rakentaneeksi suomalaista kansakuntaa, josta maahanmuuttaja erottuu erilaisen kulttuurin vuoksi. Halla-aho toiseuttaa maahanmuuttajat ja rakentaa maahanmuuttajista hyvin negatiivista kuvaa sekä stereotyyppiä. Maahanmuuttovastaisuus pohjautuu nationalismiin ja Halla-ahon ajatuksista on löydettävissä etnonationalistinen aspekti, sillä Halla-aho korostaa maahanmuuttajan etnisen taustan merkitystä ja kansakunnan etnistä taustaa ja yhtenäisyyttä.

Tutkimustulokseni on, että Halla-aho puhuu maahanmuuttajista talousdiskurssin ja uhkadiskurssin kautta. Talousdiskurssissa Halla-aho näkee maahanmuuttajat laittomiksi, väärin syin liikkeinä oleviksi siirtolaisiksi, jotka hyväksikäyttävät turvapaikkajärjestelmää. Talousdiskurssissa toistuu puhe maahanmuuttajista taloudellisina ja sosiaalisena taakkana: maahanmuuttajien työllistyminen ja integroituminen on haastavaa, eikä maahanmuutto ratkaise työvoimapulaa tai huoltosuhdeongelmaa. Maahanmuuton aiheuttamien taloudellisten ja sosiaalisten kustannusten vuoksi maahanmuuttopolitiikan tulee olla tiukkaa ja maahanmuuttajien määrää on hallittava. Uhkadiskurssin kautta Halla-aho luokittelee maahanmuuttajat kulttuuriseksi uhaksi, mutta myös turvallisuusuhaksi. Maahanmuuttajat edustavat erilaista kulttuuria ja uskontoa, mikä aiheuttaa ongelmia. Halla-aho kuvaa maahanmuuttajat rikollisiksi, radikaalin islamin seuraajiksi sekä ghattoutujiksi. Uhkadiskurssin kautta maahanmuuttajista rakentuu kuva länsimaalaiseen yhteiskuntaan sopeutumattomina.

Avainsanat: maahanmuutto, maahanmuuttovastaisuus, etnonationalismi, nationalismi, identiteetti, islamvastaisuus,

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
1.1. Tutkimuksen taustaa.....	1
1.2 Jussi Halla-aho ja Perussuomalaiset	7
1.3. Menetelmänä diskurssianalyysi.....	12
2. Teoreettinen viitekehys.....	17
2.1. Identiteetti ja kulttuuri	17
2.1.1 Identiteetti.....	17
2.1.2. Kulttuuri	20
2.2. Kansakunta, nationalismi ja etnonationalismi	23
2.2.1. Kansakunta ja kansallinen identiteetti	23
2.2.2. Nationalismi ja etnonationalismi	26
3. Maahanmuuttajat taloudellisena ja sosiaalisena taakkana.....	32
3.1. Turvapaikkaturisteja ja elintasopakolaisia.....	34
3.2 Työvoimapulan ja huoltosuhteen paikkaajia	38
3.3. Vaikeasti työllistettäviä	42
3.4. Haastavia integroitavia ja kotoutettavia	45
3.5. Hallinnan kohteita	50
4. Terroristeja, rikollisia, sopeutumattomia - maahanmuuttajat uhkana.....	54
4.1. Maahanmuuttajat länsimaisia arvoja uhkaavina.....	55
4.2. Rikollisia ja terroristeja	61
4.3. Ghettoutujia ja valloittajia	66
5. Johtopäätökset	70

1. Johdanto

1.1. Tutkimuksen taustaa

Istun paikallisen kahvilan pöydässä juomassa cappucinoa. Edessäni istuu hieman yli parikymppinen poika, joka käärii sätkätupakkaa tärisevin käsin. Hän tuijottaa pöytää apeana, eikä hymyile, vastaa muutamalla lyhyellä sanalla. Tiedän, että hänet on vasta palautettu Saksasta takaisin Albaniaan, Tiranan vilkkaaseen lähiöön, Kameziin. Kolmen viikon aikana, jonka vietimme Kamezissa, kuulen usean ihmisen suusta saman: täällä ei ole yhtään mitään, haluan lähteä töihin muualle Eurooppaan. Yksi sanoo, että tänään juhlietaan ja pidetään hauskaa, huomomisesta ei kukaan tiedä. Toinen kertoo, kuinka on matkustanut pienellä veneellä Iso-Britanniaan ja pelännyt matkalla hukkumista. Hänetkin on palautettu takaisin kotimaahansa, mutta hän suunnittelee jo uutta lähtöä. Meiltä kysellään kiinnostuneena, miten Suomeen pääsee töihin ja voisimmeko auttaa jotenkin. Ihmisten tarinoita näyttävät leimaavan näköalattomuus, tietynlainen kyllästyminen ja "ihan sama"-asenne. Tuntuu, että kaikki odottavat lähtöä, jotain mahdollisuutta lähteä muualle paremman elämän toivossa. On suuria suunnitelmia ja haaveita, jokainen haaveilee siitä, että olisi elämä jossain muualla. Suurin osa keskusteluista käsittelee jollain tapaa rahaa: sitä, miten rahaa ei ole tarpeelliseen ja sitä, mistä rahaa voisi saada. Työttömyys on yleistä ja töitä tehdään silloin kun niitä sattuu olemaan. Sosiaaliturvaa ei juurikaan ole, ja harmaa talous kukoistaa.

Kun Eurooppaan suuntautui vuonna 2015 ennennäkemätön siirtolaispaine, jotkut kysyivät puolisoiltani rahaa lainaan, jotta pääsisivät hakemaan turvapaikkaa Saksasta. Jotkut kyselivät, saako Suomesta helposti turvapaikan. Olin ihmeissäni ja kysyin, miksi ihmeessä ihmiset tuhlaavat viimeiset säästönsä ja ottavat lainaa, jotta pääsevät turvapaikanhakijoina muualle Eurooppaan, jossa varmasti vastaus on kielteinen. Puolisoni hymähti ja sanoi: "Sä et ymmärrä, kun ihminen on tarpeeksi epätoivoinen niin se tekee mitä vain."

Kesällä 2018 istun ystäväni kanssa kahvilassa. Ystäväni hymyilee ja kertoo, että hän on vihdoinkin löytänyt sisaruksensa ja haluaisi matkustaa kotimaahansa heitä tapaamaan. Olen iloinen, että ystäväni istuu siinä. Lähes 10 vuotta aiemmin olen avannut Metsälän Säilöönottoyksikön ovet ja mennyt tapaamaan häntä. Silloin hän odotti palautusta kotimaahansa ja minä pelkäsin, etten näkisi

häntä enää ikinä. Kymmenen vuotta myöhemmin edessäni istuu iloinen ja hymyilevä nuori mies, juuri ammattikorkeakoulusta valmistunut, suomen kansalainen.

Muuttoliike ei ole uusi ilmiö, vaan sitä on ollut olemassa lähes aina. Muuttoliikkeelle on useita eri syitä, ihmisiä ajaa pois kodistaan niin työ, avioituminen, opiskelut kuin pelko ja taloudellisten mahdollisuuksien puute. Vuonna 2015 Suomesta haki kansainvälistä suojelua 32 476 henkilöä, mikä oli noin kymmenen kertaa enemmän kuin vuonna 2014. Suurimmat hakijaryhmät muodostivat irakilaiset, afgaanit, somalit ja syyrialaiset. Myös suuri joukko albanialaisia hakivat turvapaikkaa, suurin osa taloudellisin perustein. Vuonna 2015 Maahanmuuttovirasto teki 7466 turvapaikkapäätöstä, joista myönteisten päätösten osuus kaikista päätöksistä oli 25 % ja kielteisten päätösten määrä kaikista päätöksistä 18 %. Lukujen vertailu on haastavaa, sillä kaikkia hakemuksia ei vuoden aikana ehditty käsitellä. (EMN 2015, 18-20.) Vuonna 2018 Suomesta turvapaikkaa haki 4 548 henkilöä. 47 % hakemuksista oli uusintahakemuksia. Vuonna 2018 suurimman hakijaryhmän muodostivat Irakin, Venäjän ja Somalian kansalaiset. Maahanmuuttovirasto teki samana vuonna 6 379 turvapaikkapäätöstä, joista myönteisten päätösten osuus kaikista päätöksistä turvapaikkaprosessissa oli 43%. (EMN 2018, 20-22.)

Viimeistään vuoden 2015 pakolaiskriisi ja sen värittämät iltapäivälehtien otsikot, koventuneet asenteet ja avoin maahanmuuttovastaisuus herättivät minut perehtymään ilmiöön tarkemmin. Tuntui siltä, että aikaisemmin marginaalissa olevat maahanmuuttajavastaiset puheet olivat nyt yleinen tapa luokitella ihmisiä meihin ja muihin. Maahanmuutosta tuli aihe, johon lähes jokainen otti jollain tapaa kantaa. Maahanmuutosta ja muualta tulevista ihmisistä tuli ongelma, jolta yhtäkkiä täytyy suojautua. Ehkä juuri tapaamani ihmisten, ystäväni ja tuttavieni vuoksi minun on aina ollut vaikea ymmärtää niitä, jotka suhtautuvat maahanmuuttoon kielteisesti. Tunnen osan siitä maailmasta ja tiedän tarinoita niiden ihmisten elämästä, joita nykyaikana kutsutaan "elintasopakolaisiksi", eli ihmisiksi, jotka pakenevat vainon sijaan kotimaansa köyhyyttä ja näköalattomuutta.

Maahanmuuttovastaisuus edustaa sitä maailmaa, jossa minä en elä. Minusta on aina ollut kiinnostavaa uppoutua hetkeksi maailmaan, joka haastaa omaa tapaani nähdä asioita. Ehkä juuri siksi maahanmuuttovastaisuus tutkimusteemana kiinnostaa. "Vastapuolelle" on kiinnostavaa kurkistaa, sillä uskon vakaasti siihen, että erilaisiin ajattelutapoihin tutustuminen ei koskaan ole turhaa, vaan avartaa ja haastaa omia juurtuneita käsittämisen tapoja.

Tutkimukseni päähenkilöksi valikoitui Perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho. Halla-aho on aina tuntunut kiinnostavalta poliitikolta, koska hän edustaa puoluetta, jota en varmaan itse

koskaan äänestäisi ja ulosanniltaan Halla-aho on hyvin hillitty. Hillitystä ja rauhallisesta ulkoasusta huolimatta Halla-aho on äärimmäisen taitava ja nokkela kirjoittaja, ja jotkut hänen teksteistään ja kommenteistaan saavat minut hymähtämään ääneen. Viimeistään puheenjohtajaksi valinnan myötä Halla-aho nousi suuremman yleisön tietoisuuteen. Halla-ahon valinta puheenjohtajaksi hajotti perussuomalaisen puolueen ja Halla-aho on ollut melko kiistelty hahmo mediassa. Jotkut pitävät Halla-ahoa avoimen rasistisena, jotkut taas ylistävät Halla-ahon olevan Suomen kansan puolella. Halla-ahon valitseminen tutkimuksen keskiöön on relevanttia ja ajankohtaista sen vuoksi, että Perussuomalaiset näyttävät jatkuvasti lisäävän kannatustaan. Maahanmuuttovastaiselle politiikalle näyttää olevan kysyntää. Suositun puolueen puheenjohtajana Halla-aho saa äänensä kuuluviin, eli hänellä on valtaa osallistua näkyvästi yhteiskunnalliseen keskusteluun. Suuren puolueen johtajana Halla-aho voi jonain päivänä seisoa pääministerin paikalla, joten hänen politiikkansa nostaminen tutkimuksen keskiöön on sikäli perusteltua.

Tässä gradussa tutkin perussuomalaisten nykyisen puheenjohtajan Jussi Halla-ahon maahanmuuttovastaista ajattelua, jota voisi tarkemmin luonnehtia “pakolaisvastaisuudeksi”. Halla-aho ei omien sanojensa mukaan vastusta maahanmuuttoa sinänsä, vaan hän vastustaa maahanmuuttoa, jonka vaikutukset Suomelle ovat negatiiviset. Selvitän, millaista kuvaa ja tarinaa Halla-aho maahanmuuttajista rakentaa. Halla-aho käyttää käsitettä “maahanmuuttaja” puhuessaan ulkomaalaisista ihmisistä, jotka ovat muuttaneet toiseen maahan. Tätä käsitettä myös itse käytän. Halla-aho ei juurikaan puhu “ulkomaalaisista” tai “pakolaisista”.

Tutkimusmenetelmäksi valitsin diskurssianalyysin. Diskurssit ovat puhetapoja, joten tutkimuksessani tutkin, millaisia diskursseja Halla-ahon teksteistä ja puheista on löydettävissä. Toisin sanoen tutkin sitä, miten Halla-aho maahanmuuttajista puhuu. Diskursseilla on valtavan suuri merkitys todellisuuden rakentajana. Kun vastustetaan maahanmuuttoa, vastustetaan samalla myös ihmisiä. Siksi minua kiinnostaa se, millaisina Halla-aho maahanmuuttajat näkee ja millaista kuvaa heistä rakentaa. Halla-aho esittää myös runsaasti ehdotuksia siitä, mitä pitäisi tehdä. Toisin sanoen, millaista maahanmuuttopolitiikkaa Suomen tulisi harjoittaa.

Tutkimuskysymykseni on seuraavat:

1. Millaisin diskurssein Jussi Halla-aho puhuu maahanmuuttajista?
2. Millaista kuvaa Halla-aho maahanmuuttajista näillä diskursseilla tuottaa?
3. Millaisia seurauksia näillä diskursseilla on?

Halla-ahon rakentamat maahanmuuttajadiskurssit oikeuttavat tietynlaisen politiikan ja toiminnan. Tietynlainen politiikka on siis seurausta siitä, millaisina maahanmuuttajat nähdään. Tavoitteenani on tehdä eräänlaista yhteenvetoa Halla-ahon maahanmuuttokritiikistä. Tieteellisen tutkimuksen pohjalla on pyrkimys selittää, kuvata, tulkita tai ymmärtää jotakin ilmiötä. Tutkimuksen tarkoitus on aina tuottaa tulkinta ilmiöstä. (Puusa & Juuti 2020, 26.) Pyrkimyksenäni on kuvata ja ymmärtää Halla-ahon maahanmuuttokritiikkiä ja selittää, mihin Halla-aho kritiikkinsä pohjaa. Tutkimukseni on katsaus maahanmuuttovastaiseen ajatteluun, ilmiöön, joka on saanut valitettavan paljon jalansijaa myös yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Tutkimusaineistoni koostuu Halla-ahon kirjoittaman Scripta-blogin teksteistä, Halla-ahon youtube-kanavan videoista, Halla-ahon “Työmiehen tuumaustunnilla” pitämistä alustuksista sekä täysistunnoissa pidetyistä puheenvuoroista, jotka käsittelevät maahanmuuttoa, maahanmuuttajia ja maahanmuuttopolitiikkaa. Muut tekstit jätin tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimusaineistoni on erittäin laaja, mikä on vaikeuttanut sen käsittelemistä. Halusin kuitenkin pitää sen laajana ja runsaana, sillä pelkäsin rajauksen jättävän jotain oleellista ja kiinnostavaa pois. Halla-aho on tekstillisessä mielessä siis hyvin tuottelias poliitikko, joten tutkijaa hän ei helpolla päästä. Aineistoa löytyy siis enemmän kuin tarpeeksi. Aineiston rajasin aikavälille 2003-2018. Scripta-blogin ensimmäinen teksti on kirjoitettu kesäkuussa 2003 ja blogi oli aktiivinen vuoteen 2013 asti. Vuosina 2003-2013 Halla-aho kirjoitti yhteensä 365 blogipostausta, jonka jälkeen blogin päivitystahti hieman hiljeni. Yhteensä Scriptassa on 402 tekstiä, joista uusin on julkaistu huhtikuussa 2019. Halusin, että tutkimukseni kattaa myös Halla-ahon viimeaikaisen toiminnan, joten minun täytyi etsiä aineistoa myös muualta. Scripta on ollut hiljainen vuosina 2014-2019, joten päätin ottaa aineistoksi myös Halla-ahon youtube-kanavan sisällön. Siellä julkaistut videot ovat lähes kaikki Halla-ahon EU:ssa pitämiä puheenvuoroja, joukossa on myös muutama Halla-ahon “Työmiehen tuumaustunnilla” pitämä alustus. “Työmiehen tuumaustunti” on perussuomalaisten järjestämä medialle avoin tilaisuus, jossa keskustellaan muutaman alustajan voimin eri teemoista. Halla-ahon youtube-tilillä ei kaikkia Työmiehen tuumaustunteja ole linkitetty, joten etsin ne “Verkkomedia Perussuomalaiset”-nimiseltä kanavalta hakusanalla “tuumaustunti”. Kävin tallenteet läpi ja etsin tuumaustunnit, joissa Halla-aho esiintyi.

Ihmisten liikkuminen ei ole uusi ilmiö, joskin muuttoliikkeestä on globalisaation, kaupungistumisen ja väestönkasvun myötä tullut yhä yleisempää. Erilaiset syyt ajavat ihmiset liikkeelle ja ylittämään valtioiden rajoja. Ihmiset muuttavat toiseen maahan paetakseen kotimaansa konflikteja tai vainoa, jotkut muuttavat työn perässä, toiset taas perhesyiden tai opiskelujen vuoksi. Vaikka

maahanmuuton taustalla harvoin on vain yhtä yksiselitteistä syytä, yleisimmin ihminen muuttaa toiseen maahan turvatakseen tai koheentaakseen toimeentuloaan (Martikainen 2020, 10.) Halla-aho keskittyy blogissaan ja puheenvuoroissaan muuttoliikkeen negatiivisiin puoliin, ja hänen puheensa ulkopuolelle jäävät suurimmaksi osaksi ne, jotka muuttavat toiseen maahan perheen tai opiskelun vuoksi. Halla-ahon tekstit ja puheet kattavat siis vain pienen osan siitä, mitä kutsutaan maahanmuutoksi. Halla-aho puhuu omien sanojensa mukaan “haittamaahanmuutosta” eli humanitaarisesta maahanmuutosta, joka suuntautuu “kolmannesta maailmasta” Eurooppaan.

Martikainen käy läpi Suomen muuttoliikkeiden historiaa. Toinen maailmansota synnytti valtavia väestöliikkeitä Suomessa, kun Karjalan väestö evakoitiin. Sotien jälkeisenä aikana kansainväliset muuttoliikkeet olivat hyvin vähäisiä. Väestö alkoi teollistumisen kehityksen myötä keskittyä kaupunkeihin ja 1970-luvulla satoja tuhansia suomalaisia muutti Ruotsiin. Vuoden 1973 öljykriisi hidastutti muuttoliikettä aina 1990-lukuun asti. 1970-luvulla Suomi vastaanotti ensimmäiset pakolaiset Chilestä ja Vietnamista. 1990-luvulla muuttoliikkeet kuitenkin muuttuivat Neuvostoliiton romahduksen ja Suomen EU-jäsenyyden myötä. 1990-lukua leimasi lama, mikä ei kuitenkaan synnyttänyt suurta maastamuuttoa. Suomeen muutettiin lähinnä länsimaiden ja entisen Neuvostoliiton alueelta ja suomalaisten muuttoliike maan sisällä oli mittavaa. Muista maista saapuvat muuttajat ovat Suomessa uusi ilmiö. 2016-luvulta lähtien Suomen väestönkasvu on perustunut maahanmuuttoon. Turvapaikanhakijoita on tullut erityisesti Lähi-Idästä, Keski-Aasiasta ja Afrikasta. Kiinasta ja Intiasta Suomeen on suuntautunut työperäistä ja opiskeluun liittyvää maahanmuuttoa. Avioliiton vuoksi Suomeen on muutettu muun muassa Pohjois-Afrikasta ja Thaimaasta. (Martikainen 2020, 13-17.) Voidaan siis sanoa, että nykyinen globaali muuttoliike, jossa muuttajia saapuu joka puolelta maailmaa, on Suomessa uusi ilmiö.

Huttusen, Löyttyn ja Rastaaan mukaan keskustelu monikulttuurisuudesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä on vaikeaa siksi, että aihealueeseen liittyviä käsitteitä on vaikea määrittellä, tai niitä ei määritellä lainkaan. Samalla käsitteellä voidaan keskustella eri asioista. (Huttunen, Löytty, Rastas 2005, 18.) Maahanmuuttoon ja monikulttuurisuuteen liittyvästä keskustelusta puuttuvat toisin sanoen selkeät ja tarkat käsitteet. Sanalla “maahanmuuttaja” voidaan viitata niin turvapaikanhakijaan kuin työn perässä toiseen maahan muuttavaan. Käsitteet ovat usein myös poliittisesti latautuneita ja kantavat mukanaan politisoituja merkityksiä. Gothóni ja Siirto muistuttavat, että käsitteiden oikea ja johdonmukainen käyttö on tärkeää siksi, että niihin liittyy erilaisia oikeuksia ja velvollisuuksia. (Gothóni & Siirto 2016, 10.)

Maahanmuutosta ja maahanmuuttajista käytyä keskustelua on tutkittu runsaasti. Olennainen piirre eurooppalaiselle maahanmuuttopolitiikalle on se, ettei siitä ennen 1990-lukua juurikaan käyty julkista poliittista keskustelua. Maahanmuutto alkoi politisoitua 1980-luvulla ja vuosituhannen lopussa keskustelua käytiin jo vilkkaasti. Saukkonen näkee maahanmuuttopolitiittisen keskustelun olevan tasoltaan heikkoa, josta suomalainen media on ainakin osittain vastuussa. Media ei ole juurikaan kuvannut maahanmuuton ja maahanmuuttajien osana tavallista suomalaista arkea ja elämää. Medialla on myös ollut taipumus liioitella. (Saukkonen 2013, 59-60, 64.) Muuttoliikkeistä keskustelu on painottunut Suomeen suuntautuvan muuttoliikkeeseen sekä maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyviin asioihin. Julkisessa keskustelussa myös turvapaikanhakuun liittyvät keskustelut ovat yleistyneet. Martikainen ja Pitkänen muistuttavat, että maahanmuutto ei ole vain Suomeen suuntautuvaa muuttoliikettä, vaan myös suomalaiset ovat kytköksissä valtion rajojen ulkopuolelle esimerkiksi matkailun, työn ja perheen kautta. (Martikainen & Pitkänen 2020, 6-7.)

Keskinen näkee suomalaisen keskustelun maahanmuutosta melko yhteneväisenä, mutta muuttuneen olennaisesti syksyllä 2008, jolloin keskusteluun nousi uusia vastakkaisia asetelmia. Maahanmuutto politisoitui ja 2008 kunnallisvaalit sekä kesäkuun eurovaalit 2009 olivat tärkeässä osassa tätä muutosta. (Keskinen 2009, 33.) Vuoden 2008 kunnallisvaaleja voidaan pitää vaaleina, jotka nostivat Perussuomalaiset suuremman yleisön tietoisuuteen. Tällöin läpi pääsi monia perussuomalaisen ehdokkaita, jotka olivat nousseet julkisuuteen maahanmuuttoa vastustavien näkemystensä vuoksi. Tällöin myös Jussi Halla-aho nousi kunnanvaltuutetuksi. Muutamaa vuotta myöhemmin, vuoden 2011 eduskuntavaaleissa maahanmuutto nousi yhdeksi keskeisiksi vaaliteemoiksi. (Maasilta 2012, 7-8.)

Perussuomalaiset eivät ole ainoa puolue, joka korostaa maahanmuuttajien ongelmia ja pyrkii rajoittamaan maahanmuuttoa, vaan maahanmuuttokriittisiä näkemyksiä esittivät myös muiden puolueiden edustajat. (Keskinen 2009, 40.) Jussi Förbom esittää pamfletissaan *Hallan vaara - merkintöjä maahanmuuton puhetavoista*, että useat valtavirran poliitikot ovat ainakin koko 2000-luvun ajan “noudattaneet eduskunnassa erittäin asenteellista, ahdasta ja ennakkoluuloista puhetapaa, joka on vastustanut erityisesti humanitäärisen maahanmuuton ja turvapaikanhakijoiden määrän lisäämistä”. Förbomin mukaan kolme suurinta puoluetta; Kokoomus, Keskusta ja SDP ovat vetäneet aina eduskunnan tiukinta turvapaikkapolitiittista linjaa ja estäneet yhdessä sen liberalisoinnin. Näin ollen Perussuomalaiset eivät ole ainoa puolue, joka puhuu maahanmuutosta asenteellisesti, vaan puhetavat ovat olleet jo alunperinkin kovia ja ennakkoluuloisia ja Perussuomalaiset ovat vain toistaneet näitä puheita. (Förbom 2010, 11-12.)

Tillin mukaan erilaiset maahanmuuttopuheen diskurssit elävät rinnakkain politiikkojen retoriikassa, joskus jopa yhtäaikaaisesti. Suomalaisessa maahanmuuttoretoriikassa on sekä eroja että yhtymäkohtia suhteessa muihin Euroopan maihin. Muualla käydyssä maahanmuuttokeskustelussa argumentit ovat Tillin mukaan perustuneet myös humanitaarisuuteen, talouteen ja uikkiin. Suomalaisessa keskustelussa taloudellisia näkökulmia korostetaan. Tillin mukaan maahanmuuttoon liittyvät yleisargumentit ja kielikuvat toistuvat eri puolilla Eurooppaa, mutta eroja syntyy, kun otetaan huomioon maiden historia, puhujan ideologinen tausta ja asema, maan poliittinen tilanne ja se, onko kyseessä “päämäärämaa vai läpikulkumaa.” (Tilli 2017, 148- 156)

1.2 Jussi Halla-aho ja Perussuomalaiset

Toistaiseksi tutkimus, joka kohdistuu nimenomaan Jussi Halla-ahon poliittisiin mielipiteisiin ja ajatuksiin, on melko vähäistä. Lauri Nurmi on kirjoittanut Halla-ahosta epävirallisen elämäkerran, joka kurkistaa Halla-ahon elämään ja poliittisen uran vaiheisiin. Perussuomalaisia poliittisena puolueena on sen sijaan tutkittu runsaasti. Halla-aho toimii Perussuomalaisten puheenjohtajana, joten puolueen historian ja teesien avaaminen on tarpeellista tässä yhteydessä.

Perussuomalaisten taivalta suomalaisen politiikan areenoilla voidaan kuvailla hurjaksi nousukiidoksi. Suomen Maaseudun Puolueen raunioille perustettu puolue on vallannut tilaa puoluekentällä ja noussut pienpuolueesta yhdeksi suureksi puolueeksi. Perussuomalaisten juuret juontavat Wibergin mukaan maalaisliitto-keskustaan. 1959 Veikko Vennamo Maalaisliitosta erottuaan perusti Suomen Pientalopoikien Puolueen (SPP). SPP muutti nimensä Suomen Maaseudun Puolueeksi (SMP) 1966. SMP sai korkean kannatuksen 1970 ja 1972 eduskuntavaaleissa. Kannatuksen taustalla oli seitsemänkymmenluvun raju yhteiskunnallinen muutos, teollistuminen ja kaupungistuminen. SMP:n toiminta loppui vuonna 1995 ristiriitaisuuksien ja puolueen konkurssin vuoksi. Perussuomalaiset perustettiin samana vuonna, jolloin Raimo Vistbacka siirtyi perussuomalaisten kansanedustajaksi. Tällöin perussuomalaiset jatkoivat Vennamon luomaa arvokonservatiivista, populistista ja elitisminvastaista perinnettä. Vähitellen maahanmuuttokriittinen liike sai sijaa puolueen sisällä. (Wiberg 2011, 21, Mickelsson 2011, 147-148.)

Palonen on tutkinut sitä, millaisia merkityksiä Helsingin Sanomissa perussuomalaisille annettiin vuosina 2002 - 2010. Hänen mukaansa se, miten perussuomalaiset on puolueena ja liikkeenä määritelty, on vaikuttanut perussuomalaisten nousuun. 2000-luvun alussa perussuomalaisissa

kuuluu Timo Soinin ääni ja eurooppalainen populismi. Soini saa pitkälti määritellä perussuomalaiset, mutta siirtyessä 2006 vuoteen, määrittelyvaltaa on muillakin kirjoittajilla. 2006 järjestettiin presidentinvaalit, joissa Soini yltyä analyysien mukaan hyvään tulokseen. Perussuomalaisia pidetään pienenä puolueena, eikä sitä verrata suuriin puolueisiin. Vuoden 2008 keskustelukulttuuri kokee muutoksen, kun maahanmuutto nousee yhä merkittävämmäksi osaksi keskustelua. Vuoden 2010 tienoilla perussuomalaisilmiö valtavirtaistuu. (Palonen 2017, 71, 80-86.) Saresman mukaan puolueen lehdessä Perussuomalaisessa tapahtuu merkittävä retorinen muutos keskusteltaessa tasa-arvosta suhteessa monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttoon. 2004 tasa-arvokeskustelu on maltillista, mutta siirryttäessä kohti 2010-lukua puolueen maahanmuuttovastainen ja antifeministinen siipi saavat yhä enemmän palstatilaa (Saresma 2017a, 131.) Helsingin Sanomissa perussuomalaisia ei Palosen mukaan määritelty vain maahanmuuttovastaisena puolueena, vaan perussuomalaiset loivat uuden position julkiseen tilaan. Palosen mukaan perussuomalaiset merkityksellistettiin hyvin eri tavoin kuin “tavallinen tarina oikeistopopulismin noususta Euroopassa”, sillä perussuomalaisista ei puhuta vain tuomitsevaan sävyyn. Niinä vuosina, jolloin perussuomalaiset nousivat marginaalista politiikan keskiöön, perussuomalaisiin liitettiin maahanmuuttokysymyksiä vahvemmin vaatimus demokratiasta sekä se, että perussuomalaisten nähtiin tarjoavan vaihtoehtoa valtavirtapolitiikalle. (Palonen 2017, 102-103, 105.) Perussuomalaisia ei siis ole pelkästään merkityksellistetty maahanmuuttokysymyksiä esiin ottavana puolueena, vaan useilla eri tavoilla. Usein keskustelussa kuitenkin tuntuu unohtuvan se, että perussuomalaisten politiikka on muutakin kuin maahanmuuttopolitiikkaa.

Vuoden 2011 vaaleissa Perussuomalaiset lisäsivät suhteellista kannatustaan edellisistä eduskuntavaaleista 15 prosenttiyksikköä muiden puolueiden menettäessä äänestäjiä. Perussuomalaiset ovat vahvasti miesten puolue, sillä sen kannattajat olivat vuoden 2011 vaaleissa suurimmaksi osaksi miehiä. Kannatusta perussuomalaiset saivat etenkin keskiasteen ammatillisen koulutuksen saaneiden joukossa, eli suhteellisen matalasti koulutettujen äänestäjien keskuudessa. Perussuomalaisten kannattajat olivat selvästi kielteisempiä maahanmuuttoa kohtaan ja maahanmuutto olikin keskeinen Perussuomalaisten kampanjateema vuoden 2011 vaaleissa. (Suhonen 2011, 65-71.) Perussuomalaisten kannatuksen nousu 2010-luvulla voidaan nähdä liittyvän yhteiskunnan rakennemuutokseen, etenkin teollisuuden ja rakennustoiminnan murrokseen. Perussuomalaisten nousu oli suurinta alueilla, joissa työttömiä ja teollisuusväestöä oli paljon. Perussuomalaisten nousua voidaan selittää myös SMP:n traditioon sekä miesten äänestysprosentin nousulla. (Toivonen 2011, 91.)

Vuoden 2008 kunnallisvaaliohjelmassa Perussuomalaiset vaativat “tervettä järkeä ideologisen puuhastelun tilalle pakolaispolitiikassa”. Kunnallisvaaliohjelman mukaan on taloudellisesti ja maantieteellisesti järkevämpää, että pakolaisia tulisi auttaa lähtömaiden läheisyydessä, sillä oleskelu vieraassa maassa ja kulttuurissa “on omiaan luomaan turhautuneisuutta ja erilaisia lieveilmiöitä, jotka aiheuttavat usein turvattomuutta kantaväestölle.” Ohjelmassa myös muistutetaan, että pakolaisia ei saisi asettaa yhteiskunnallisiin tuon parempaan asemaan kuin suomalaisia. (Perussuomalaisten kunnallisvaaliohjelma 2008, 19.) 2011 vuoden eduskuntavaaliohjelmassa perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikan perustana on se, että suomalaisten on itse voitava päättää ehdot, joilla ulkomaalainen voi saapua Suomeen ja oleskella siellä. Perussuomalaiset vaativat tiukkaa maahanmuuttopolitiikkaa sellaisen maahanmuuton kohdalla, joka on Suomen kannalta kielteistä. Sellaiselle maahanmuutolle, joka on Suomen kannalta neutraalia tai myönteistä, tulee kuitenkin ohjelman mukaan oltava avoimia. Tällöin maahanmuuttaja, joka sopeutuu Suomeen ja pystyy elättämään itsensä, on tervetullut. Kotouttamispolitiikan lähtökohdaksi eduskuntaohjelmassa kuulutetaan “maassa maan tavalla”-ajatusta. Ohjelmassa vaaditaan työperättömän maahanmuuton hillitsemistä, pakolaiskiintiöiden sopeuttamista, maahanmuuttajien asuntopolitiikkaan uudenlaista otetta sekä perheiden yhdistämisen hallintaa. Vakavaan rikokseen tai toistuviin rikoksiin syyllistyneiden maahanmuuttajien oleskelulupa täytyy lakkauttaa, ja kansalaisuus nähdään palkintona integroitumisesta. (Perussuomalaisten kunnallisvaaliohjelma 2011, 40-43.) Puolue kuvailee internetsivuilla olevansa “isänmaallinen ja kristillissosiaalinen puolue, joka edistää kansallista etua.” Puolue haluaa korostaa tavallisen ihmisen ääntä politiikassa sekä puolustaa kansallista itsemääräämisoikeutta. Puolueen politiikka perustuu Suomen historiaan ja suomalaiseen kulttuuriin. (<https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/arvomaailmamme/>)

Halla-aho tunnetaan maahanmuuttovastaisena poliitikkona, ja häntä on arvosteltu rassistiseksi ja maahanmuuttajavastaiseksi. Halla-aho kirjoittaa, että hänen kirjoituksensa käsittelevät maahanmuuttajia vain välillisesti. Hänen bloginsa Scripta ei ole Halla-ahon mukaan blogi maahanmuuttajista, vaan blogi länsimaisesta itsetuhoisesta hölmöydestä. Hän vastustaa omien sanojensa mukaan kaikkea sellaista maahanmuuttoa, jonka vaikutus vastaanottavalle yhteiskunnalle ja siinä asuville ihmisille on kielteinen, erityisesti islamilaista maahanmuuttoa. 23.10.2006 Halla-aho kirjoittaa Scriptassa seuraavasti:

Maahanmuuttopolitiikan tavoitteena saa, ja pitää olla rusinoiden noukkiminen pullasta. Ainoa järkevä peruste koko maahanmuuttopolitiikan olemassaololle on torjua haitallista maahanmuuttoa ja mahdollistaa hyödyllinen maahanmuutto. Maahanmuuttopolitiikassa, joka rajoittaa hyödyllistä maahanmuuttoa, mutta avaa rajat haitalliselle, ei ole järkeä.

Halla-aho sanoo, että Perussuomalaiset puhuvat haittamaahanmuutosta, eli maahanmuutosta, jonka vaikutus Suomelle ja suomalaisille on negatiivinen. Termi “haittamaahanmuutto” ei ota kantaa siihen millä perusteella ja verukkeella henkilö on maahan tullut, ainoastaan siihen, mikä on tämän henkilön vaikutus Suomelle.

26.10.2018 puheenvuorossaan Työmiehen tuumaustunnilla Halla-aho tiivistää Perussuomalaisten maahanmuuttopolitiikan seuraavasti:

Me näemme, että maahanmuuttopolitiikan tärkein tehtävä on pitää haittamaahanmuutto niin vähäisenä kuin mahdollista ja toisaalta pitää ovi raollaan sellaiselle maahanmuutolle, joka ei ole haittamaahanmuuttoa. Nimenomaan raollaan, ei sepposen selällään, koska maahanmuuttoon liittyy muitakin kuin taloudellisia haasteita. Eikä sitä ole siksi mitään syytä pitää itseisarvona.

Halla-ahon ajattelun tarkastelu on Puurosen mukaan tärkeää Halla-ahon blogin suosion ja vaikutusvaltaisuuden vuoksi. Halla-aho toimii auktoriteettiasemastaan käsin innoittajana maahanmuuttokriittiselle keskustelulle, eräänlaisena “oppi-isänä” maahanmuuttokriittisellä kentällä. Puuronen kuvailee Halla-ahon osaavan ilmaista asiansa selkeästi ja terävästi, joskin tekstien tyyli hipoo hyvän maun ja lain rajoja. Puuronen kirjoittaa, että Halla-aho näyttää määräävän sen, mitä keskustelussa käsitellään, sillä muut poliitikot ovat lähinnä reagoineet Halla-ahon teksteihin, eivätkä ole kyenneet omiin aloitteisiinsa. (Puuronen 2011, 227.) Halla-ahon blogin vieraskirjan pohjalta syntyi myös maahanmuuttokriittinen keskustelupalsta Homma-forum (Pohjola 2010, 37-38.), joka on tullut tunnetuksi maahanmuuttokriittisten kirjoittajien kokoontumispaikkana.

Hytönen kuvailee Halla-ahon käyttävän taitavasti hyväkseen herravihaa ja vieraudenpelkoa sekä kärjistävän, syyttävän ja propagoivan. Hänen mukaansa Halla-aho ei pyri luomaan aatteellista liikettä, vaan hän keskittyy maahanmuuton kritisoimiseen. Halla-ahon tyyliin kuuluvat Hytösen mukaan aggressiiviset ilmaisut, populistisen retoriikan yhdistäminen verkkoympäristöissä luotuihin uuskäsitteisiin sekä yhteiskunnallisten ongelmien henkilöiminen. Halla-ahon kuvastoon kuuluu myös marttyyrius, vastakkainasettelut ja maahanmuuttopolitiikan näkeminen turvallisuuskysymyksenä. (Hytönen 2010, s.10). Pohjola nimittää Halla-aholle tyypillistä tyylikeinoa “olkinukkeargumentoinniksi”, jossa “vastapuolen näkemyksiä vastaan ei hyökätä sellaisinaan vaan niistä muotoillaan ikään kuin olkinen harjoitusvastustaja, joka on helpompi voittaa”. (Pohjola 2010, 30.) Puuronen kritisoi Halla-ahoa myös liiallisesta yksinkertaistamisesta. Hänen mukaansa Halla-aho yksinkertaistaa monimutkaisia yhteiskunnallisia ilmiöitä, ja näin ollen Halla-ahon päättely johtaa vääriin tuloksiin. Puuronen huomauttaa, että Halla-aho kirjoituksiin

valikoituvat tapaukset, joiden avulla Halla-aho pystyy kuvaamaan maahanmuuttajat vaaraksi valkoisille ihmisille. (Puuronen 2011, 229-234.)

Haikonen, Palonen, Ruotsalainen ja Saresma ovat esittäneet erinomaisen aikajanan perussuomalaisten vaiheista vuosilta 1986-2017. Tässä sekä seuraavassa kappaleessa referoin kyseistä aikajanaa siltä osin, kuin se on relevanttia tutkimukseni kannalta. Vuonna 2007 Halla-aho asettuu eduskuntavaaleihin ehdolle, tavoitteenaan päästä julkisuuteen ja herättää keskustelua maahanmuuttopolitiikasta. Halla-aho saa perussuomalaisista eniten ääniä Helsingissä ja seitsemänneksi eniten koko maassa.¹ 22.3.2007 Halla-aho kirjoittaa blogissaan, että perussuomalaiset hävisivät vaalit, sillä puolue ei päässyt eduskuntaan. Halla-aho kuitenkin kommentoi, että hänen saamansa äänimäärä oli huikea, sillä taakse jäi äänimäärissä “useampi kova nimi”.

Vuoden 2008 kuntavaaleissa Jussi Halla-aho valittiin Helsingin valtuustoon. Seuraavana vuonna Halla-aho tuomittiin 30 päiväsakkoon uskonrauhan rikkomisesta. Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa perussuomalaiset “tekivät jytken” ja saivat 19 % äänistä. Seuraavan vuoden kuntavaaleissa perussuomalaiset olivat vaalien suurimpia voittajia ja saavat 12 % äänistä. Vuonna 2014 Halla-aho valittiin Sampo Terhon kanssa europarlamentaarikoksi. Seuraavana vuonna 2015 perussuomalaiset menivät hallitukseen keskustan ja kokoomuksen kanssa. Samana vuonna Suomeen saapui ennätysmäärä pakolaisia ja puhuttiin “pakolaiskriisistä”. Vuoden 2017 kuntavaaleissa perussuomalaiset menettivät selkeästi kannatusta ja paikkoja. Halla-aho valittiin Jyväskylän puoluekokouksessa perussuomalaisten puheenjohtajaksi, jonka seurauksena pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo ilmoittivat, etteivät jatka Halla-ahon johtaman puolueen kanssa hallitusyhteistyötä. Halla-ahon valinta puolueen puheenjohtajaksi sai yli puolet perussuomalaisten kansanedustajista eroamaan eduskuntaryhmästä ja eduskuntaryhmästä irtautuneet perustivat Uuden vaihtoehdon, joka jatkoi hallituksessa.² Halla-ahon puheenjohtajaksi nousu voidaan nähdä myös perussuomalaisten radikaalin ja maltillisen maahanmuuttolinjan erkanemisena. Halla-ahon siirtyessä puheenjohtajaksi perussuomalaisten maltillinen siipi erkani omaksi liikkeeksi (Vaarakallio 2017, 217.)

¹ Aikajana on julkaistu Emilia Palosen & Tuija Saresman toimittamassa kirjassa Jätkät ja jytkyt. Perussuomalaiset ja populistin retoriikka.

² emt.

1.3. Menetelmänä diskurssianalyysi

Alasuutarin mukaan tieteellinen tutkimus on merkkien tulkitsemista ja uusien johtolankojen aktiivista tuottamista. (Alasuutari 2011, 77.) Tutkimukseni aineisto on luonteeltaan kvalitatiivista eli laadullista. Alasuutarin mukaan kvalitatiivinen aineisto on “pala tutkittavaa maailmaa”, sillä se on näyte tutkimuksen kohteena olevasta kielestä ja kulttuurista. (emt, 88.) Kiviniemi puolestaan luonnehtii laadullista tutkimusta prosessiksi, jossa aineiston tulkinta kehittyy vähitellen tutkimusprosessin edetessä, mutta tutkimuksen etenemistä ei välttämättä voi etukäteen jäsentää selkeisiin eri vaiheisiin. Ratkaisut, joita tutkija tekee, voivat muotoutua vähitellen tutkimuksen edetessä. (Kiviniemi 2018, 73.) Koin tutkimusprosessin antoisaksi, sillä pääsin tutkimukseni kautta kurkistamaan sellaiseen maailmaan ja ajattelutapaan, joka on itselleni vieras. Halla-ahon näkökulma maahanmuuttoon on hyvin erilainen kuin itselläni, joten senkin vuoksi koin tutkimuksen tekemisen hyvin kiinnostavaksi. Tutkimuksessani olen pyrkinyt vastaamaan siihen, miksi Halla-aho maahanmuuttajia ja maahanmuuttoa vastustaa. Alasuutari esittää, että tutkimuksen täytyy vastata ainakin yhteen miksi- kysymykseen, sillä havaintojen ja löydösten tekemistä ei voida vielä pitää tutkimuksen tuloksina. (Alasuutari 2011, 216).

Tutkimusprosessini aloitin keräämällä aineiston. Valikoin aineistoon ne Halla-ahon tekstit ja puheet, joissa Halla-aho käsittelee maahanmuuttoa. Aineistoni on hyvin laaja, mutta koin sen laajuuden rikkautena. Keräsin maahanmuuttoa käsittelevät blogitekstit, etsin täysistunnon pöytäkirjat, joihin oli kirjattu Halla-ahon pitämät puheenvuorot ja erottelin niistä puheenvuorot, joissa puhuttiin maahanmuutosta. Katsoin Halla-ahon youtubekanavan videot läpi ja valikoin aineistoon ne videot, joissa maahanmuutosta puhuttiin. Kirjoitin jokaisesta aineistotekstistä ja videosta muistiinpanoja, alleviivasin usein toistuvat väittämät ja olettamukset. Luokittelin aineistoa eri teemoihin ja värikoodasin aineistoa sen perusteella, mistä näkökulmasta maahanmuuttoa niissä lähestytään. Värikoodausten perusteella jaottelin aineistoa teemoittain, ja luokittelin ne osaksi suurempaa kokonaisuutta. Puusan mukaan havaintojen luokittelu tarkoittaa analyysiyksiköiden ryhmittelemistä ja sitä voidaan kutsua myös teemoitteluksi. Havaintojen luokittelu on jo Puusan mukaan tulkitsemista (Puusa 2020, 152.) Aineiston analysoinnin tavoitteena on löytää ydinkategoriat ja rakentaa analysointi tutkittavaa kohdetta kuvaavien perusolottuvuuksien varaan. (Kiviniemi 2018, 82-83.) Tietyt teemat, argumentit, näkökulmat ja puhumisen tavat toistuivat Halla-ahon teksteissä ja niihin mielenkiintoni kohdistuukin. Etsin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Puusan mukaan laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että analyysia tehdään koko

tutkimusprosessin ajan. Tutkija tulkitsee ja pyrkii hahmottamaan kokonaisuutta, yhdistää havainnot ja johtolangat kokonaisuudeksi. (Puusa 2020, 146.)

Haasteellisena koin sen, että tutkimuksen edetessä eteen tuli jatkuvasti uusia mielenkiintoisia asioita, joita olisin halunnut sisällyttää tutkimukseeni. Kiviniemi korostaa rajaamisen tärkeyttä. Jos haluaa ahtaa tutkimukseensa runsaasti erilaisia ja keskenään erityyppisiä asioita, tutkimuksesta tulee helposti hajanainen. Rajaaminen on myös tulkinnallista rajaamista, jossa tutkija selkeyttää omaa tarkasteluperspektiiviä. Kiviniemen mukaan tutkimustehtävää rajattaessa otetaan kantaa myös siihen, mikä on aineistosta esiin nouseva ydinsanoma, jota tutkija haluaa tulkintansa avulla erityisesti tarkastella. (Kiviniemi 2018, 76.)

Halla-ahon teksteissä ja puheissa maahanmuuttajien harteille kumotaan hyvin negatiivisia merkityksiä. Nämä merkitykset luovat todellisuuden, jossa maahanmuuttaja koetaan toiseksi ja erilaiseksi ja sen vuoksi uhkaavaksi sekä rajallisia resursseja kuluttavaksi. Taka-alalle jää kokonaan puhe, jossa tarkastellaan maahanmuuttajia ja maahanmuuttoa positiivisten merkitysten kautta. Kielenkäytöllä on seurauksia tuottava luonne, ja etenkin maahanmuuttovastaiset puheet osaltaan asettavat maahanmuuttajia osaksi marginaalia. Tutkimukseni taustalla vaikuttaa vahvasti konstruktionistinen maailmankäsitys, jonka lähtökohtana on ajatus siitä, että sosiaalista todellisuutta uusinnetaan ja tuotetaan puheen avulla. Konstruktionismi toimii laajana viitekehyksenä, ja sille olennaista on käsitys sosiaalisen todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta vuorovaikutuksen seurauksena. (Kekäle & Puusa 2020, 46.)

Tutkimukseni edustaa diskurssianalyttista tutkimusta. Tällöin mielenkiinto kohdistuu tekstien ja puheiden tuottamiin ja rakentamiin diskursseihin. Diskurssianalyysi on väljä teoreettinen viitekehys, joka on kiinnostunut joko kirjoitetuista tai puhutuista teksteistä. (Ilmonen 2018, 134.) Jokinen, Juhila ja Suoninen määrittelevät diskurssianalyysin perustuvan viidelle oletukselle. Sen perustana on oletus siitä, että kielenkäyttö on asioiden kuvaamisen lisäksi sosiaalista todellisuutta rakentavaa toimintaa. Tämä oletus on myös tutkimukseni lähtökohta. Diskurssianalyysissä oletetaan, että merkityssystemejä on useita, ja ne kilpailevat keskenään. Toimijat nähdään kiinnittyvän merkityssystemeihin ja merkityksellisen toiminnan olevan aina kontekstisidonnaista. Lisäksi diskurssianalyysi olettaa, että kielenkäyttö tuottaa seurauksia. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 15-26, 47) Nämä oletukset ovat myös oman tutkimukseni taustalla.

Diskursseille on esitetty useita määritelmiä, joista otan esiin muutaman. Hall määrittelee diskurssin ryhmäksi “lausumia, jotka tarjoavat kielen sitä varten, että voitaisiin puhua tietynlaisesta jotakin aihetta koskevasta tiedosta”. Diskurssit ovat siis lausumia, jotka representoivat tietoa. (Hall 1999, 98.) Jokinen, Juhila ja Suoninen kuvailet diskurssien ja reprtuaarien olevan “verrattain eheitä säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemejä, jotka rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentavat sosiaalista todellisuutta” (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 34.) Diskurssilla voidaan myös viitata lausumien ryhmään, joiden avulla tietoa representoidaan ja diskurssien avulla kerrotaan, millainen jokin asia on. (Siltaoja & Sorsa 2020, 228.) Diskurssit voidaan määritellä kiteytyneiksi, tietyistä näkökulmista rakennetuiksi merkityksellistämisen käytänteiksi, jotka muokkaavat nimeämiään kohteita ja määrittelevät sitä, miten ja millä oikeutuksella asioista ja ilmiöistä voi puhua tai vaieta. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 36.) Halla-ahon maahanmuuttajadiskurssissa on toisin sanoen kyse siitä, millä tavalla Halla-aho maahanmuuttajaa kuvaa, miten hän maahanmuuttajaa merkityksellistää ja mitä seurauksia tällä kaikella on.

Diskurssitutkimuksessa huomioidaan se, että kielen käyttö on myös merkitysten tuottamista. Näin ollen teksteissään ja puheissaan Halla-aho tuottaa erilaisia merkityksiä maahanmuuttajista ja maahanmuutosta, ja nämä merkitykset ovat latautuneet negatiiviseen sävyyn. Pietikäinen ja Mäntynen määrittelevät diskurssitutkimuksen tarkastelevan sitä “miten erilaisia todellisuuksia ja tapahtumia merkityksellistetään, millä ehdoilla niitä voidaan merkityksellistää ja millaisia seurauksia tällä toiminnalla on.” (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 13.) Tekstit ja puhe eivät ole siis pelkästään kommunikaation väline tai tietoa, joka heijastaa ympäröivää todellisuutta, vaan puhe tuottaa asiantiloja. (Alasuutari 2011, 144.) Merkitysten tuottamisella on siis aina seurauksensa. Näin ollen on huomioitava se, että erilaisilla merkityksillä on erilaisia painoarvoja: tietyt merkitykset voivat saada valta-aseman, ja toiset jäädä marginaaliin. Jotkut merkitykset voivat puuttua kokonaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 13.) Diskurssi on siis sekä näkökulman alkuperä, mutta myös rajoittamisen tapa, sillä se määrittää sen, millä tavalla asia nähdään. (Siltaoja & Sorsa 2020, 228.) Halla-ahon diskurssi maahanmuuttajista rajoittaa näkemisen tapaa, sillä se näkee maahanmuuttajan vain negatiivisen kautta.

Diskurssianalyysiin kuuluu olennaisesti huomio siitä, että diskursseilla on merkittävä vallankäyttömahdollisuus, sillä diskurssit pyrkivät vakiinnuttamaan oman tapansa määrittellä määrittelyn kohdetta. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 71.) Halla-aho pyrkii teksteissään ja puheissaan vakiinnuttamaan oman käsityksensä maahanmuuttajista uhkana ja taloudellisena sekä sosiaalisena taakkana. Kielenkäytöllä on lisäksi ideologisia seurauksia. Kielenkäytöllä voidaan

legitimoida muun muassa alistussuhteita. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016,49.) Foucaultin mukaan diskurssi on “vallan, kontrollin, alistamisen, mukaan ottamisen ja poissulkemisen ase”. Foucault näkee diskurssin myös voimasuhteiden luoja. (Foucault 2014, 152-153). Diskurssit eivät siis ole merkityksettömiä sanoja, vaan vallankäyttöä, jolla on konkreettisia merkityksiä. Halla-ahon teksteissä valta näyttäytyy määrittelyn valtana ja poissulkemisen valtana. Halla-aho määrittelee maahanmuuttajat uhaksi ja taloudellisten resurssien tuhlaajiksi, mikä oikeuttaa Halla-ahon mukaan maahanmuuton rajoittamisen. Määrittelemällä ja kategorisoimalla maahanmuuttaja tietyllä tavalla, maahanmuuttajalta voidaan viedä oikeuksia ja mahdollisuuksia. Valtasuhteiden analysoimisessa on tarpeellista pohtia sitä, kenellä on puhevalta. (Jokinen & Juhila 2016, 86.) Halla-ahon maahanmuuttodiskurssissa puhevalta on niillä, jotka määrittelevät maahanmuuton Suomen ja Euroopan kannalta haitalliseksi. Maahanmuuttajaa kuullaan, mutta vain niissä yhteyksissä, joissa se palvelee Halla-ahon tarkoitusperiä. Maahanmuuttaja pääsee ääneen vain, jos hänen äänensä vastaa Halla-ahon esittämiä väitteitä. Puhevaltaa ei ole silloin, jos ääni asettaisi Halla-ahon teesit kyseenalaisiksi.

Diskurssien käytöllä on kuitenkin reunaehdot, jotka määrittävät tekstin tuottamista. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 40.) Halla-ahon tekstit ovat pääasiassa blogitekstejä, joten minkäänlaiset käyttäytymisen koodisto ja normit eivät siellä rajaa Halla-ahon kielenkäyttöä, toisin kuin esimerkiksi parlamentin ja eduskunnan täysistunnoissa, jossa kielenkäytön oletetaan olevan päällisin puolin asiallista. Halla-ahon blogiteksteissä kielenkäyttö on huomattavasti piikittävämpää ja saa jopa rasistisia sävyjä. Maahanmuuttajista puhutaan blogissa hyvin ikävään sävyyn, kun taas Halla-ahon poliittisilla areenoilla pitämät puheenvuorot ovat sen sijaan asiallisempia ja maltillisempia. Voidaan myös pohtia sitä, kenelle Halla-aho puhuu eri konteksteissa. Scriptassa puhe suuntautuu pääasiassa maahanmuuttokriittisille, kun taas puheenvuoroissa Halla-aho suuntaa puheensa muille poliittisille päättäjille.

Halla-ahon maahanmuuttodiskurssi voidaan nähdä vastadiskurssina maahanmuuttodiskurssille, jossa maahanmuuttaja ja maahanmuutto nähdään positiivisena asiana. Halla-aho näkee että “eliitin” ja “suvaitsevaiston” maahanmuuttodiskurssi on haitallinen ja sitä vastaan täytyy kamppailla tarjoamalla totuudenmukaisempaa diskurssia maahanmuutosta ja maahanmuuttajista. Tämä suvaitsevaiston ja poliittisen eliitin tarjoama diskurssi jää Halla-ahon teksteissä marginaaliin ja Halla-ahon puhetta hallitsee maahanmuuttodiskurssi, jossa maahanmuuttajat ja maahanmuutto nähdään Suomea uhkaavana, haitallisena ja torjuttavana asiana. Halla-ahon diskursseista puuttuu kaksijakoisuus, joka on Horstin mukaan olennaista maahanmuuttodiskursseille. Horstin mukaan

maahanmuuttoteemoja käsitellään mediassa ja yhteiskunnassa hyvin eri tavoin, jopa vastakkain kehyksin. Esimerkiksi samassa uutissivustolla voidaan puhua turvapaikanhakijoista “elintasopakolaisina” ja pitää etnisiä ravintoloita ja kulttuuritapahtumia monikulttuurisuuden hyvinä puolina. (Horsti 2005, 11-12, 277.)

Mielenkiintoisen ja tutkimukseni kannalta hedelmällisen näkökulman diskurssianalyysiin tarjoavat Juhila, Jokinen ja Suoninen ottamalla esiin kategorioiden ja kategorisointien tutkimuksen eli kategorianalyysin. Ihmisten luokittelu ja jakaminen eri kategorioihin on ihmiselle hyvin tyypillistä, sillä se on osa sosiaalista vuorovaikutusta, jota ilman sosiaalinen kanssakäyminen olisi mahdotonta. Kategorisointi on toimintaa, jonka tuloksena syntyvät nimeämiset, kategoriat. Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ihmiset “herättävät kategorioita eloon”, käyttävät niitä, mutta voivat valita, millaisia kategorioita ottavat käyttöön missäkin tilanteessa. (Juhila, Jokinen & Suoninen 2012a, 17-18) Kategorian valinnalla on väliä, joten kategorioiden tutkimuksessa tarkastellaan, mitä kategorioilla tehdään ja saadaan aikaan. Kategoriat ovat tekemistä ja niitä tutkitaan “tekemisinä ja kuvaamisen tunnistamisina, valintoina ja seurauksellisina tekoina.” Esimerkiksi se, miten maahanmuuttajia kategorisoidaan, tuottaa erilaisia tapoja maahanmuuttajien kohtelemiseen ja kohtaamiseen. (Juhila, Jokinen, Suoninen 2012b, 51-53, 86.) Näin ollen Halla-ahon puhe maahanmuuttajista voidaan nähdä tarkoin valittuna tapana luokitella ihmisiä eri kategorioihin ja tällä luokittelulla on seurauksensa. Halla-ahon rakentamissa kategorioissa toistuu valkoisen länsimaalaisen, eurooppalaisen ihmisen kulttuuritaustan paremmuus ja ylemmyys, kun alempi luokka, maahanmuuttajat edustavat kulttuurisesti huonompaa.

Diskurssin ja kategorian käsitteen lisäksi hyödyllinen käsite tutkimuksen kannalta on myös representaatio. Se viittaa prosessiin, jossa rakennetaan kielen kautta vaikutusvaltaisia “kuvia”. Kieli siis representoi, eli “uudelleen esittää” maailmaa. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 78)

Representaatiolla voidaan tarkoittaa poliittista edustamista, kuvaamista, esittämistä, merkitsemistä, havainnollistamista ja epäsuoraa, välineellistä ilmentämistä (Knuutila & Lehtinen 2010, 10.)

Rossin mukaan politiikka on kamppailua merkityksistä ja representaation politiikka kamppailua merkkien järjestyksistä eli siitä, mistä voidaan puhua ja miten. (Rossi 2010, 263.) Halla-aho teksteissään luo siis representaatioita maahanmuuttajista ja pyrkii tuomaan vaihtoehtoisen, Halla-ahon näkemyksen mukaan realistisemmän kuvan maahanmuuttajista ja maahanmuutosta.

2. Teoreettinen viitekehys

Alasuutari määrittelee teoreettisen viitekehysten tietyksi näkökulmaksi, jonka pohjalta tutkimuksen havaintoja tarkastellaan. (Alasuutari 2011, 81.) Esitän, että Halla-ahon maahanmuuttokritiikin ymmärtämiseksi tarvitsemme identiteetin käsitettä, jonka ymmärtämiseen puolestaan tarvitaan kulttuurin käsitettä. Halla-aho rakentaa teksteissään ja puheissaan maahanmuuttajille tiettyä identiteettiä määrittelemällä ja kategorisoimalla maahanmuuttajia. Tämä identiteetti toimii peilinä ja vastakohtaisuutena sille, mihin Halla-aho itse identifioituu eli länsimaiselle, eurooppalaiselle ja suomalaiselle identiteetille. Identiteetin rakentaminen liittyy olennaisesti kansakuntaan ja siihen, kuka katsotaan kansakuntaan kuuluvaksi ja millä ehdoin. Löyhänä viitekehysenä Halla-ahon ajattelun pohjalla toimii nationalismi ja erityisesti etnonationalismi.

2.1. Identiteetti ja kulttuuri

2.1.1 Identiteetti

Halla-ahon tekstit voidaan nähdä osana identiteettipolitiikkaa. Identiteettipolitiikka nojaa konstruktivistiseen käsitykseen identiteeteistä, jonka mukaan identiteetit ovat inhimillisen toiminnan seurausta, ja identiteettejä voidaan muuttaa ja tuottaa uudelleen. Identiteettien avulla yksilö tai ryhmä voivat toimia turvataksaan erilaiset intressit ja saavuttaakseen tavoitteet, ja niillä on sekä sosiaalisia, poliittisia, että taloudellisia seurauksia. (Saukkonen 1999, 65-67.) Hall näkee, että identiteetit luovat perustan politiikalle. (Hall 1999, 15.) Erilaisten ryhmien erilaiset identiteetit synnyttävät vastakkaisia vaatimuksia, joten suuri osa politiikasta sekä yhteiskunnallisista kysymyksistä liittyvät identiteettiin. Identiteettiin liittyy myös olennaisesti se, että se synnyttää toiminnan jonkun puolesta. (Sen 2009, 10, 24). Määrittelemällä maahanmuuttajat tietynlaisiksi ja tämän rakennetun identiteetin tuottavan sosiaalisia ja taloudellisia haasteita, Halla-aho politisoi maahanmuuttajaidentiteetin.

Suoninen määrittelee identiteetin tarkoittamaan kaikkea sitä, “millaiseksi henkilö on kuvattavissa ja toisten kanssa neuvoteltavissa.” (Suoninen 2012, 90.) Se pyrkii määrittelemään samankaltaisuuden toisten kanssa, mutta myös eronteot toisiin. (Pietikäinen, Dufva, Laihila-Kankainen 2002, 9.) Tämä tulee Halla-ahon teksteissä ja puheissa selkeästi esiin: Halla-aho määrittelee maahanmuuttajat toisenlaisiksi, suomalaisesta ja länsimaisesta identiteetistä erottuviksi. Identiteetit ovat myös luonteeltaan poissulkevia (Harle & Moisio 2000, 285.) Tämän vuoksi identiteettiä määriteltäessä tulee samalla määritellyksi ne ehdot, joilla erotutaan toisesta. Löytyy kutsuukin identiteettiä

“symboliseksi rajanvedoksi”, jonka avulla maailmaa pyritään selittämään. (Löytty 2004 c.) Identiteetit ovat siis sosiaalisia rakennelmia mutta ne eivät ole pysyviä, vaan avoimia muutoksille. Hallin mukaan moderneille identiteeteille tunnusomaista on pirstoutuneisuus. (Hall 1999, 19-20.) Toisin sanoen, identiteetti rakentuu monesta eri tekijästä.

Tutkimukseni otsikko “Väärissä paikoissa asuvista ihmisistä” viittaa identiteettien paikallisuuteen. Halla-ahon mukaan maahanmuuttajat ovat perustavanlaatuisella tavalla toisenlaisia, ja heidän asettuminen “väärään paikkaan” eli länsimaisiin yhteiskuntiin aiheuttaa ongelmia. Identiteeteillä on paikallinen ulottuvuus, sillä meillä on vahva taipumus mieltää asiat paikkaan kiinnittyneiksi ja liikkumattomiksi (Malkki 2012, 37.) Paikalla on jokin “fyysinen, taloudellinen ja kulttuurinen ominaisuutensa” ja suhteellisen selkeä ominaispiirre, joka erottaa sen toisista paikoista. Paikat ovat reaalisia ja symbolisia, sillä ihmiset liittävät paikkaan tiettyjä merkityksiä ja mielikuvia. Paikkojen identiteetit eli tarinat, tarinat ja kuvaukset paikasta syntyvät symbolisella alueella. Identiteetit liittyvät tiettyihin paikkoihin, jotta voimme tuntea kuuluvamme johonkin. (Lehtonen 2004b, 175-176, 179.) Koska paikka ja identiteetti liittyvät olennaisesti yhteen, pakolaiset luokitellaan Malkin mukaan usein “väärässä paikassa oleviksi” ja “juuriltaan kiskotuksi”. (Malkki 2012, 27.)

Lehtosen mukaan identiteettejä “ei löydetä valmiina vaan ne tuotetaan, tehdään ja kerrotaan”. (Lehtonen 2004b, 176.) Yhtenä identiteetin rakentamisen ja kertomisen keino on viholliskuvien luonti, jota myös Halla-aho käyttää. Tällöin vihollinen edustaa toiseutta ja toimii vastakohtana kaikelle sille, mitä “me” edustaa. Halla-aholle ulkoiset viholliset ovat Vuorisen esittämän tavoin kulttuuriltaan ja syntyperältään vieraita ryhmiä, ja Halla-aho näkee nämä itsensä alapuolella. Vuorisen mukaan oletettuja vihollisia vastaan oman ryhmää on tiivistettävä vahvistamalla rajoja ja tukemalla sisälle jääneiden keskinäistä yhtenäisyyttä ja uskollisuutta. Se, mihin ryhmään kuuluu, konkretisoituu sisäpuolisen ja ulkopuolisen välisen eron havaitsemisen kautta. (Vuorinen 2005, 246-247, 264.)

Identiteetin rakentamiseen liittyy olennaisesti myös kategoriat ja kategorisoinnit, joiden avulla maailmaa eritellään ja käsitellään. (Jokinen, Huttunen & Kulmala 2004, 16.) Näitä kategorioita myös Halla-aho teksteissään ja puheissaan rakentaa. Kategorisointi on sen kuvaamista, millainen itse tai toinen on (Suoninen 2012,86.) ja se pitää yllä sekä aikaansa sosiaalista ja moraalista järjestystä. Se on eron tekemistä ja vallankäyttöä, jossa etuoikeutetun kategorian ominaisuuksista tulee “peili”, jota vasten toisen kategorian piirteet määritellään. Maahanmuuttajia koskevalla

käsitystavoilla ja luokitteluilla on Suurpään mukaan vaikutuksia siihen, millaiseksi heidän sosiaalinen asemansa osana suomalaista yhteiskuntaa muodostuu. Se, mihin kategoriaan maahanmuuttaja asetetaan, on hyvin merkittävää, sillä se määrittää erilaisia toimijuuden mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen jäsenyyteen. Kategorian perusteella määritellään maahanmuuttajan ominaisuuksiaan ja mahdollisuuksiaan toimia. (Suurpää 2002, 21, 23, 40.)

Halla-ahon näkemys maahanmuuttajista on hyvin negatiivinen ja Halla-ahon voidaankin nähdä rakentavan maahanmuuttajista “leimattuja identiteettejä”, joita Juhila kuvailee poikkeuksellisen vahvoiksi ja negatiivisia yhteyksiä kantaviksi identiteeteiksi. Leimatut identiteetit perustuvat stereotypioihin ja narratiiveihin, joissa ihmisen mennyt, tuleva ja toiminnan rajat ovat ikään kuin valmiiksi määriteltyjä. Leimattua identiteettiä tuotetaan uudelleen jatkuvasti ja on “niin vallitseva määrittelytapa, ettei määrittelyn kohteena oleva ihminen voi välttää kaikkia niitä tilanteita, joissa se herätetään henkiin.” (Juhila 2004, 20-21, 25.) “Maahanmuuttajuus” tuotetaan Wreden mukaan yhteiskunnallisen vallankäytön lopputuloksena. Tiettyyn asemaan sijoitetulla yksilöllä ei ole mahdollista astua syrjään tästä kategoriasta, eikä sen tuottamasta sosiaalisesta järjestyksestä, ja tällä kaikella on merkitystä siinä, miten yksilö tulee kohdeksi. Maahanmuuttaja käsitteenä “*tuottaa vierautta ja rajoja*” ja maahanmuuttajuus määrittyy yksilön muuttumattomaksi ominaisuudeksi, pysyväksi muukalaisuudeksi. (Wrede 2010, 10-13.) Halla-ahon teksteistä ja puheista ei käy ilmi, milloin maahanmuuttaja lakkaa olemasta maahanmuuttaja. Maahanmuuttaja näyttäisi siis kantavan ikuisesti maahanmuuttajaidentiteettiä.

Halla-ahon teksteissä korostuu ajatus siitä, että maahanmuuttajat ovat erilaisia kuin suomalaiset, länsimaiset ja eurooppalaiset. Suurpää puhuu erilaisuuden hierarkioista ja siitä, miten maahanmuuttajia koskevia käsitystapoja hahmotellaan erottelujen avulla ja millaisia nämä erottelut ovat. Erottelut ja luokittelut ovat välineitä, joiden avulla suhdetta maahanmuuttajiin hallitaan ja demonstroidaan. (Suurpää 2002, 21-22.) Halla-aho pyrkiikin esittämään, että koska maahanmuuttajat poikkeavat kulttuurinsa vuoksi valtaväestöstä, ovat he uhka, jota tulee hallita. Suurpään mukaan erilaisuus voi määräytyä sekä yksilöllisenä, myönteisenä erottautumisen strategiana, sekä yhteisöllisenä poikkeavuutena, joka kutistaa yksilön toimintamahdollisuuksia. Halla-ahon teksteissä maahanmuuttajien erilaisuus määräytyy poikkeavuutena (emt, 39). Halla-ahon teksteissä toistuvat stereotypiat maahanmuuttajista. Stereotypiat esittävät jonkin ihmisryhmän homogeenisena, jolloin tietty käyttäytyminen, ulkomuoto ja muut piirteet esitetään ominaisena koko ryhmälle. Tällöin yksittäisen nähdään edustavan tavanomaista. Stereotypioiden ajatellaan usein myös koskevan joitain muita kuin stereotyyppien luoja itseään. (Lehtonen

2004a, 20-22.) Stereotyytiat perustuvat vastakohtapareihin. (Juhila 2004, 25.) Hall määrittelee stereotyyppin seuraavalla tavalla: ”Stereotyypeissä tartutaan muutamiin yksinkertaisiin, elinvoimaisiin, helposti muistettaviin ja ymmärrettäviin sekä laajalti tunnettuihin luonnehdintoihin jostakin henkilöstä. Niissä pelkistetään kaikki kyseistä henkilöä koskeva muutamiksi piirteiksi, liioitellaan ja yksinkertaistetaan näitä piirteitä ja jähmetetään ne ikuisiksi ajoiksi ilman muutoksen tai kehityksen mahdollisuutta.” Stereotyyppissä erotetaan normaali ja sallittu epänormaalista ja epämiellyttävästä. Stereotyyppistäminen on osa sosiaalisen ja symbolisen järjestyksen ylläpitoa, sillä se pystyttää symbolisen rajan meidän ja muiden välille. (Hall 1999, 190-191.)

Juhila puhuu ”stereotyyppisovasta kategorisaatiosta”, joka perustuu yksinkertaistamiseen, ja jolle on ominaista se, että ”ihminen tulee määritellyksi ja arvioituksi ulkoapäin ensisijaisesti yhden kategoriajäsenyyden kautta”. Juhilan mukaan stereotyyppi voiva kategorisaatio aiheuttaa muun muassa he-puhetta, jossa synnytetään toisenlaisten toisten ryhmä, jonka jäsenyys näyttääytyy homogeenisena joukkona. Tämä ryhmä kategorisoidaan meidän ulkopuolelle, jolloin se pyritään osoittamaan meitä huonommaksi, ja tuottaa leimaavaa ja negatiivista toiseutta. (Juhila 2012, 184-186) Halla-ahon teksteissä rakentuu maahanmuuttajan stereotyyppi, jonka pohjalta maahanmuuttajaa tarkastellaan ja arvotetaan. Maahanmuuttajan stereotyyppissä korostuu islaminuskoisuus, väkivaltaisuus, kulttuurinen epäsovimattomuus, työttömyys, rikollisuus, kouluttamattomuus ja integroimattomuus.

2.1.2. Kulttuuri

Halla-aholle kulttuurin käsite on keskeinen identiteetin ohella. Halla-aho näkee, että maahanmuuttajat edustavat erilaista kulttuuria, mikä aiheuttaa sosiaalisia, mutta myös taloudellisia ongelmia. Suomalainen ja länsimainen kulttuuri kuvataan Halla-ahon teksteissä vastakohtana maahanmuuttajien kulttuurille. On hyvä huomata, että Halla-aho käsittelee teksteissään pitkälti maahanmuuttajia, jotka ovat kotoisin Lähi-Idästä ja Afrikasta, ja näiden maanosien kulttuurit määrittävät erilaisiksi kuin suomalainen tai länsimainen kulttuuriperimä. Halla-ahon teksteistä ja puheista loistavat poissaolollaan maahanmuuttajat, joiden kulttuuri on lähellä länsimaista kulttuuria. Esimerkiksi Halla-aho ei teksteissään juurikaan ota esiin EU-kansalaisten maahanmuuttoa, vaan maahanmuutto määräytyy aina ”kolmannen maan maahanmuutoksi”. Näin ollen ”kolmannelle maailmalle” määrittäyty Halla-ahon teksteissä tietty kulttuuri, ja kaikki kolmannen maailman siirtolaiset niputetaan yhteen.

Kulttuurin käsitettä on pyritty luonnehtimaan uudelleen jälkikoloniaalisen kritiikin seurauksena. Kulttuurin ei enää katsota olevan kiinteästi sidoksissa ihmisen biologiaan, vaan se nähdään pikemminkin monimuotoisena tapana, jolla ihmiset tuottavat olemassaolonsa sekä maailman tarkoitusta. Kulttuuri nähdään suhteellisen staattisena, joka voidaan siirtää tuleville sukupolville, mutta samalla myös avoimena sitä haastaville muutoksille. Postmoderni kulttuurikäsitys näkee kulttuurin merkityksen tuottamisena ja merkityksellisenä toimintana, kongitiivisena prosessina ja tapoina, joiden avulla ihmiset ymmärtävät itseään, maailmaansa sekä toisiaan. Kulttuuri nähdään jatkuvana prosessina, joka ei koskaan ole valmis ja joka rakentuu sosiaalisten neuvottelujen kautta. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 11-13.) Halla-ahon teksteissä eri kulttuurit kuitenkin kuvataan paikalleen jämähtäneiksi, jotka eivät haasta itseään muutokseen.

Kulttuuri on Löytyn mukaan korvannut rodun luokittelun ja rajanvedon välineenä. (Löytty 2004 c, 225.) Halla-aho luokittelee ihmisiä kulttuurin perusteella ja kulttuuri on olennainen erontekojen ja toiseuttamisen tekijä. Kulttuureja pidetään toisistaan selkeästi erottuvina järjestyksinä, ja ihmisiä, jotka jakavat saman kulttuurisen identiteetin, pidetään samanlaisina. Kulttuurisen eron tekeminen kasvattaa yhteisöllisyyden tunnetta tai solidaarisuutta omaa ryhmää kohtaan, sekä vahvistaa koettua erilaisuutta muihin. Hall kuitenkin muistuttaa, että vaikka kulttuureiden ajatellaan olevan yhtenäisiä, kulttuurit ovat aina koostuneet eroista ja samankaltaisuuksista. (Hall 2019, 107, 120.) Myös Juntunen esittää, että eri maahanmuuttajien muodostamat kulttuuriset ryhmät ovat sisäisesti monimuotoisia. Samasta maasta tai kulttuuripiiristä saapuvilla ihmisillä on myös keskinäisiä erimielisyyksiä ja poliittisia kiistoja. (Juntunen 2020, 14.) Tietty ihmisryhmä ei siis ole yhtenäinen, vaikka sellaisena se pyritään usein määrittelemään ja esittämään. Halla-ahon teksteissä ja puheissa painottuu oletus eri kulttuurien yhtenäisyydestä. Kulttuurien sisäisiä eroja ei huomioida, vaan kulttuurit ovat samankaltaisten, samalla tavalla toimivien ja samojen normien sekä arvojen ohjaamien yksilöiden yhteisöjä.

Identiteetin tavoin myös kulttuurit ymmärretään paikantuneiksi. Hallin mukaan ajatus “paikasta” ei ole kuitenkaan välttämätön, mutta se toimii “eräänlaisena symbolisena takuuna kulttuurisesta yhteenkuuluvuudesta.” Se luo symbolisia rajoja erottaen siihen kuuluvat ulkopuolisista. (Hall 2019, 113.) Suomi ja suomalaisuus näyttävät Halla-aholle merkitsevän symbolisista tilaa, johon pääsevät jakavat yhteisen merkitysjärjestelmän. Halla-ahon teksteissä ajatus paikasta on välttämätön, sillä Halla-aho kokee solidaarisuutta maantieteellisesti lähellä olevia maita ja sen kansalaisia kohtaan.

Sen sijaan maantieteellisesti kaukana olevat paikat ovat myös merkitysjärjestelmiltään kaukaisia, ja Halla-aho kokee ne perustavanlaatuisesti erilaisiksi ja vastakkaisina omalle merkitysjärjestelmälleen. Näin ollen “kolmannesta maailmasta” tulevat maahanmuuttajat ovat kulttuurisesti etäisiä ja kaukaisia, ja näin ollen Suomeen tai Eurooppaan sopeutumattomia.

Hall määrittelee kulttuurin yhteisten merkitysten systeemeiksi, joita samaan yhteisöön, ryhmään tai kansakuntaan kuuluvat ihmiset käyttävät ymmärtääkseen maailmaa. Kulttuurit muodostuvat erilaisista merkityksen tuottamisen järjestelmistä, jotka luokittelevat maailmaa.

Merkitysjärjestelmät tai kulttuurit toimivat samalla tavoin kuin kieli: ne tarjoavat kehykset tulkinnalle, joiden avulla maailmaa voidaan selittää. Kulttuuri on yksi keskeisistä tavoista, joilla identiteettejä rakennetaan, muokataan ja pidetään yllä. Hallin mukaan “Yhteinen merkityskartta antaa meille tunteen kuulumisesta johonkin kulttuuriin sekä luo yhdistävän siteen ja tunteen yhteisestä identiteetistä ja kuulumisesta yhteisöön. Kytessämmme asemoimaan itsemme jossakin yhteisten merkitysten kentässä tunnemme, keitä me olemme ja mihin me kuulumme - tunnemme oman identiteettimme.” Kulttuuri on suhteellisen vankka ja pysyvä merkitysten ja käytäntöjen joukko, joka on osa ajallista jatkumoa. Se tarjoaa viitekehyksen tai tradition, joka yhdistää yksilön häntä edeltävien sukupolvien elämäntapaan. (Hall 2019, 107, 111.) Halla-aholle suomalainen kulttuuri on historiallinen prosessi, jonka jatkuvuutta maahanmuuttajat olemassaolollaan uhkaavat.

Kulttuurin käsite on haastava, koska sillä on taipumus yhtenäistää ja liittää yhteen laajoja ja monimutkaisia kokonaisuuksia. Kulttuurilla ja kulttuurisilla tekijöillä ei voi selittää kaikkea, vaan ne ovat yksi tekijä monimutkaisessa kokonaisuudessa. Kulttuurisen käsitettä ei Keskinen ja Vuoren mukaan tule kokonaan välttää, sillä kulttuurisen merkityksenannon prosessit ovat keskeinen osa elämää. Kulttuuri ei kuitenkaan ole yhtenäinen, vaan vaihteleva ilmiö, jota haastetaan jatkuvasti. Kulttuurista ja sen tuottamista identiteeteistä käydään jatkuvasti neuvotteluja ja kamppailuja. (Keskinen & Vuori 2012, 16-17.) Dufvan mukaan kulttuuria pitäisi yhtenäisyyden sijaan kuvata “erilaisten kielimuotojen, puhetapojen, toimintojen ja ajattelumallien verkostona, moniäänisenä kokonaisuutena (Dufva 2002, 38). Myös Hall näkee, että kulttuurissa merkityksiä ei ole lyöty lukkoon, vaan ne ovat jatkuvien kamppailujen, neuvottelujen ja muokkaamisen kohteita. (Hall 2019, 110, 135.)

Halla-aho pyrkii selittämään yhteiskunnalliset ongelmat maahanmuuttajien ominaisuuksilla tai kulttuurilla, “tai pelkästään maahanmuuttajien olemassaololla.” Yhteiskunnalliset ongelmat esitetään maahanmuuttajien syyksi. (Puuronen 2011, 244.) Martikainen, Sintonen ja Pitkänen

kutsuvat ajattelutapaa, jossa sosiaaliset ilmiöt selitetään pelkästään kulttuurin avulla “kulturalismiksi”. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 19.) Puuronen määrittelee rodullistamisen prosessiksi, jossa joistakin ihmisten piirteistä tulee yhteiskunnallisesti tärkeitä ja ihmiset luokitellaan erillisiin ryhmiin näiden piirteiden perusteella ja tätä käytetään hyväksi poliittisissa tarkoituksissa. (Puuronen 2011, 20-21.) Halla-ahon politiikassa rodullistaminen näyttelee tärkeää osaa, sillä rodullistamisen myötä Halla-aho luokittelee maahanmuuttajat ryhmään, jota vastaan täytyy suojautua ja puolustautua. Ryhmän haitallisiin piirteisiin vetoamalla Halla-aho oikeuttaa maahanmuuton voimakkaan rajoittamisen ja eriarvoistavan politiikan. Halla-aho näkee, että ihmiset ovat oman kulttuurinsa tuotteita, ja omasta kulttuurista on haastavaa, jopa mahdotonta irrottautua. Rosenberg kutsuu tätä ajattelutapaa “kulttuuribiologismiksi”, joka näkee vieraista kulttuureista tulevat ihmiset muuttumattomina, tietyn kulttuurin kasvatteina, jotka eivät pysty irrottautumaan tästä kulttuurisesta taustasta. Kulttuuribiologismi sisältää ajatuksen “geneettisesti periytyvästä vastenmielisestä kulttuurista, joka ruumiillistuu maahanmuuttajista, nykyään ennen kaikkea muslimeissa”. (Rosenberg 2014, 11-13.)

Halla-ahon kuvailee useissa teksteissä lännen ja islamin konfliktia, ja näistä löytyy yhtymäkohta Huntingtonin tunnettuun ja kiisteltyyn teoriaan kulttuurien kamppailusta. Huntington korostaa kulttuurien ja kulttuuristen identiteettien merkitystä ja sitä, että suurvaltojen kilpailun tilalle on tullut kulttuurien kamppailu. Globaalia politiikkaa muotoillaan uudelleen kulttuurien mukaan, ja samankaltaisten kulttuurien maat lähestyvät toisiaan, kun taas eri kulttuurien kansat ja maat ajautuvat kauemmas toisistaan. Tällöin poliittiset rajat vedetään uudelleen kulttuuristen, eli etnisten, uskonnollisten ja sivistykseen liittyvien rajojen mukaan. (Huntington 2003, 20,29, 157.) Halla-ahon teksteissä ja puheissa toistuu ajatus siitä, että kulttuurien välinen kamppailu on olemassa. Suoranaisesti Halla-aho ei Huntingtonia lainaa, mutta ajatus siitä, että etenkin lännen ja muslimimaailman välillä on käynnissä konflikti, toistuu.

2.2. Kansakunta, nationalismi ja etnonationalismi

2.2.1. Kansakunta ja kansallinen identiteetti

Puhuessaan maahanmuuttajista, Halla-aho rakentaa samalla rajalinjoja suomalaisten ja muiden välille, sekä asettaa ehdot, jotka saavuttamalla maahanmuuttaja voi tulla osaksi Suomea ja suomalaisuutta. Halla-ahon maahanmuuttajapuhe voidaan nähdä pitkälti olevan keskustelua siitä,

kuka voi tulla osaksi kansakuntaa ja minkälaisin ehdoin. Samaan kansakuntaan kuuluvat jakavat yhteisen perinnön, kulttuurin ja kielen, ja ovat “meitä”. Maahanmuuttajat puolestaan uhkaavat kansakunnan ja kansallisen identiteetin yhtenäisyyttä. Kansakunta onkin poliittinen kysymys. Kansakunnan perusteella määritellään erilaisia oikeuksia, mutta myös riistetään oikeudet niiltä, joita ei katsota kuuluvaksi osaksi kansakuntaan. (Ruuska 2004, 77, 81.) Halla-ahon teksteissä maahanmuuttajat määrittyvät kansakunnan ulkopuolisiksi, joten heidän poliittisia oikeuksiaan tulee Halla-ahon mukaan voimakkaasti rajoittaa.

Kansa ei ole jotain, jota on aina ollut olemassa, vaan nykyiset kansat ovat tehtyjä ja keksittyjä. (Ruuska 2004, 78.) Kansakunnan rajat eivät siis ole “luonnollisia”, vaan ihmisten rakentamia (Löytty 2004 b, 98.) Benedict Anderson määrittelee kansakuntien olevan kuviteltuja poliittisia yhteisöjä, jotka on kuviteltu sisäisesti rajallisiksi sekä täysivaltaisiksi. Kuviteltuja kansakunnat ovat siksi, koska sen jäsenet eivät voi koskaan tuntea tai tavata useimpia “kansakansalaisiaan”, mutta jakavat käsityksen yhteydestä. Yhteisöjen erotteluperusteena tulisi käyttää niitä tapoja, joilla yhteisöt on kuviteltu. Kansakunnalla on kuvitellut rajat, jotka ovat kuitenkin joustavat. Kansakunta on kuviteltu yhteiseksi, sillä kansakunta käsitetään mahdollisesta epätasa-arvosta ja riistosta huolimatta “syväksi, kaiken läpileikkaavaksi toveruudeksi”. (Anderson 2017, 39-41.) Näin ollen suomalaisuus on kuviteltu poliittinen yhteisö, eikä se “ole olemassa omalla voimallaan, vaan se tuotetaan, tehdään ja kerrotaan” (Lehtonen 2004a, 15.)

Kansallisella identiteetillä voidaan tarkoittaa yksilön identifioitumista kansalliseen ryhmäänsä ja kansallisuutensa symboleihin. Sillä voidaan viitata myös kollektiiviseen identiteettiin, jolloin ryhmää tai yhteisöä määritellään ja luonnehditaan termeillä, jotka kertovat sisäisestä yhteenkuuluvuudesta ja erosta muihin ryhmiin ja yhteisöihin. Saukkonen määrittelee kansallisen identiteetin tarkoittavan “kansallisvaltioksi katsotun kokonaisuuden sisältämää yleistä merkitysjärjestelmää ja symbolimaailmaa, johon valtion olemassaolo ja erityisluonne kansallisvaltiona perustuu”. (Saukkonen 1999, 39-41.) Kansallinen identiteetti on luonteeltaan sosiaalisesti rakennettua, joka perustuu poissulkemiseen sekä rajojen rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Harle ja Moisio peräänkuuluttavat uuden kansallisen identiteetin rakentamista, jonka tehtäväksi he näkevät globalisaation edistämisen. Uusi kansallinen identiteetti vaatii kokonaan luopumista ystävän ja vihollisen erottelusta, jolloin identiteetti-projekti olisi kansallisen sijaan globaali sekä purkaisi rajoja niiden asettamisen sijaan. (Harle & Moisio 2000, 17, 281.) Näin ollen kansakuntaisuutta voisi tarkastella laajemmalla, globaalilla tasolla, jolloin kansakunta kattaisi

huomattavasti suuremman joukon ihmisiä. Halla-ahon teksteissä kansallinen identiteetti on pitkälti muita ulossulkeva.

Kuten aiemmin identiteettejä ja kulttuuria käsitellessä esitin, ei Halla-aho huomioi “meidän” eroavaisuuksia. Näin on myös Halla-ahon rakentaman kansakunnan kohdalla: se koostuu yhteneväisestä suomalaisuudesta. Kansa voidaan hahmottaa kulttuuriyhteisöksi, jolloin kansa rakentuu yhteisöstä, jolla on yhteiset arvot, tavat, asenteet ja ideaalit. Nämä tekijät tekevät kansasta erityisen. Kansa jakaa yhteisen kielen, jopa saman uskonnon. (Saukkonen 1999, 56-57.) Vaikka kansakuntaa pidetään yhtenäisenä, on huomioitava sen sisältämä monimuotoisuus ja se, että täysin yhtenäistä kansakuntaa ei ole. Ajatus yhteisestä kansakunnasta perustuu Toivasen ja Keskinen mukaan rodullistavalle ja kolonialistiselle historialle. Maahanmuuttovastaisessa diskurssissa toistuu väite siitä, että erilaisuutta sallitaan liikaa, ja pitäisi palata takaisin kansallisiin arvoihin ja yhtenäisyyden ihanteeseen. Toivasen ja Keskinen mukaan “tuo menneisyyden ihanne ei kuitenkaan ole koskaan ollut mikään onnen tyysija, vaan monenlaisten etnisyyteen, rodullistamiseen, ja luokkaan ja sukupuoleen liittyvien valtasuhteiden lävistämä yhteiskunta, jossa yhtenäisyyden vaade on peittänyt näkyvistä jyrkät eriarvoisuudet.” (Toivanen & Keskinen 2020.) Toisin sanoen, sitä, mitä pidetään yhtenäisenä kansakuntana, esimerkiksi “meinä suomalaisena”, ei todellisuudessa ole olemassa. “Me suomalaiset” koostumme eroavaisuuksista. Puhe kansallisista, etnisistä ja kielellisistä identiteeteistä nostavat esiin myös kysymykset rodusta, etnisyydestä, kansallisuudesta, kansalaisuudesta sekä kielistä, jolloin puhetta leimaa usein “meidän” ja “toisten” vastakkainasettelu (Pietikäinen & Dufva & Laihiala-Kankainen 2002, 16.)

Lehtosen mukaan kansallisvaltiota on aiemmin käsitteellistetty säiliön metaforalla, jossa ne nähtiin autonomisiksi, pysyviksi ja “merkityksensä omasta itsestään saaviksi olioiksi”. Säilömetaforan rinnalle on noussut suhteiden kimpun metafora, jossa niitä ei enää nähdä autonomisiksi vaan heteronomisiksi, muusta riippuvaisiksi. Kansallisvaltiot saavat identiteettinsä suhteessaan muihin oloihin ja identiteetti muotoutuu jatkuvassa neuvotteluissa toisten kanssa. (Lehtonen 2004a, 12-13.) Horsti näkee, että maahanmuuttokeskustelussa erilaisuutta torjuva diskurssi ja monikulttuurisuutta kannustava diskurssi ovat saman kansallisen identiteetin rakentamisen eri puolia, eivät toisilleen vastakohtia. Identiteettejä stimuloidaan jatkuvaan muutokseen, joten samalla myös muuttuu suomalaisuus. (Horsti 2005, 278.) Halla-aho näkee maahanmuuttajien uhkaavan sitä suomalaisuutta, johon olemme tottuneet. Suomalaisuuden ei pidä eikä se saa muuttua.

2.2.2. Nationalismi ja etnonationalismi

Maahanmuuttokriittisyys voidaan nähdä ammentavansa voimansa nationalismista eli kansallisuusaatteesta, joka korostaa kansakuntien merkitystä. Halla-aho korostaa teksteissä sitä, että Suomea ja Eurooppaa on suojeltava haitalliselta maahanmuutolta. Näin ollen maahanmuuttajien nähdään uhkaavan jotain, mikä katsotaan meidän kansakunnaksemme. Teksteissä korostuu myös eronteot meidän ja muiden välillä, jotka ovat tyypillisiä nationalismiin pohjautuvissa keskusteluissa. Esitän että maahanmuuttokritiikkiin liittyy aina nationalismi, joten sen vuoksi Halla-ahon kohdalla nationalismin käsittely on perusteltua. Halla-aho näkee myös, että jokaisella valtiolla on suverniteetti määrittää, kuka saa valtion rajat ylittää ja millä perusteilla. Halla-ahon näkemykset voidaan nähdä perustuvan erityisesti etnonationalismiin, joka korostaa kansakunnan etnistä yhteneväisyyttä.

Nationalismille ei ole mitään yleisesti hyväksyttyä, yksiselitteistä määritelmää (Pakkasvirta & Saukkonen 2005, 9.) Nationalismin teorian kenttä on myös hyvin hajanainen, sillä teoriat, mallit ja lähestymistavat etsivät vastauksia hyvin erilaisiin kysymyksiin, kukin omista lähtökohdistaan (Smith 1998, 222.) Nationalismi mielletään kuitenkin usein yhdeksi järjestelmäksi ja ideologiaksi. (Anderson 2017, 35, 38.) Ruuskan mukaan ei ole olemassa yhtä nationalismia, sillä nationalismi on moninainen ilmiö. Nationalismin voidaan ajatella olevan eräänlainen tiedollinen rakenne, geneerinen näkemys ja tapa hahmottaa maailmaa (Ruuska 2005, 191-192, 199.) Fukuyama määrittelee nationalismin opiksi, “jonka mukaan poliittisten rajojen tulisi vastata kulttuurisia yhteisöjä, ja se määrittelee kulttuurin suurelta osaltaan yhteisen kielen perusteella.” (Fukuyama 2020, 86.) Nationalismi voidaan nähdä myös kamppailuna omasta ja meidän tilasta. Globaalit kamppailut etnisistä ja kansallisista itsemäärittelyistä ja suverniteeteistä ovat tiiviisti sidoksissa identiteetikamppailuihin, jotka puolestaan liittyvät kamppailuihin omasta “kodista” ja siitä, minkä puolesta tulisi toimia. Tällöin kannetaan huolta omaa maasta ja siitä, kuka sen omistaa, ja kenelle sen kuuluu. Nämä asiat ovat määrittäneet valtavan osan modernista politiikasta. (Allarah 2010, 13.) Halla-aho käykin teksteissään ja puheissaan kamppailuja oman kodin ja isänmaan puolesta, jota maahanmuutto uhkaa.

Käsite “nationalismi” on hyvin latautunut ja saanut puheessa negatiivisia merkityksiä. Kansallistunnetta, joka on arkista ja tavanomaista, ei yleensä edes kuvata termillä “nationalismi”, vaan termiä käytetään lähinnä yhteyksissä, jossa puhutaan valtioon tai kansaan suuntautuvasta uhasta. Se yhdistetään usein konflikteihin. (Löytty 2004a, 41.) Myös kansallinen identiteetti nousee

nationalismin tavoin keskustelun aiheeksi silloin, kun jonkun nähdään uhkaavan sitä (Ruuska 2004 b, 233.) Nationalismi ei kuitenkaan ole vain negatiivinen ilmiö, vaan se voidaan nähdä myös myönteisenä asiana. Ilman nationalismia kansallisvaltioita ei olisi pystytty rakentamaan. Kansallisvaltiot ovat osoittautuneet toimiviksi yhteiskunnallisen järjestäytymisen muodoksi. (Herkman 2019, 31.) Fukuyama huomauttaa, että moderni markkinatalous vaatii jonkinlaista nationalismia ja kansallisuuteen perustuvaa identiteettiä. (Fukuyama 2020, 87.) Näin ollen nationalismi ei ole yksiselitteisen negatiivinen ilmiö, vaan olennainen osa yhteiskunnallista järjestäytymistä. Kyseessä ei ole myöskään vanhentunut ajattelumalli kansakunnista, vaan edelleen nykypäivänä voimissa oleva maailman jäsentämisen muoto. Lehtosen mukaan suurin osa nationalismin ilmenemismuodoista ovat etenkin Suomessa luonteeltaan melko huomaamattomia (Löytty 2004a, 42). Vaikka nationalismin kuolemaa onkin useaan ennustettu, nationalismi on edelleen käyttökelpoinen ajattelutapa sekä poliittisen toiminnan ja sosiaalisen järjestäytymisen liikkeellepaneva voima. (Pakkasvirta & Saukkonen 2005, 8.) Maahanmuuttokritiikki kuitenkin ammentaa voimaansa vahingoittavasta ja ulossulkevasta nationalismista.

Hallille nationalismin päämääränä näyttää olevan luoda yhtenäinen kulttuuri, eli jotain sellaista, mitä ei vielä ole olemassa. (Hall 2019, 120.) Halla-aho korostaa yhtenäistä suomalaista kulttuuria, jonka yhtenäisyyttä maahanmuuttajat uhkaavat. Hall näkee, että nationalismin voimistumisella Keski- ja Itä-Euroopassa, rasismien kasvulla, uusfasististen liikkeiden heräämisellä ja islamilaisella fundamentalismilla on yhteistä se, että ne pyrkivät vastaiskuna kulttuurisia identiteettejä uhkaavalle globalisoitumiselle kääntymään kohti suljettuja käsityksiä kulttuurista. Hybrisoituminen nähdään uhkana itsenäiselle kulttuurille ja kulttuuriselle identiteetille, joten kamppailussa oman kulttuurin henkiinjäämisestä oma kulttuuri pyritään pitämään suljettuna, homogeenisena, koskemattomana, sisäisesti yhtenäisenä ja selvärajaisena suhteessa "toisiin". Tällöin strategiana on herättää etnisuus henkiin, eli pitää kiinni omista kulttuurisista traditioista ja perustavasta identiteetistä. (Hall 2019, 137-139.) Halla-ahon teksteissä kulttuurien hybrisoitumisen uhka tulee esille esimerkiksi silloin, kun Halla-aho puhuu maahanmuuttajien kulttuuristen tapojen ja normien uhkaavan sitä, mikä länsimaissa pidetään oikeana ja normaalina.

Nationalistiseen diskurssiin kuuluu olennaisesti "toisen" tuottaminen ja erontekojen rakentaminen. Sakki, Hakoköngäs ja Petterson ovat tutkineet ja vertailleet nationalistista poliittista retoriikkaa 1930-luvulla sekä vuosina 2003 ja 2013. Nationalistiseen retoriikkaan kuuluu olennaisesti "toiseuttaminen". 1930-luvun retoriikassa korostui kommunisminvastaisuus kun taas myöhemmin nationalistisessa retoriikassa ovat korostuneet maahanmuutto- sekä muslimivastaisuus. Tutkijat

esittävät, että vertailua eri aikakausien välillä on tehtävä, jotta nationalistista diskurssia voidaan ymmärtää. He löysivät kaksi eri “toisen” representaatiota, jossa “toinen” representoitiin joko ulkopuolisena tai sisäpuolella olevana “toisena”. (Sakki, Hakoköngäs & Pettersson 2018, 161, 174.) Sakki & Pettersson ovat tutkineet myös oikeistopopulististen politiikkojen blogeja ja ovat löytäneet kolme erilaista tapaa esittää “toinen”. Blogeissa “toinen” kuvataan poikkeavana ihmisryhmänä, uhkaavana ideologiana sekä yhteiskunnan sisällä olevana vihollisena. (Sakki & Pettersson 2016.) Halla-ahon teksteistä ja puheista on myös tunnistettavissa nämä tavat esittää “toinen.” Halla-aho kuvailee, että maahanmuuttajat ovat erilaisia kuin suomalaiset ja näkee islamin uhkaavan Suomea niin turvallisuuden kuin yhtenäisyyden näkökulmista. Maahanmuuttaja, etenkin muslimimaahanmuuttaja merkityksellistyy yhteiskunnan sisäpuolella olevana vihollisena siinä mielessä, että maahanmuuttajan nähdään kuluttavan yhteiskunnan resursseja sekä sortuvan rikoksiin ja väkivaltaisuuksiin.

Nationalismiin liittyy keskustelu kansalaisuudesta, joka nähdään osoituksena yhteiskunnan jäsenyydestä. Halla-ahon teksteissä on keskeistä vaatimus sille, että yhteiskunnan täysimääräinen jäsenyys ei voi olla kaikkien saatavissa. Yhteiskunnan jäsenyys ansaitaan työnteolla ja sillä, että tullaan osaksi etnistä ja kulttuurista jäsenyyttä. Avainsanana on myös tuottavuus: maahanmuuttajan, joka kuluttaa resursseja enemmän kuin antaa niitä eteenpäin, ei tule olla yhteiskunnan jäsen. Näin ollen yhteiskunnan jäsenyyttä lähestytään biopoliittisen retoriikan kautta. Kansalaisuudella on pitkälti tarkoitettu yhden valtion jäsenyyttä, johon on vielä liitetty “yhtenäisen kulttuurisen kansakunnan ja etnisyyden sidoksia”. Kansalaisuus oikeudellisena asemana sekä kansallisuus etnisenä ja kulttuurisena jäsenyytenä liitetään toisiinsa. Kansalaisuuteen liitetään myös uskollisuuden vaatimus, jonka mukaan yksilö kuuluu vain yhteen valtioon ja hänen on osoitettava lojaalisuutta vain tälle valtiolle. (Ronkainen 2006, 237.)

Näen, että Halla-ahon ajattelu pohjautuu etnonationalismiin, jota kutsutaan myös etniseksi nationalismiksi. Halla-ahon teksteissä ja puheissa painottuu ajatus ihmisen luonnollisesta alkuperästä ja siitä, että ihmisen alkuperä määrää ihmiselle kuuluvan paikan. Suomalaiseksi ensisijaisesti synnyttään. Kulttuurin ohella Halla-aho luokittelee maahanmuuttajia etnisyyden perusteella. Etnisyys on kulttuurin rinnalla tekijä, joka selittää maahanmuuttajien toimintaa. Etninen tausta näyttää Halla-aholle olevan merkittävä tekijä siinä, näkeekö hän maahanmuuttajan negatiivisessa vai positiivisessa valossa. Etnisyys on myös tekijä, jonka perusteella Halla-aho määrittelee yksilön toiseksi, ei-suomalaiseksi.

Etnisen ryhmän kriteereinä on käytetty yhteistä biologista alkuperää, kulttuuria, sosiaalisten suhteiden verkostoa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Martikainen, Sintonen & Pitkänen 2006, 15-16.) Hallille etnisyyden edustaa hyvin vahvaa ja tiukkarajaista käsitystä kulttuurista ja kulttuurisesta identiteetistä. Hall näkee etnisyyden kulttuurisen identiteetin muotona, joka on historiallisesti muodostunut ja on ollut niin pitkään yhtenäinen, että se koetaan osaksi luontoa. (Hall 2019, 115.) Etnisyys on tärkeä osa identiteettiä, ja ihminen voi luokitella itsensä sen perusteella. Etnisyydessä ei siis ole kyse vain toisen tekemästä luokittelusta, vaan etnisyyden voi olla yksilölle itselleen tärkeä osa identiteettiä, osa omaa tarinaa. Esimerkiksi Haikkolan tutkimuksessa maahanmuuttajanuoret kertoivat identifioituvansa omaan etniseen ryhmäänsä, ja itseä ja muita määriteltiin etnisyyden avulla. Nuoret eivät itse määritelleet itseään suomalaisiksi, vaan ulkomaalaisiksi ja pyrkivät tällä erottautumaan suomalaisista. (Haikkola 2010, 223, 226, 228-229.) Halla-aho käyttää etnisyyttä rajanvedon välineenä, jolla hän itse ja suomalaiset, eurooppalaiset ja länsimaalaiset erottuvat “toisesta” eli kolmannelta maailmasta saapuvasta maahanmuuttajasta.

Etnisessä nationalismissa olennaista on ajatus siitä, että kansan jäsenyys saadaan syntymässä, eli jäsenyys saadaan automaattisesti, eikä sitä voi hakea. Syntyperällä on siis keskeinen merkitys. Kulttuurisessa nationalismissa painotetaan kieltä, kansanperinnettä, uskontoa ja tapoja. Etnisiä ja kulttuurisia elementtejä voi kuitenkin olla haastavaa erottaa toisistaan. Liberaali nationalismissa syntyperä ei ole merkittävä, vaan jäsenyyttä kansakuntaan voi hakea ja sen saada, kunhan hyväksyy tietyt reunaehdot. (Ruuska 2005, 206-207). Nationalismin teorit voidaan jakaa primordialistisiin, modernistisiin ja etnosymbolistisiin teorioihin. Näistä etnosymbolistinen teoria on olennaisin tutkimukseni kannalta. Etnosymbolistisissa teorioissa keskeistä ovat etnisyyden ja symbolit. Kansalla täytyy siis olla jotain, joka yhdistää. (emt. 212-213.) Etnosymbolismissa kansallisen identiteetin muodostumisessa tärkeitä ovat myytit, muistot, arvot, perinteet ja symbolit. Myyteistä tärkein myytti on kansan “kulta-aika”, jonka rakentamisessa intellektuelleilla on suuri merkitys. (Conversi 2006, 21-22.) Brubaker puolestaan esittää, että pohjimmiltaan on olemassa vain kahdenlaista nationalismia: kansalaisnationalismia (*civic nationalism*) sekä etnistä nationalismia. Kansalaisnationalismissa kansakuntaisuus ymmärretään yhteisen kansalaisuuden pohjalta, ja tätä suuntausta on luonnehdittu liberaaliksi, voluntaristiseksi, universalistiseksi ja vastaanottavaksi. Etninen nationalismi puolestaan ymmärtää kansakuntaisuuden yhteisen etnisyyden kautta, ja sitä on luonnehdittu epäliberaaliksi, yksilöiden ja ryhmien sosiaalista asemaa määrääväksi, partikularistiseksi ja poissulkeväksi. (Brubaker 2013, 199-200.)

Etnonationalismi korostaa siis etnistä määritelmää kansallisuudesta (Csergo 2018, 542). Tällöin ihmisen syntyperä kytkeytyy olennaisesti osaksi identiteettiä ja on merkittävä tekijä, jolla ihmiset erotellaan meihin kuuluviksi ja kuulumattomiksi (Allahar 2010, 16). Tämä näkyy myös Halla-ahon ajattelussa: etnisyys on tekijä, jonka avulla maahanmuuttajia toiseutetaan ja luokitellaan kuuluvaksi "muihin". Etnonationalismi pyrkii kieltämään ja torjumaan kaiken mikä repesoi toisia kulttuureja ja kansakuntia. Se glorifisoi omaa kollektiivista kansallista ruumista, mikä johtaa siihen, että etnonationalismin tuottama identiteetti muodostuu eristyneeksi ja itseriittoiseksi.

Etnonationalismi rakentuu rajanvetojen varaan, ja jotkut identiteetit tuotetaan rajan kautta, jolloin muiden kulttuurien vaikutus kansalliselle ruumiille tulee estää. (Musabegovic 2019, 372, 391.)

Halla-aho glorifisoi teksteissään suomalaisuutta. Kuitenkaan Halla-aho ei kiellä toisia kulttuureja ja kansakuntia, vaan antaa niille mahdollisuuden sillä ehdoin, etteivät ne erotu kantaväestön kulttuurista ja suomalaisesta kansankunnasta.

Etnonationalismi ei ole yksiselitteisesti negatiivinen ilmiö, vaan se on tärkeä tekijä sekä modernin valtion nousulle että teollistumiselle. Pahimmillaan etnonationalismi voi johtaa tuhoisiin etnisiin konflikteihin, jopa etnisiin puhdistuksiin. (Riggs 1994, 583.) Koska etnonationalismi yhdistetään usein maiden sisäisiin etnisiin kriiseihin, ei se ole herättänyt suurta huomiota tutkimuksen piirissä. Kylmän sodan jälkeisenä aikana etnonationalismi on kuitenkin noussut esiin, sillä jotkut tällöin perustetut valtiot muodostettiin etnisen alkuperän perusteella. (Mehrotra 1998, 829-830.)

Modernisaatioteoriat olettamukset siitä, että sosioekonominen kehitys tekisi etnokulttuurisen monimuotoisuuden ja nationalismin vanhentuneiksi ilmiöiksi, ovat osoittautuneet vääriksi. (Jalata 2001, 385.)

Etnonationalismia voidaan selittää kulttuurisesta tai rakenteellisesta näkökulmasta. Kulttuuristisissa lähestymistavoissa etnonationalismiin oletetaan, että etninen identiteetti on ihmisyyhteiskunnan perustavanlaatuinen ja universaali ominaisuus, ja näin ollen niitä seuraa luonnollisesti vaatimus itsenäisyydestä. Rakenteelliset lähestymistavat taas näkevät, että etnonationalismi liittyy erityisiin sosioekonomisiin olosuhteisiin ja muutoksiin, etenkin kapitalistisen talouden epätasaiseen kehitykseen. Lecours korostaa eliittien sekä poliittisten instituutioiden roolia etnonationalismin luomisessa ja näkee, että nämä on jätetty lännessä kokonaan huomioimatta. Lecours määrittelee etnonationalismin politiikan muotona ja ilmiönä, joka koostuu kolmesta prosessista. Nämä prosessit ovat etnisten identiteettien luominen, muuttaminen ja kiteyttäminen, etnisten ryhmien etujen määrittely sekä etnisten identiteettien politisointi ja mobilisointi. (Lecours 2000, 104, 120-121.) Poliittinen eliitti, se, mitä myös Halla-aho kiihkeästi vastustaa, ei kuitenkaan Suomessa

näkemykseni mukaan luo etnonationalismia. Etnonationalistinen diskurssi sen sijaan näyttää olevan diskurssi, josta poliittinen eliitti haluaa irrottautua. Halla-aho pyrkii määrittelemään etnisiä identiteettejä kuvaamalla tietyt etniset identiteetit tietyntylaisiksi. Hän määrittelee suomalaisten edut ja politisoii etniset identiteetit esittämällä tietyt etniset identiteetit Suomen ongelmalliseksi.

Elgenius ja Rydgenin mukaan maahanmuuttovastaisuus on olennainen osa radikaalioikeistoa ja täten myös etnonationalismia. Maahanmuuttovastaisena poliitikkona Halla-ahon voidaan nähdä edustavan myös eurooppalaista radikaalioikeistoa, jolle etnonationalistinen retoriikka on tyypillistä. Etnonationalistisessa retoriikassa kansallisen identiteetin uhkien edessä pyritään kääntymään kohti homogeenisuuden perustuvaa, nostalgista menneisyyttä. Etnonationalismi kiinnittyy myytteihin yhteisestä historiasta ja kulttuurin homogeenisuudesta. Etnisesti homogeenisempi kansakunta nähdään vahvempana kansakuntana, ja tähän pyritään palaamalla perinteisiin arvoihin.

Elgenius ja Rydgen esittävät viisi erilaista maahanmuuttovastaisesta kehystä, joita radikaalioikeisto käyttää. Ensimmäisessä kehyksessä radikaalioikeisto kuvaa maahanmuuttajat laittomina kilpailijoina yhteiskunnan resursseista, kuten työpaikoista. Toinen kehys näkee maahanmuuttajat kustannusten, jotka ovat suoraan pois alkuperäisille kansalaisille tarkoitetuista hyvinvointivaltion etuuksista, aiheuttajina. Tätä kutsutaan hyvinvointinationalismiksi. Kolmannen kehyksen kautta maahanmuuttoa kuvataan uhkana enemmistön etnokansalliselle identiteetille. Neljäs kehys kuvaa maahanmuuttajien aiheuttavan rikollisuutta ja sosiaalista epävarmuutta, ja heidän olevan syyllisiä yhteiskunnan ongelmiin. Viides kehys kuvaa muslimimaahanmuuttajat uhkana liberaaleille arvoille. (Elgenius & Rydgen 2019, 584.) Halla-ahon teksteistä ja puheista nämä kehykset ovat myös löydettävissä ja tunnistettavissa. Halla-aho kuvaa maahanmuuttajien vievän yhteiskunnan resursseja ja aiheuttavan kustannuksia, jotka ovat kantaväestöltä pois. Halla-aho näkee, että vähitellen maahanmuuttajien määrän kasvaessa, maahanmuuttajat ottavat väestönvaihdon kanssa vallan yhteiskunnassa, jolloin he määrittävät, millaisia arvoja ja asenteita yhteiskunnassa noudatetaan. Tällöin suomalainen kansallinen identiteetti on vaarassa. Halla-aho kuvailee maahanmuuttajien aiheuttavan rikollisuutta ja näkee heidät syyllisenä yhteiskunnan ongelmiin. Muslimit Halla-aho kuvaa uhkana liberaalin lännen ja Euroopan arvoille ja näkee, että muslimien arvot ovat yhteensovittamattomat liberaalien arvojen kanssa. Näin ollen Halla-ahon maahanmuuttajadiskurssista rakentuu myös etnonationalistinen diskurssi.

Myös näennäisesti neutraalit puhelijat voivat pohjautua etnonationalistiseen argumentointiin. Esimerkiksi Fozdar ja Low ovat tutkineet australialaisten tapoja puhua maahanmuuttajista. Australialaisten puheissa toistui etnonationalistinen argumentti, vaatimus siitä, että

maahanmuuttajien tulee noudattaa lakia. Tämä diskurssi sisältää ennakko-oletuksen siitä, että maahanmuuttajat, erityisesti muslimit, rikkovat lakeja, koska heidän käytöksensä, kulttuurinsa, norminsa ja arvonsa ovat yhteensopimattomia modernin liberaalin demokratian kanssa. Kulttuurien eroavaisuus nähdään siis selityksenä sille, etteivät maahanmuuttajat toimi oikein, ja kulttuurierojen vuoksi jopa rikkovat lakia. Etnonationalistiset argumentit ovat Fozdarin ja Lowin mukaan naamioitu kansalaisnationalismin taakse, jota pidetään etnonationalismia hyväksyttävämpänä. Kyse on niin sanotusta “uudesta rasismista”, joka korostaa kulttuurien välisiä eroja. Fozdarin ja Lowin mukaan kulttuurierojen painotus ja ajatus maahanmuuttajien olevan lainrikkooja, mahdollistaa maahanmuuton vastustamisen näennäisen hyväksyttävällä tavalla. Ihmiset ovat siis tietoisia siitä, että on olemassa hyväksytyjä ja ei-hyväksytyjä diskursseja maahanmuuttajista, joten he muokkaavat käyttämäänsä kieltä sen mukaisesti. (Fozdar & Low 2015, 524, 537-538.) Halla-ahokin käyttää usein tätä argumentoinnin tapaa: hän korostaa kulttuurieroja ja puhuu huomattavan paljon maahanmuuttajien rikollisuudesta. Näin ollen Halla-aho pyrkii osoittamaan, että maahanmuuton vastustaminen on oikeutettua.

Brubaker näkee, että pohjoismaisille ja Länsi-Eurooppalaisille populistisille puolueille on tyypillistä rakentaa vastakkainasettelua, joka on siirtynyt kansallisten erojen painotuksesta kohti sivilisaatioiden erojen korostamista. Puhe kansakunnasta ei katoa, mutta kansakuntaa luonnehditaan uudelleen sivilisaation näkökulmasta. Tällöin kansakuntien välisiä eroja ei niinkään korosteta, vaan merkittävimmät erot nähdään olevan sivilisaatioiden välillä. Sivilisaatiota yhdistää sama uskonto, joten islam voidaan nähdä kristillisen sivilisaation uhkana. Brubaker puhuu sivilisationismista, jota pitää nationalismin uutena artikulaationa. (Brubaker 2017, 1191, 1211.) Halla-ahon teksteissä korostuu myös ajatus sivilisaatiosta, jota maahanmuuttajat uhkaavat. Maahanmuuttajat eivät uhkaa vain suomalaisia ja suomalaisuutta, vaan länsimaalaisia ja länsimaisuutta, Eurooppaa ja eurooppalaisia arvoja.

3. Maahanmuuttajat taloudellisena ja sosiaalisena taakkana

Halla-ahon puheessa keskeinen maahanmuuttajadiskurssi on talousdiskurssi, joka kuvaa maahanmuuttajia taloudellisena ja sosiaalisena taakkana. Näen, että talousdiskurssi muodostuu viidestä erilaisesta tavasta määritellä maahanmuuttaja. Ensimmäiseksi Halla-aho määrittelee maahanmuuttajat väärin syin liikkeellä oleviksi turvapaikkaturisteiksi ja elintasopakolaiseksi. Toiseksi Halla-aho kritisoi yleistä tapaa oikeuttaa maahanmuutto vetoamalla työvoimapulaan ja huoltosuhteeseen. Hän esittää, että edes työperäisistä maahanmuuttajista saada niin suurta hyötyä,

että työperäinen maahanmuutto kannattaisi täysin hyväksyä. Näin ollen työperäisetkin maahanmuuttajat määrittyvät taloudellisesta näkökulmasta hyödyttömiksi. Kolmanneksi Halla-aho näkee, että maahanmuuttajia on haastavaa työllistää, joten heistä ei ole taloudellista hyötyä Suomelle. Neljäntenä ongelmana hän ottaa esiin maahanmuuttajien integraatiohaasteet, jotka myöskin aiheuttavat Suomelle taloudellista haittaa. Näin ollen maahanmuuttajat määrittyvät heikosti integroituviksi. Viidentenä maahanmuuttajat määrittyvät hallinnan kohteina. Halla-aho vaatii maahanmuuton tiukempaa ja tarkempaa hallintaa, sillä niiden kautta voidaan vaikuttaa maahanmuuton negatiivisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin.

Vastaava diskurssi on löydetty myös muissa tutkimuksissa. Esimerkiksi Tillin mukaan talousdiskurssissa keskeistä on puhe maahanmuuttajista taloudellisena taakkana tai resurssina. Tällöin maahanmuuttajat voidaan nähdä resurssina, joka on vastaus ikääntymisestä johtuvan huoltosuhteen heikkenemisen ongelmiin sekä mahdollisuus maan taloudelle. Vastaavasti talousdiskurssissa maahanmuuttajat voidaan nähdä taloudellisena rasitteena Suomen taloudelle, sillä heidän integroitumisensa yhteiskuntaan tulee kalliiksi ja integraatioprosessi on liian hidaskä. Maahanmuuttajat alkavat hyödyttää Suomen taloutta liian hitaasti tai ei lainkaan. (Tilli 2017, 137, 140.)

Tillin mukaan talouspuheeseen kuuluu myös väite, jonka mukaan maahanmuuttoilmiö ei ole spontaani, vaan osa bisnestä, jossa turvapaikanhakijat ovat asiakkaita, joita ihmissalakuljettajat hyödyntävät liiketoiminnassaan. Maahanmuuttajien motiivit kyseenalaistetaan puhumalla “elintasosurffareista”. Talousdiskurssissa maahanmuuttajat toimivat joko Suomen talouden tuhoajina tai pelastajina. Maahanmuuttajat arvotetaan sen perusteella, tuottavatko maahanmuuttajat taloudellista hyötyä. (Tilli 2017, 141-143.) Mäkinen huomauttaa, että maahanmuuttajien “haluttavuuden” määrittäminen tuottavuuden ja yrittäjyyden perusteella, ei ole vain maahanmuuttovastaisten ihanne, vaan vahvasti eurooppalaista maahanmuuttopolitiikkaa ohjaava periaate (Mäkinen 2016, 261). Näin ollen kyse ei ole vain maahanmuuttovastaisesta ajattelutavasta, vaan talousdiskurssi ohjaa maahanmuuttopolitiikkaa.

Paula Haaran tutkimuksessa talousdiskurssi korostuu myös hyvin vahvasti. Hän tutki poliittista maahanmuuttokeskustelua Helsingin Sanomien verkkokeskusteluissa vuoden 2011 eduskuntavaalien alla. Haara löysi keskusteluista useita talouteen vetoavia perusteluja sille, miksi maahanmuuttoa tulee rajoittaa. Maahanmuuton rajoittamista perusteltiin vetoamalla siihen, että kasvavat maahanmuuttajamäärät johtavat ongelmiin. Tämä ajatus toistuu myös todella usein.

Haaran mukaan maahanmuuttopolitiikan tiukentamista argumentoitiin talouden retoriikalla, eli korostettiin kustannuksia ja väitettiin, että maahanmuuton voimakas rajoittaminen tuo merkittäviä säästöjä. Talouden retoriikkaan kuului myös väite, ettei Suomella ole varaa toimia koko maailman sosiaalitoimistona. Yleisesti myös esitettiin, että Suomeen tulevat maahanmuuttajat tulisi valikoida eli ensisijaisesti otettava maahanmuuttajia, jotka hyödyttävät suomalaista yhteiskuntaa ja jotka sopeutuvat. Maahanmuuttajat hiarkisoitiin keskusteluissa etnisen alkuperän perusteella. Työperäiseen maahanmuuttoon ei verkkokeskusteluissa suhtauduttu positiivisesti, vaan sen nähtiin vaikuttavan negatiivisesti Suomen työmarkkinoihin esimerkiksi harmaata taloutta luomalla. (Haara 2012, 54, 63-64, 66-69, 73-74.)

Halla-ahon maahanmuuttokritiikissä talousdiskurssi on vallitseva ja on sisällöltään hyvin samansuuntainen kuin Tillin ja Haaran esittämä diskurssi. Halla-aho korostaa taloudellista näkökulmaa ja sitä, että maahanmuuttajan hyöty rakentuu taloudellisten aspektien pohjalta. Näin ollen pääsy kansakunnan jäseneksi ratkaistaan sen pohjalta, tuoko maahanmuuttaja mukanaan jotain, mikä yhteiskuntaa hyödyttää. Maahanmuuttajan tulee olla antavassa asemassa, ei ottajana, jotta hän voi tulla yhteiskunnan jäseneksi. Halla-ahon talousdiskurssissa rakentuu maahanmuuttajasta identiteetti taloudellisten ja sosiaalisten resurssien kuluttajana, mikä on tuttua nationalistisesta retoriikasta. Puhe maahanmuuttajien työttömyydestä ja integroitumattomuudesta rakentaa "leimattua identiteettiä", jota maahanmuuttaja kantaa jatkuvasti mukanaan.

3.1. Turvapaikkaturisteja ja elintasopakolaisia

Geneven pakolaissopimus määrittelee pakolaisen henkilöksi, "jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan; tai joka olematta minkään maan kansalainen oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne." (Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, 1. artikla.) Halla-ahon teksteistä ja puheissa olennaista on, että Eurooppaan tulevat siirtolaiset eivät ole pakolaisia, vaan he käyttävät turvapaikkajärjestelmää järjestelmällisesti hyväkseen.

Turvapaikkajärjestelmä näyttäytyy Halla-ahon teksteissä "elintasosiirtolaisuuden kanavana". Eurooppaan ja Suomeen suuntautuva maahanmuutto on siis luonteeltaan väärää, koska se ei ole

työperäistä, mutta ei myöskään täytä pakolaisuuden kriteerejä. ”Laiton siirtolainen” on Halla-ahon usein käyttämä termi. 4.4.2017 EU:ssa pitämässä puheenvuorossaan hän sanoo, että suurin osa turvapaikanhakijoista eivät ole pakolaisia, vaan ihmisiä, jotka etsivät parempia mahdollisuuksia ja ovat näin ollen laittomia siirtolaisia. Termillä hän viittaa siihen, ettei siirtolaisilla ole laillista oikeutta tulla Eurooppaan. He eivät pakene vainoa ja ole näin kansainvälisen suojelun tarpeessa. Näin ollen Suomella tai Euroopalla ei ole mitään velvollisuuksia ottaa tulijoita vastaan, sillä he eivät ole kansainvälisen suojelun tarpeessa. Etenkin pakolaiskriisin aikana Halla-aho käytti termiä ”laiton siirtolainen” kuvaamaan etenkin Välimeren ylittäviä siirtolaisia. Välimeren ylittäminen näyttäytyykin Halla-ahon puheessa laittomana rajanylityksenä. ”Laiton siirtolainen” rinnastaa maahanmuuttajat lakeja rikkoviksi, väärin syin liikkeillä oleviksi, jotka käyttävät rikollisorganisaatioita avukseen meren ylityksessä.

18.3.2014 Halla-aho sanoi lähetekeskustelun puheenvuorossaan Eurooppaan kohdistuvan merkittävä ”elintasosiirtolaisuuden paine kolmannesta maailmasta”. Jo blogiuransa alkuvaiheilla Halla-aho puhuu elintasosiirtolaisuudesta, ja näkee sen tärkeimpinä väylinä turvapaikkajärjestelmän sekä perheenyhdistämisen. Halla-aho siis näkee, että turvapaikanhaun ja perheenyhdistämisen tavoitteena on parantaa omaa elintasoaan, mikä on hänen mielestään väärin. Scriptassa 20.4.2005 Halla-aho kyseenalaistaa ulkomaalaisen oikeuden tulla Suomeen: Suomeen pääseminen ei ole subjektiivinen oikeus, joka kaikilla pitäisi olla. Halla-aho näkee, että ”laittoman siirtolaisuuden” ja ”turvapaikkaturismin” syy on se, että siitä palkitaan: ”Kolmannen maailman asukkaat tietävät, että jos Eurooppaan onnistuu pääsemään millä tahansa keinolla, vaikka roikkumalla lentokoneen laskutelinekuilussa, täältä ei joudu pois.” Ongelmana on siis se, että Eurooppaan pääsevät saavat jäädä Eurooppaan, mikä taas houkuttelee ihmisiä liikkeelle. Tässä Halla-aho määrittelee laittoman siirtolaisuuden olevan ”kolmannesta maailmasta” lähtöisin olevien ihmisten siirtolaisuutta.

Halla-aho näkee, että liikkeellä olevat turvapaikanhakijat eivät vastaa sitä kuvaa hädänalaisista ihmisistä, mihin olemme tottuneet. Näin ollen turvapaikanhakijalle on jo etukäteen luotu median tuottamien representaatioiden avulla tietty kuva, jota liikkeellä olevat turvapaikanhakijat eivät vastaa. 8.9.2015 EU:n parlamentin täysistunnossa Halla-aho kommentoi tuolloin suurta huomiota herättänyttä hukkuneen syyrialaislapsen kuvaa. Hänen mukaansa kuva vetoaa tunteisiin, mutta ei ole representaatio siirtolaisuudesta. Hän sanoo, että valtava enemmistö turvapaikanhakijoista ei ole syyrialaisia lapsia, vaan nuoria miehiä Irakista, Somaliasta, Länsi-Afrikasta ja jopa Albaniasta. He pakenevat köyhyyttä ja työttömyyttä, mikä on Halla-ahon mukaan ymmärrettävää, mutta Eurooppa ei voi vastaanottaa tämänkaltaista maahanmuuttoa. Turvapaikanhakijat eivät siis vastaa ihmisten

kuvaa hädänalaisista pakolaisista, vaan ovat naisten ja lapsien sijaan nuoria, köyhyyttä pakenevia miehiä. Se, että Eurooppaan tulevat turvapaikanhakijat eivät pakene vainoa, vaan ovat liikkeellä parempien elinolojen vuoksi, toistuu useassa Halla-ahon pitämässä puheenvuorossa. Halla-aho osoittaa ymmärtävänsä turvapaikanhaun taustalla olevat syyt, mutta siitä huolimatta tulijat eivät ole hädänalaisia, joten heitä ei ole velvollisuus ottaa vastaan. On mielenkiintoista, että hädänalainen turvapaikanhakija representoituu Halla-ahon teksteissä naisiin ja lapsiin. Nuoret miehet eivät Halla-ahon mukaan ole hädänalaisia.

Halla-aho ottaa kantaa “turvapaikkaturisteihin” Scriptassa 20.4.2005:

Turvapaikkaturistit saavat toiminnallaan suuren osan periaatteessa suvaitsevaisista länsimaalaisista unohtamaan sen, että maailmassa on oikeitakin pakolaisia, joita ihan aikuisten oikeasti vainotaan mielipiteiden, syntyperän tai vastaavan vuoksi. Oikeiden turvapaikantarvitsijoiden asema olisi mahdollista turvata, jos länsimaalaiset itse reagoisivat rahastajiin adekvaatisti, ts. pitäisivät heidät ulkona ja poistaisivat kiireenvilkkaa ne, jotka vahingossa pääsivät sisään.

Halla-ahon mukaan “turvapaikkaturistit” vievät resurssit niiltä, jotka apua oikeasti tarvitsevat. Rajalliset resurssit on käytettävä niihin, jotka ovat vainon kohteena. Näin ollen tiukempi turvapaikkapolitiikka on valtion edun lisäksi myös turvapaikanhakijoiden etu.⁹ Turvapaikkaturisti käsitteenä kertoo sen taakse piileytyvästä ajatuksesta, että turvapaikanhakija valitsee itselleen mieluisan maan, jonne matkustaa ja tekeytyy suojelun tarvitsijaksi. Puhe “turvapaikkaturismista” kyseenalaistaa tulijan syyt saapua maahan.

Se, että turvapaikanhakija saapuu usean turvallisen maan läpi ja hakee turvapaikkaa juuri Suomesta, kertoo Halla-aholle, ettei hän pakene vainoa, vaan on liikkeellä paremman elämän vuoksi. Jos hän pakenisi vainoa, hakisi hän turvapaikkaa ensimmäisestä Euroopan valtiosta, johon saapuu, käytännössä Kreikasta tai Italiasta. Tällöin hänelle ei ole merkitystä, mihin maahan saapuu, vaan tärkeintä on se, että maa on turvallinen. Termi “turvapaikkashoppailu” kyseenalaistaa siis “turvapaikkaturistin” ohella tulijan motiivit saapua Eurooppaan. 10.10.2016 Kansalaisvapauksien sekä oikeus - ja sisäasioiden valiokunnassa pidetyssä puheenvuorossa Halla-aho sanoi, ettei oikeus hakea turvapaikkaa voi tarkoittaa sitä, että kymmeniä tuhansia turvapaikanhakijoita vaeltaa hakemaan turvapaikkaa Ruotsista tai Suomesta. Työmiehen tuumaustunnilla 11.2.2016 Halla-aho totesi, että oikeus hakea turvapaikkaa ei tarkoita “oikeutta valita kohdemaata kuin kaupan hyllyltä”. Puheessa “turvapaikkashoppailusta” korostuvat siis yksilön rajoitetut oikeudet. Ihmisellä on oikeus hakea turvaa, jos hän on vainon vaarassa, mutta hänellä ei ole oikeutta valita maata, josta haluaa turvaa hakea.

Halla-ahon teksteissä ja puheissa toistuu ajatus siitä, että jos turvapaikanhakija olisi liikkeellä oikeista syistä ja pakolaisuuden taustalla olisi hengenhätä, eivät turvapaikanhakijat olisi tyytymättömiä oloihinsa. Esimerkiksi Scriptassa 3.1.2015 Halla-aho kommentoi uutisia, joissa kerrotaan siitä, että turvapaikanhakijat ovat vastaanottavan maan olosuhteisiin tyytymättömiä. Näin ollen “oikea pakolaisuus” määrittyy myös sen suhteen, miten kiitollinen yksilö on saamastaan avusta ja tuesta.

“Elintasosiirtolaisuudesta” ja “laittomista siirtolaisista” puhuminen rakentaa kategoriaa, jolla kyseenalaistetaan ja kielletään ihmisen suojelutarve ja muuttoliikkeen hyväksyttävyyys. Toisin sanoen “elintasopakolainen”, “laiton siirtolainen” ja “turvapaikkaturisti” ovat liikkeellä vääristä syistä, eikä heitä tarvitse siksi ottaa vastaan. Halla-ahon teksteissä ja puheissa humanitaarisen maahanmuuton kategoriasta rakentuu diskurssi maahanmuuttajista *hyväksikäyttäjinä*, jotka kuluttavat kantaväestölle kuuluvia niukkoja resursseja. He hyödyntävät eurooppalaisten hyväntahtoisuutta ja sen kolonialistisesta historiastaan tuntemaa syyllisyyttä. “Elintasopakolainen” on epätarkka ja asenteellinen käsite, jolla kuvataan yleisessä keskustelussa ihmisiä, jotka etsivät parempaa elämää ja toimeentuloa. Sillä ei ole perustaa siirtolaisuutta ja pakolaisuutta koskevissa virallisissa määritelmässä, ja käsitteen avulla kyseenalaistetaan toiseen maahan pyrkimisen motiivit. (Gothóni & Siirto 2016, 12.) Horsti näkee “laittoman maahanmuuttajan” poissulkevana kategoriana, joka viittaa rikollisuuteen. Tällöin jo maahantulon nähdään olevan rikos. Puhuttaessa “perusteettomasta turvapaikanhakijasta”, kyseenalaistetaan turvapaikanhakijan oikeus jättää hakemus, mutta ei kielletä oikeutta maahantuloon. (Horsti 2005, 180-181.) Halla-ahon puheissa elää vahvasti laitton maahanmuuttajan kategoria, mutta Halla-aho ei käytä “perusteettoman turvapaikanhakijan” kategoriaa.

Halla-ahon näkökulma on se, että “laiton maahanmuuttaja” on tullut maahan väärin perustein ja näin ollen hänellä ei ole oikeutta poliittisen yhteisön jäsenyyteen eikä niitä oikeuksia, joita poliittisen yhteisön jäsenillä on. Halla-ahon mukaan pyrkimys parempaan elämään ei ole ihmisoikeus. Maahanmuuttajat eivät näyttäyty Halla-ahon teksteissä huonojen olosuhteiden liikkeelle pakottamina uhreina, vaan lakeja rikkovina, järjestelmää hyväksikäyttäjinä. Dembourin ja Kellyn mukaan “paperittomat” ja “laittomat” maahanmuuttajat ovat alttiita ihmisoikeusloukkauksille. He kokevat jatkuvaa nöyryyttämistä, ahdistelua, ovat taloudellisesti haavoittuvassa asemassa ja heidän pääsynsä muun muassa terveydenhuollon ja muiden sosiaalisten hyödykkeiden pariin on estetty. Maahanmuuttajilla ei ole välttämättä kansalaisyhteiskuntaoikeuksia, koska

heidät luokitellaan “laittomiksi maahanmuuttajiksi”. Dembour ja Kelly kuitenkin muistuttavat, että ihmisoikeudet on asetettu koskemaan koko ihmiskuntaa, eikä niitä, jotka saavuttavat poliittisen yhteisön jäsenyyden. (Dembour & Kelly 2011, 1-2.) Grant näkee, että maahanmuuttajien menehtymistä Eurooppaan pyrkiessä sekä maahanmuuttajiin kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia ei mediassa tai politikkojen puheissa nähdä rajakontrollin toisena puolena ja seurauksena, vaan painotetaan valtion oikeutta suojella ja kontrolloida omia rajojaan. (Grant 2011, 69.) Muutamassa puheenvuorossa Halla-aho ottaa esiin turvapaikanhakijoiden huonot olot esimerkiksi Libyassa, mutta suurimmaksi osaksi Halla-aho painottaa sitä, miten turvapaikanhakijat rikkovat lakia ja käyttävät Eurooppaa ja länsimaita hyväkseen.

Halla-ahon teksteistä ja puheista ei löydy diskurssia, jota Tilli nimittää “inhimilliseksi diskurssiksi”. Inhimillisessä diskurssissa korostetaan vastakkaisesti pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden ahdinkoa sekä heidän oikeuksiaan. Maahanmuuttajat nähdään hädänalaisina uhreina, joita on autettava moraalisisista ja juridisisista syistä. (Tilli 2017, 152.) Halla-aho kyseenalaistaa Eurooppaan pyrkivien siirtolaisten motiivit ja näkee, että he pyrkivät Eurooppaan väärin syin ja käyttävät hyväkseen muun muassa turvapaikkajärjestelmää. Näin ollen Euroopalla ei ole velvollisuutta auttaa näitä siirtolaisia. Vaikka Halla-aho kertoo ymmärtävänsä syyt siirtolaisuuden taustalla, ei hän kuitenkaan hyväksy sitä, että siirtolaiset pyrkivät Eurooppaan. Halla-aho näkee, että paremman elämän toivominen on inhimillistä, mutta Euroopalla ei ole velvollisuutta täyttää tämän pyrkimyksen onnistumista.

Puhe “oikeista” ja “vääristä” pakolaisista on pitkälti puhetta siitä, kenellä on oikeus ylittää kansallisvaltion rajat. Kansallisvaltiolla pitäisi Halla-ahon mukaa olla oikeus valikoida ne, jotka halutaan vastaanottaa ja estää niiden tulo, joiden ei haluta saapuva. Halla-aho rakentaa turvapaikanhakijoille identiteettiä, jonka kautta turvapaikanhakijat kuvataan järjestelmän väärinkäyttäjinä, täten siis epärehellisinä ja lakeja rikkovina. Kyse on myös nationalistisesta kamppailusta siitä, kenellä on oikeus saapua “toisen” omistamaan tilaan.

3.2 Työvoimapulan ja huoltosuhteen paikkaajia

Vaikka suurin osa Halla-ahon teksteistä keskittyy humanitaariseen maahanmuuttoon, käsittelee Halla-aho myös työperäisen maahanmuuton problematiikkaa. Työperäiseen maahanmuuttoon Halla-aho suhtautuu lähtökohtaisesti lempeämmin kuin humanitaariseen maahanmuuttoon. Työperäinen maahanmuutto ei kuitenkaan ole toivottavaa, eikä Halla-aho näe, että työn perässä

muuttavat ulkomaalaiset olisivat Suomelle hyödyksi. Näin ollen edes työperäinen maahanmuutto ei täytä niitä kriteerejä, joiden perusteella Suomi maahanmuuttajista hyötyisi. Työn perässä tuleva maahanmuuttaja ei siis välttämättä saavuta identiteettiä, jonka avulla pääsisi sisään kansakuntaan.

Vaikka usea maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuva pitää työperäistä maahanmuuttoa hyväksyttävänä, Halla-ahon näkemys on, että edes työperäinen maahanmuutto ei ole aina valtion kannalta positiivinen asia. Halla-aho näkee, että maahanmuuttajat eivät tuo lisäarvoa, jota suomalaisista ei löydy. Työmiehen tuumaustunnilla 26.10.2018 Halla-aho totesi, että kyse on myös siitä, mikä on maahanmuuttajien nettovaikutuksensa julkiselle taloudelle, eli “maksavatko he enemmän veroja yhteiseen kassaan kuin ulosmittaavat siitä tulonsiirtojen muodossa”. Työn perässä muuttaneet nettovaikutus täytyy olla plussan puolella, jotta maahanmuuttaja hyödyttäisi Suomea taloudellisessa mielessä.

Simolan mukaan ulkomaisen työvoiman tarpeen noustessa keskusteluun, suomalaiselle keskustelukulttuurille on ollut hyvin tyypillistä erilaisten vaihtoehtojen esittäminen, joilla ulkomaisen työvoiman tarve voitaisiin välttää (Simola 2011, 77.) Tämä ulkomaisen työvoiman välttäminen toistuu myös Halla-ahon teksteissä ja puheissa. Halla-aho pyrkii osoittamaan, ettei ulkomaalainen ole suomalaiselle työmarkkinoiden resurssi, joten ulkomaiselle työvoimalle ei Suomessa ole tarvetta. Halla-aho pyrkii perustelemaan, miksi työperäisen maahanmuutonkin tulee olla tiukasti rajattua.

Maahanmuuton oikeuttaminen vetoamalla työvoimapulaan näyttäytyy Halla-ahon silmissä tekosyynä maahanmuuton lisäämiselle. Työvoimapulan lisäksi maahanmuutto oikeutetaan yleisesti vetoamalla heikkenevään huoltosuhteeseen. Tätäkään selitystä Halla-aho ei hyväksy, vaan näkee, ettei maahanmuutto ratkaise huoltosuhdeongelmaa sen vuoksi, että maahanmuutto on luonteeltaan humanitaarista. Työvoimapulaa ja huoltosuhdeproblematiikkaa Halla-aho käsittelee useissa Scriptan blogiteksteissä. Työvoimapulaa ei Halla-ahon mukaan ole ja hän kritisoi voimakassanisesti Scriptassa 30.11.2005 väitteitä, joiden mukaan Suomi kärsii työvoimapulasta. Hänen mukaansa työvoimapulaan vetoaminen on “paskapuhetta”, ja motiivina on saada Suomeen vain mahdollisimman paljon maahanmuuttajia. Maahanmuutolle on oltava siis joku järkevä perustelu, että se yleisesti hyväksyttäisiin, ja työvoimapulaan vetoaminen on keino oikeuttaa maahanmuuttoa, joka tulee Suomelle todellisuudessa kalliiksi. Tulevaisuuden työvoimapula on Halla-ahon mukaan korkean osaamisen työvoimapulaa. Tällöin Suomessa olevista maahanmuuttajista ei olisi työvoiman paikkaajiksi, koska heidän osaamisensa on “nollatasoa”. Maahanmuuttajien kouluttaminen osaajiksi

olisi resurssien tuhlausta.¹⁵ Halla-ahon kuvailuissa jo Suomessa olevatkin maahanmuuttajat ovat siis kouluttamattomia ja osaamattomia, eikä heistä olisi hyötyä työmarkkinoilla.

Keskeistä työperäisessä maahanmuutossa on Halla-aholle näyttää olevan valinta. Suomen pitäisi valita ne maahanmuuttajat, jotka työpanoksellaan hyödyttäisivät Suomea eniten. Halla-aho myöntää Scriptassa 30.11.2005, että Suomi tarvitsisi todellisia huippuosaajia maailmalta, mutta ongelmana on se, ettei Suomi ole houkutteleva maa sellaisten silmissä, joita Suomi tarvitsisi. Mäkinen näkee, että start-up yrittäjät sekä sijoittajat nähdään ihanteellisina maahanmuuttajina. Uusliberalismista on tullut dominoiva näkökulma, ja uusliberalismi tuottaa ihannekansalaisen mallia, jossa korostuvat yritteliäisyys ja tuottavuus. (Mäkinen 2016, 261.) 30.5.2008 Halla-aho kirjoittaa, että jotta Suomi voisi kilpailla hyödyllisistä maahanmuuttajista, täytyisi Suomesta tehdä houkuttelevampi sellaisten maahanmuuttajien silmissä, jotka Suomea hyödyttäisivät. Halla-aho kuitenkin muistuttaa Scriptassa 8.12.2008, että jos Suomi ottaa vastaan esimerkiksi kehitysmaiden osaavinta väestöä, sabotoi se kyseisen maan kehitysmahdollisuuksia. Vuotta aiemmin, 23.9.2007 Halla-aho näkee aivovuodon kiihdyttävän Afrikan kurjistumista, ja lähestyy ulkomaisen työvoiman rajoittamista ylevällä, humanilla argumentilla. Yksilön nähdään hyödyttävän eniten työvoimana omassa maassaan. Ulkomaalaisen palkkaaminen Suomeen työvoimaksi olisi oikeastaan toisen valtion omaisuuden viemistä, varastamista.

Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 30.11.2005, ettei mahdollisia työntekijöitä kannata tuoda Suomeen etukäteen. Tulevaisuuden työvoimapulalla ei voida siis perustella nykyistä maahanmuuttoa, koska ennen työvoimapulaa Suomeen tulevat maahanmuuttajat eivät tulevaisuudessa työvoimapulan iskiessä olisi työkuntoisia: “Jos tarvitsemme vaipanvaihtajia ja siivoojia 20 vuoden kuluttua, meidän ei tule hankkia heitä nyt ja panna 20 vuodeksi säilöön odottamaan. He nimittäin eivät säily vaan pilaantuvat.” Halla-ahon mukaan täytyy siis odottaa siihen, että työvoimapula on akuutti. Maahanmuuttajat kannattaa tuoda etukäteen maahan vain, jos heistä halutaan Suomessa kouluttaa huippuosaajia. Halla-aho kuitenkin kysyy, miksi tällöin ei koulutettaisi ammattitaidottomia suomalaisia.²⁰Tässäkin on nähtävissä “omat ensin”-ajattelutapa, jossa ensisijaisen ratkaisu tulisi olla aina resurssien etsiminen oman kansan piiristä.

30.11.2005 Halla-aho varoittaa blogissaan mahdollisesta työmarkkinoiden jakautumisesta maahanmuuttajien ja kantaväestön töihin. Hän puhuu “valkoisen miehen töistä” ja “neekerin töistä”. Tällä hän viittaa mahdolliseen työvoimapulaan, jossa työvoimavaje palkattaisiin matalasti koulutetuilla maahanmuuttajilla. Tällöin työt jakaantuisivat niin, että maahanmuuttajat tekisivät

matalapalkkaista työtä ja “ylikoulutetut” suomalaiset toimisivat hyvin palkatuissa johtotehtävissä. Halla-aho kritisoi argumenttia “Kuka vaihtaa vaippamme ja pesee vessamme” ja näkee vääränä, että vaaditaan maahanmuuttoa, jotta likaiselle ja alipalkatulle työlle saadaan tekijöitä. Jos maahanmuuttajat tekisivät ne työt, jotka eivät suomalaiselle kelpaa, syntyisi valkoisten ja mustien työmarkkinat ja tästä seuraten musta ja valkoinen sosioekonominen luokka. Halla-aho lähestyy työmarkkinoiden jakautumista inhimillisen diskurssin kautta, ja kokee epäreiluna, että maahanmuuttajat joutuisivat tekemään ne työt, johon suomalainen ei suostu. Halla-aho pyrkii siis osoittamaan, ettei maahanmuuttajan matalasti palkatulle alalle työllistyminen ole yhteiskunnan etu, mutta ei myöskään yksilön itsensä etu. Halla-aho vetoaa myös oikeudenmukaisuuteen.

Halla-aho siis näkee, että työperäisen maahanmuuton houkuttelu Suomeen aiheuttaa enemmän haittaa kuin hyötyä, eikä sen aiheuttamaa hintaa kannata maksaa. Halla-aho rakentaa diskurssia, jossa työperäisen maahanmuuton torjuminen näyttäytyy humanina tekona, jonka tarkoituksena on torjua luokkayhteiskunnan syntyminen ja maahanmuuttajien hyväksikäyttö. Työperäisen maahanmuuton rajoittamisella ja torjumisella on siis eettinen ulottuvuus: se on sekä maahanmuuttajien itsensä, että jälkipolvien kannalta oikea ratkaisu. Työperäinen maahanmuutto uhkaa suomalaista yhtenäiskulttuuria, jonka seuraukset jälkipolvet kantavat. Näin ollen Suomella on velvollisuus torjua myös työperäinen maahanmuutto, sillä sen haitat ovat hyötyjä suuremmat.

Simola on tutkinut työperäisestä maahanmuutosta käytävää julkista keskustelua, jossa maahanmuuttoa vastustavassa argumentaatioissa tyypillistä on ollut työvoimapulan epäileminen ja kiistäminen. Keskustelussa on esiintynyt myös pelko siitä, että maahanmuuttajat vievät suomalaisten työpaikat. (Simola 2011, 84.) Halla-aho pyrkii kiistämään työvoimapulan olemassaolon ja näin oikeuttamaan ulkomaisen työvoiman saapumisen Suomeen. Sen sijaan Halla-ahon teksteissä ei useinkaan esiinny ajatus siitä, että maahanmuuttajat veisivät suomalaisten työt. Sen sijaan Halla-aho painottaa sitä, että ulkomaalaisilla osaaminen, koulutus ja kielitaito ovat niin heikkoja, etteivät ulkomaalaiset saa töitä. Simola toteaa, että työperäisestä maahanmuutosta käydyssä julkisessa keskustelussa on esitetty huolia kulttuurikonflikteista ja halpatyövoiman uhasta. Nämä huolenaiheet nousevat esiin myös Halla-ahon teksteissä. Simola huomauttaa, että työperäisen maahanmuuton vastustaminen ei ole ollut vain perussuomalaisten yksinoikeus, vaan vastustavia argumentteja ovat esittäneet muidenkin puolueiden edustajat. (emt. 87.)

3.3. Vaikeasti työllistettäviä

Halla-aholle maahanmuuttajan työllistyminen on osoitus integraation onnistumisesta, sillä työn avulla tullaan osaksi yhteiskuntaa ja tasaveroisiksi kansalaisiksi. Pääsy kansakuntaan ja “meihin” ansaitaan siis työnteolla ja verojenmaksulla. Näin ollen kuuluminen kansakuntaan määrittyy sen perusteella, hyödyttääkö maahanmuuttaja Suomea taloudellisessa mielessä. Tämä liittyy myös kiinteästi poliittisiin oikeuksiin, sillä niiltä, jotka eivät ole tarpeeksi tuottavia, oikeuksia voidaan rajoittaa. Maahanmuuttajan työttömyys tarkoittaa sitä, että maahanmuuttaja on hyvinvointivaltion tulonsiirtojen varassa elävä, huollettava, yhteiskunnalle aiheutuva taloudellinen kustannus. Maahanmuuton hyödyllisyys ratkaistaan siis viime kädessä sillä, kuinka moni maahanmuuttajista työllistyy veronmaksajiksi. Halla-ahon teksteistä tulee ilmi hyvinvointinationalismi, jossa korostuu ajatus siitä, että työttömät ja sosiaaliturvan varassa elävät maahanmuuttajat kuluttavat resursseja, jotka on tarkoitettu oman kansan tarpeisiin. Hyvinvoinnin ajatellaan siis kuuluvan vain omalle kansalle, ja ulkomaalaisena maahanmuuttajana sosiaaliturvaan ei tulisi olla oikeutta.

Maahanmuuttajien ja etnisten ryhmien yhteiskunnallista aseman ensisijaisena mittarina on työmarkkina-asema. Suomessa, kuten muissa teollistuneissa maissa, maahanmuuttajien työllistyminen on kuitenkin vaikeampaa kuin valtaväestön ja työttömyysluvut ovat usein moninkertaiset valtaväestöön verrattuna. (Heikkilä & Pikkarainen 2006, 273-274.) 1980-luvulla matalapalkka-aloilla ja teollisuudessa riitti Suomessa töitä, jolloin pakolaiset työllistyivät helpommin. 2010-luvulle tultaessa työmarkkinat ovat kuitenkin rakenteellisesti ja vaatimustasoltaan toisenlaisia, mikä vaikeuttaa maahanmuuttajien työllistymistä. (Juntunen 2020, 16.) Voisi siis sanoa, että aikaisemmin maahanmuuttajan on ollut helpompi työllistyä niukoinkin resurssein, kun taas nykyiset työmarkkinat vaativat suhteellisen korkeaa osaamista.

Halla-aho ottaa useassa tekstissään esiin maahanmuuttajien matalan työllisyysasteen. Hän perustelee argumenttinsa vetoamalla erilaisiin tilastoihin, jotka paljastavat maahanmuuttajien työllistymisen olevan vähäistä. Työllistymisvaikeuksien Halla-aho näkee johtuvan maahanmuuttajien matalasta koulutustasosta, mutta myös maahanmuuttajien asennoitumisesta työnteokoon. Sen sijaan työnantajien asenteet eivät vaikuta Halla-ahon mielestä maahanmuuttajien työllistymiseen. Halla-aho siis näkee, että suomalaiset työmarkkinat eivät hyödy maahanmuuttajien panoksesta, eikä maahanmuuttajissa ole potentiaalia, jota voitaisiin hyödyntää. Syyt työllistymisvaikeuksiin löytyvät maahanmuuttajasta itsestään, ei esimerkiksi syrjivistä rakenteista.

Halla-aho on julkaissut blogissaan useita tekstejä, joissa esittää, ettei maahanmuuttajilla ole mitään suomalaisen yhteiskunnan tarvitsemia taitoja. Tekstit on otsikoitu ironisesti *“Huippuosaamista”* ja niitä on julkaistu yhteensä 8 kappaletta. Tekstien sävy on ironinen ja ne ottavat kantaa siihen diskurssiin, jossa maahanmuuttajat nähdään voimavarana ja työmarkkinoiden tarvitsemina resursseina. Teksteissä Halla-aho siteeraa maahanmuuttajiin liittyvää uutisointia, jotka jollain tavalla käsittelevät maahanmuuttajan työllistymistä. Tekstit luovat kuvaa siitä, että maahanmuuttajien *“huippuosaaminen”* liittyy lähinnä rikollisuuteen tai yhteiskunnan järjestelmien väärinkäyttöön. *“Huippuosaaminen”* onkin ironinen termi, jolla todellisuudessa tarkoitetaan sitä, ettei maahanmuuttajilla ole mitään ominaisuuksia, joista yhteiskunta voisi jollain tavalla hyötyä. Kyseessä on näin ollen vastadiskurssi diskurssille, jossa maahanmuuttajilla nähdään olevan osaamispotentiaalia, jota yhteiskunta voi hyödyntää. *“Huippuosaamista”*-tekstit ovat myös eräänlainen esitys siitä, että jos maahanmuuttaja ylipäättään työllistyy, työllistyy hän sellaisiin tehtäviin, joita ei olisi olemassa ilman maahanmuuttoa. Näiden työpaikkojen luominen vaatii yhteiskunnan resursseja, joten maahanmuuttaja ei työllistyessäkään ole resurssi yhteiskunnalle, vaan resurssien kuluttaja.

Halla-aho vastustaa Scriptassa 15.10.20107 kirjoitetussa tekstissään ajatusta maahanmuuttajille varatuista kiintiöistä ja sitä, että maahanmuuttajia tulisi palkata yhteiskunnallisesti näkyville positioille. Halla-ahon mielestä olennaisempaa olisi, että maahanmuuttajat nähtäisiin tavallisissa ja kaikkien tarpeellisiksi kokemissa töissä kuten rakennustyöntekijöinä, asiakaspalvelijoina ja bussikuskeina. Toisin sanoen, maahanmuuttajan työllistymisen lisäksi merkittävää ja tärkeää on se, mihin ammattiin maahanmuuttaja työllistyy. Maxwellin mukaan sellaiset maahanmuuttajat ja alkuperäiskansojen edustajat, jotka työllistyvät kansallista identiteettiä heijastavaan ammattiin, nähdään todennäköisemmin kansan ihanteellisina edustajina. Tällöin maahanmuuttaja, joka leimataan ja suljetaan kansallisen yhteisön ulkopuolelle ulkomaisen alkuperän perusteella, voivat päästä osaksi kansallista yhteisöä työllistymällä sopivana pidettyyn ammattiin. (Maxwell 2017, 232, 254-255.) Se, että tiettyjen maahanmuuttajaryhmien edustajat eivät tee töitä tai työskentelevät *“monikulttuuriasiantuntijoina, propagandamannekiineina, islamin tuntiopettajina tai kiintiöministerinä”*, ei Halla-ahon mukaan lähetä kenellekään hyvää signaalia. Etniset vähemmistöt oppivat, että he saavat etnisyytensä vuoksi erityiskohtelua, joten motivaatiota yrittää ei ole. Näin ollen vähemmistöt Halla-ahon mukaan oppivat, että ihonväri itsessään on ansio. *“Kiintiöetnot”* on Halla-ahon pilkallinen nimitys maahanmuuttajille, jotka työllistyvät Halla-ahon mielestä väärin perustein yksinkertaisesti vain siksi, että ovat maahanmuuttajia ja edustavat vähemmistöä. *“Kiintiöetnot”* kertovat valtaväestölle, että *“etnosta ei oikeasti ole mihinkään”*. Kiintiöt ovat Halla-

ahon mukaan ongelmallisia myös siksi, että “niiltä marginaalisilta osajaetnoilta viedään mahdollisuus pärjätä omilla ansioillaan ja saada ansaitsemaansa tunnustusta.” Tässä Halla-aho korostaa maahanmuuttajan etnisyyttä ja käyttää sitä rajanvedon välineenä. Etnisyys asettaa maahanmuuttajan kategoriaan, johon Halla-aho suhtautuu halveksuen ja vähätellen.

Halla-aho käsittelee Scriptassa 21.6.2011 julkaistussa tekstissä positiivisen syrjinnän ongelmia. Halla-aho näkee, että positiivisesta syrjinnästä on kyse silloin, kun maahanmuuttajaa suositaan etnisyyden perusteella. Se rikkoo hänen mukaansa tasavertaisuuden periaatetta ja mahdollistaa kantaväestön kohtelun maahanmuuttajiin verrattuna epäoikeudenmukaisesti. Halla-aho ikään kuin kääntää nykyisen asetelman pääläelleen: yhtäkkiä syrjittyjä ovatkin kantasuomalaiset, joilta vaaditaan työmarkkinoilla paljon enemmän kuin maahanmuuttajilta, ja jotka ovat maahanmuuttajiin nähden altavastajina. Kantaväestöstä tuleekin syrjitty osapuoli, jota kohdellaan epäoikeudenmukaisesti. Halla-aho korostaa mahdollisuuksien tasa-arvoa, jossa jokaisella tulee olla mahdollisuus tavoitella samoja asioita samalta viivalta. Näin ollen maahanmuuttajan tulee työllistyä omilla ansioillaan, ei yhteiskunnan voimakkaasti tukemana.

Halla-aho ei näe työmarkkinoiden eriarvoisuutta, vaikka Heikkilän ja Pikkaraisen tutkimuksessa se tulee selkeästi ilmi. Heidän tutkimuksensa mukaan maahanmuuttajat kokevat, että he ovat suomalaisilla työmarkkinoilla erilaisessa asemassa kuin valtaväestö syrjivien asenteiden vuoksi. Maahanmuuttajien työllistymistä vaikeuttaa myös liiallinen kielitaitovaatimus ja kielitaidolla on olennainen merkitys työllistymisessä. Kulttuurisella etäisyydellä on merkitystä, sillä ei-länsimaalaisia kohdellaan ulkopuolisempina kuin esimerkiksi eurooppalaisia. Maahanmuuttajat kokevat, ettei heidän kotimaassaan hankitulla koulutuksella ja työkokemuksella ole juurikaan arvoa. Heikkilä ja Pikkarainen kuitenkin huomauttavat, että maahanmuuttajat ovat yleensä työntekomyönteisiä, eivätkä halua elää valtion tuella. Itsenäisesti hankittu toimeentulo on heille tärkeää ja työllä on merkittävä vaikutus myös heidän identiteettinsä. Maahanmuuttajilla on paljon aktiivista potentiaalia, joka odottaa mahdollisuutta päästä osallistumaan yhteiskunnan toimintaan. (Heikkilä & Pikkarainen 2006, 266-269, 272-275.) Halla-ahon kuvailuissa maahanmuuttajat vastakkaisesti näyttäytyvät laiskoina ja työtä vieroksuvina, eikä Halla-aho näe, että heillä olisi mitään potentiaalista annettavaa työmarkkinoille.

Halla-ahon mukaan maahanmuuttajia ei palkata heidän osaamattomuutensa ja asenteensa vuoksi. Söderqvistin mukaan suomalainen työntekijä jättää rekrytoimatta ulkomaalaistaustaisen työntekijän useimmiten siksi, ettei näe ulkomaiselle työntekijälle erityistä tarvetta. Palkkaaminen on kuitenkin

työnantajille aina riski, ja ulkomaalaisen palkkaaminen sitä suurempi riski, mitä kauempaa tulija on kotoisin. Ulkomaalaisen työntekijän palkkaaminen ja perehdyttäminen koettiin riskialttiina ja kalliina investointina. Suurin osa työnantajista ei kuitenkaan pidä ulkomaalaisia uhkana suomalaisella työelämälle, vaan suurin osa kokee ulkomaalaisen mahdollisuutena. Työnantajien asenteet ulkomaalaisia kohtaan ovat siis kohtuullisen positiivisia. Söderqvistin mukaan oli kuitenkin yllättävää, ettei työnantajien näkemysten mukaan ole merkitystä, mistä työntekijän tutkinto on peräisin, vaan tärkeintä on ammattitaitoisuus ja suomen kielen osaaminen. Söderqvistin mukaan ongelmia ulkomaalaisten työntekijöiden kanssa esiintyy, mutta työnantajan näkökulmasta vähemmän kuin maahanmuuttajien näkökulmasta, jota on raportoitu eri tutkimuksissa. (Söderqvist 2006, 279, 284-289, 292-293.)

Maahanmuuttajien jakaminen hyödyllisiin ja hyödyttömiin maahanmuuttajiin on olennainen osa talousdiskurssia. Halla-aho tekee tätä erottelua maahanmuuttajien työmarkkina-arvon pohjalta. Mäkinen esittää, että hyödyllisyyttä ja tuottavuutta koskevat käsitykset yhdistyvät moraalisiin arvioihin, mikä on maahanmuuttajista käytävän keskustelun lisäksi tyypillistä myös luokkaa käsittelevälle puheelle. Esimerkiksi Filippiiniläiset siirtolaiset katsotaan työvoimapulan korvaajiksi ja heidät nähdään ahkerina, vaatimattomina ja ystävällisinä. Ahkeria ja tuottavia maahanmuuttajia halutaan Suomeen, jolloin taloudelliset ja moraaliset käsitykset rodullistuvat. (Mäkinen 2016, 257-258.) Näin ollen maahanmuuttajan hyödyllisyys kiinnittyy tiukasti myös hänen etniseen taustaansa, ja jo etnisen taustan perusteella voidaan luokitella maahanmuuttajia hyödyllisiin ja hyödyttömiin. Tämä on esimerkki etnonationalisesta diskurssista, jossa yksilön etnisyys nähdään merkittävänä tekijänä.

3.4. Haastavia integroitavia ja kotoutettavia

Kotoutuminen tarkoittaa prosesseja, joiden aikana uuteen maahan pysyvästi muuttanut ihminen löytää paikkansa yhteiskunnasta. Kotouttamisella puolestaan tarkoitetaan julkisen hallinnon toimenpiteitä, jotka tukevat tätä prosessia. (Saukkonen 2020, 17.) Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 23.9.2007 maahanmuuttajien kotoutuminen olevan hidasta, epävarmaa ja vaativan yhteiskunnan väliintuloa. Halla-ahon mukaan työvoimapulalla perusteltu maahanmuuttoprojekti on myöhässä, sillä erilaisista kulttuureista tulleilla ja kielitaidottomilla menee vuosikausia kotoutumiseen, ennen kuin heistä tulee yhteiskunnan tuottavia jäseniä. Halla-aholle kotoutuminen on sitä, että yksilö tuottaa yhteiskunnalle jotain, eikä ole enää saajan osassa. Kotoutunut maahanmuuttaja on ideaali

kuva maahanmuuttajasta, jota suurin osa maahanmuuttajista ei kuitenkaan Halla-ahon mukaan saavuta.

Halla-aho näkee, että vastuu kotoutumisesta ja integraatiosta tulee olla maahanmuuttajalla itsellään. 29.6.2011 täysistunnon puheenvuorossa Halla-aho arvosteli silloista hallitusohjelman maahanmuuttopoliittista osiota siitä, että siinä integraatio nähdään prosessina, jossa maahanmuuttaja on passiivinen toimenpiteiden kohde ja vastuu integraatiosta nähdään kuuluvan yhteiskunnalle. Hän myös esittää, että on olemassa yhteiskuntia, jotka ovat maahanmuutosta hyötynneet, mutta niillä yhteistä on selektiivinen maahanmuuttopolitiikka ja periaatteena se, että ne, jotka kotouttavat itsensä, ovat tervetulleita. Maahanmuuttajan täytyy olla aktiivinen tekijä, ei passiivinen tekemisen kohde. Halla-ahon mukaan yhteiskunnan täytyy vaatia integraatiota maahanmuuttajalta ja maahanmuuttajalla tulee olla siitä vastuu. Scriptassa 1.4.2012 Halla-aho kirjoittaa, ettei yhteiskunnan tulisi suhtautua maahanmuuttajiin liian sallivasti, sillä “sallimalla väytystelyn ja pitämällä sitä yllä” yhteiskunta ei tee palvelusta maahanmuuttajille ja suvaitsevaisuudelle. Työelämän ulkopuolella oleminen eristää Halla-ahon mukaan yhteiskunnasta, ehkäisee kielen oppimista ja integraatiota. Syrjäytyminen on myös periytyvää. Yhteiskunnan on Halla-ahon mukaan otettava aktiivinen rooli ja järjestettävä tulijoille mitä tahansa työtä.

Maahanmuuttajilla ei ole Halla-ahon mukaan motivaatiota kotiutua ja se selittää kotoutumisen epäonnistumisen. Halla-aho kuvailee ongelmaa seuraavasti Scriptassa 15.10.2007 julkaistussa tekstissä:

Toiselta puolelta katsottuna löysä maahanmuuttopolitiikka, löysä kriminaalipoliitiikka, löysä tulonsiirtopolitiikka ja koko yhteiskuntaa kyllästävä poliittinen korrektius yhdistettynä “rasismin ja ennakkoluulojen vastaiseen lainsäädäntöön” vievät tulijoilta tarpeen ja motivaation sopeutua ruotsalaiseen elämäntapaan. Sopeutuminen tarkoittaisi muuttamista, luopumista sellaisesta mikä on ominta omaa. Miksi muuttua, kun kaiken haluamansa saa muuttumattakin? Miksi muuttua, kun kaikki julistavat, että älkää muuttuko, te rikastatte yhteiskuntaamme?

Kotoutumis- ja integraatiokeskustelua leimaa jatkuvasti stereotyyppi maahanmuuttajasta, joka ei itse halua kotoutua ja integroitua. Kyse ei siis ole vain yhteiskunnan epäonnistumisesta, vaan myös maahanmuuttajan tyypillisistä piirteistä, jotka estävät integraation. Tässä korostuu jälleen rodullistaminen, jossa maahanmuuttajien haluttomuudesta integroitua tulee piirre, jota käytetään poliittisiin tarkoituksiin.

Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 23.5.2013, että kantaväestön syrjäytyminen johtuu eri tekijöistä, kuin maahanmuuttajan syrjäytyminen. Näin ollen kantaväestö ja maahanmuuttajat asetetaan jälleen vastakkain ja korostetaan ongelmien synnyssä maahanmuuttajan etnisyyttä ja eroavaisuutta suomalaiseen. Kantaväestöön kuuluvan syrjäytyminen johtuu useimmiten päihteiden käytöstä, kun taas maahanmuuttajien syrjäytyminen johtuu siitä, ettei maahanmuuttajilla ole länsimaiden vaatimia tiedollisia ja taidollisia valmiuksia, eivätkä maahanmuuttajat itse halua sopeutua. Viime kädessä on Halla-ahon Scriptassa 23.5.2013 julkaiseman tekstin mukaan rajoitettava maahanmuuttoa, eli puututtava ongelmallisten tulijoiden määrään. 15.10.2007 Halla-aho toteaa blogitekstissään maahanmuuttajien syrjäytymisen olevan sekä sosiopoliittinen, että maahanmuuttopoliittinen kysymys, johon voi puuttua kiristämällä maahanmuuttoa, kriminaalipolitiikkaa ja tulonsiirtopolitiikkaan liittyvää lainsäädäntöä.

Esimerkkinä integraation epäonnistumisesta Halla-aho mainitsee somalit, jotka hän samalla rodullistaa. Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 10.1.2007 somalien olevan “monikulttuurisuususkonnon pyhiä lehmiä”, Suomen ja Euroopan kallein ja epäonnistunein integraatioprojekti. Hänen mukaansa somalit ovat keinotekoisesti tuotettu ja jatkuvasti kasvava vähemmistö, josta on ympäröivälle yhteiskunnalle pelkkää haittaa. Halla-aho kuvailee somalit työttömiksi ja hän vetoaa usein tilastoihin, joissa käy ilmi somaleiden alhainen työttömyysaste. Hän kutsuu 17.1.2008 julkaistussa blogitekstissään somalilyhteisöä “kultamuniksi” ja viittaa sarkastisesti siihen, että yhteisön jäseniä hoidetaan ja haudotaan suvaitsevaisten toimesta ja heidän kuoriutumista eli integroitumista yhteiskuntaan odotetaan: “Nyt on kulunut 18 vuotta somalien saapumisesta. Yksi kymmenestä Suomessa asuvasta somalista käy työssä. Kultamunien hautomisaika on ollut pitkäkö, mutta ehkä jo aivan pian...”

Somalien epäonnistunut integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan aiheuttaa Halla-ahon mukaan kustannuksia, joita hän kommentoi seuraavasti Scriptassa 22.4.2008 julkaissa blogikirjoituksessa:

Ellen tietäisi, että kaikki maahanmuuton menot rahoitetaan Suurensuuresta Taikakirstusta eivätkä nämä rahat ole pois mistään muusta, päässäni saattaisi kihistä.

Mutta vakavasti puhuen ne rahat tietysti ovat pois jostakin muualta. Aivan kuten poissa jostakin muualta on jokainen sentti, jonka yhteiskunta käyttää 90-prosenttisesti joutilaan 10000-päisen somaliväestönsä asuttamiseen (lähinnä Suomen kalleimmassa kaupungissa), ruokkimiseen, kouluttamiseen (ml. islamin ja äidinkielen opetus), erilaisilla mukavuuksilla varustamiseen ja erityistoiveiden tyydyttämiseen. Jo tämä saisi pään kihisemään. Kun kakku vielä kruunataan kaikkia muita väestöryhmiä korkeammalla rikollisuusasteella ja jatkuvalla kiittämättömällä ruikutuksella, pidän selitettynä sitä seikkaa, että somalit eivät

Sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton ministeriön (os. Sisäministeriö) ulkopuolella ole kaikkein suosituin vähemmistömme.

Halla-aho asettaa somalit resurssien viejiksi, ja nämä resurssit ovat pois jostain muualta, kuten kantaväestön tarpeiden tyydyttämisestä. Tässä korostuu jälleen hyvinvointinationalismi. Samalla Halla-aho kuvailee somaleja rikollisiksi, tyytymättömiksi ja vaativiksi sekä työttömiksi. Halla-aho näkee, että maahanmuuttajat aiheuttavat kustannuksia, jotka kertyvät siitä, että maahanmuuttajat kotoutuvat heikoksi osaksi yhteiskuntaa, eivätkä ole yhteiskunnan tuottavia jäseniä. Keskinen, Rastas ja Tuori kritisoivat sitä, että maahanmuuton kustannuksiin keskitytään ja maahanmuuttoa tarkastellaan usein taloudellisesta näkökulmasta, jossa maahanmuutto näyttäytyy taloudellisena rasitteena. He näkevät, että maahanmuuton kustannusten painottaminen kertoo uusliberalistisen politiikan vahvistumisesta sekä taloudellisen retoriikan valta-asemasta. Keskinen, Rastas ja Tuori kysyvätkin, milloin maahanmuuttaja lakkaa olemasta vain rasite vastaanottavalle yhteiskunnalle. (Keskinen, Rastas & Tuori 2009, 15.) Halla-ahon vastaus on tähän kohtuullisen selkeä: maahanmuuttaja ei ole enää rasite silloin kun hän ei aiheuta vastaanottavalle yhteiskunnalle kustannuksia, tai ainakin tuottaa enemmän kuin mitä yhteiskunnan resursseja kuluttaa.

On mielenkiintoista, että puhuessa kotoutumisen ja integraation epäonnistumisesta, Halla-aho kohdistaa katseensa erityisesti Lähi-Idästä ja Afrikasta saapuneisiin maahanmuuttajiin. Suomen suurin maahanmuuttajien ryhmä on kuitenkin lähtöisin Venäjältä, Virosta ja Neuvostoliitosta, mutta he loistavat Halla-ahon teksteissä poissaolollaan. Liebkindin ym. toteuttaman tutkimuksen mukaan näiden maahanmuuttajaryhmien kohdalla suomen kielen taidolla, sosiaalisten verkostojen rakenteella ja Suomessa asutulla ajalla on yhteys syrjäytymisriskin kasvuun. Syrjäytymisriskiä taas pienentää hyvä suomen kielen taito, riittävä Suomessa asuttu aika ja ystävyystyminen samaan etniseen ryhmään kuuluvien sekä suomalaisten kanssa. Etninen tausta vaikuttaa kuitenkin syrjäytymisriskiin: esimerkiksi venäläisten keskuudessa syrjäytymisriskit yleisempiä kuin virolaisten ja etnisesti suomalaisten maahanmuuttajien keskuudessa. Etnisesti suomalaiset ja venäläiset maahanmuuttajat olivat tutkimuksen mukaan selvästi virolaisia heikommassa asemassa työmarkkina-asemaltaan ja toimeentuloltaan, mutta heidän asemansa on kuitenkin parempi kuin useimpien muiden maahanmuuttajaryhmien. (Liebkind et al 2004, 273, 281, 287.)

Halla-ahon teksteissä ja puheissa tulee esiin ennako-oletus siitä, että integroimattomuus ja yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen periytyy seuraaville sukupolville. Kuitenkin Peltolan mukaan maahanmuuttajataustaisten vanhempien lapset ovat erilaisessa asemassa suomalaisessa yhteiskunnassa kuin heidän vanhempansa. Hänen tutkimuksensa osoitti, että maahanmuuttajavanhempien lapsilla oli vanhempiin verrattuna parempi kielitaito, laajat sosiaaliset

verkostot sekä tietämys suomalaisesta kulttuurista sekä ajatusmaailmasta, ja näin ollen he olivat samalla tasolla kielitaidon sekä kulttuurisen kompetenssin suhteen suomalaisen nuoren tai lapsen kanssa. Matalan koulutustason ja yhteiskunnallisen osattomuuden periytyminen ei ole virtaviivaista. (Peltola 2010, 72-73.) Turjanmaa ja Haikkola muistuttavat, että toisen sukupolven näkeminen maahanmuuttajina vaikeuttaa heidän kuulumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan (Turjanmaa & Haikkola 2020, 51.)

Kotoutuminen ja integroituminen ovat Halla-aholle sitä, että maahanmuuttaja luopuu niistä asenteista ja maailmankuvista, joihin hän on kotimaassaan kasvanut. Halla-aho korostaa siis suomalaisen identiteetin ja kulttuurin merkitystä. Kotoutuminen on länsimaalaiseen elämäntyyliin kasvamista ja länsimaisen kulttuurin haltuunottoa. Kotoutuminen voidaan nähdä siten myös erojen häivyttämisenä. Tarkoituksena on, että maahanmuuttajat eivät erotu käytöksellään, arvomaailmaltaan tai maailmankuvaltaan kantaväestöstä. Halla-aholle merkittävää näyttää olevan se, mitä Saukkonen nimittää kulttuuriseksi kotoutumiseksi. Kulttuurisessa kotoutumisessa integroitumisen tärkeä osa-alue on maan kielen oppiminen sekä paikallisten arvojen ja normien omaksuminen. Halla-ahon teksteissä kulttuurinen kotoutuminen on yhteydessä rakenteelliseen kotoutumiseen, eli siihen, millainen maahanmuuttajan asema on yhteiskunnan eri rakenteissa. Rakenteellisen kotoutumisen tärkeä osa-alue on maahanmuuttajan sijoittuminen työmarkkinoille ja yhteiskunnan taloudellissosiaalisiin rakenteisiin. Integraatiolla viitataan Saukkosen mukaan oman paikkansa löytämisen prosessiin, mutta myös tietyn tyyppiseen kehitykseen, jossa maahanmuuttaja osittain sopeutuu tai sulautuu yhteiskuntaan ja sen käytäntöihin, säilyttäen kuitenkin oman etnisen ja kulttuurisen identiteettinsä. (Saukkonen 2020, 19-20.) Halla-aho näkee, että kulttuurista kotoutumista seuraa kotoutuminen osaksi yhteiskunnallisia rakenteita, sillä ilman tietynlaista asennemuutosta ja halua oppia paikalliset arvot ja normit, ei maahanmuuttaja pääse osaksi yhteiskunnan rakenteita, kuten työmarkkinoita. Halla-aho vaatii maahanmuuttajaa luopumaan osittain omasta etnisestä ja kulttuurisesta identiteetistä. Halla-ahon puheissa korostuvat puhettavat, jossa suomalaisen yhteiskunnan tehtävänä nähdään maahanmuuttajien "sivistäminen" siitä, miten maassa tulee toimia. Tulijalle on siis opetettava uudet tavat ja se, miten uudessa ympäristössä tulee käyttäytyä.

Saukkosen mukaan kotoutumista ja kotouttamista koskevan keskustelun ongelmallisuus piilee siinä, että keskustelussa laaja ilmiö typistyy yhdeksi asiaksi, kuten työllistymiseksi tai yksisuuntaiseksi valtakulttuuriin sopeutumiseksi. Tällöin ajatellaan, että kotoutuminen on onnistunut, jos maahanmuuttaja työllistyy. Saukkonen muistuttaa, että kotoutuminen on kuitenkin laajempi ja

monimutkaisempi ilmiö. Kotoutuminen on myös vastavuoroinen ja kaksiraiteinen prosessi. Kotoutuminen ei siis ole vain maahanmuuttajien yksisuuntaista assimiloitumista uuteen asuinmaahan ja kulttuuriin, sillä muuttoliike muuttaa myös vastaanottavia yhteiskuntia. Vastaanottavan yhteiskunnan tulee myös sopeutua maahanmuuton myötä moniulotteiseen maailmaan ja huomata erilaisuuden olemassaolo. Kotoutumisen kaksiraiteisuus tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajilla on oikeus säilyttää oma kielensä ja kulttuurinsa, sekä sosiaalisen, etnisen sekä kansallisen identiteettinsä, vaikka pyritäänkin siihen, että maahanmuuttajat sopeutuisivat uuteen yhteiskuntaan. (Saukkonen 2020, 17-18, 21-22.) Kotoutuminen ei siis sulje pois sitä, että maahanmuuttaja ei voisi pitää elämässään niitä elementtejä, jotka ovat etniselle identiteetille tärkeitä ja merkittäviä. Kotoutuminen ei siis ole sitä, että maahanmuuttajasta pyritään tekemään ”suomalainen”, vaan se, että maahanmuuttaja löytää oman paikkansa yhteiskunnassa ja pystyy toimimaan osana yhteiskuntaa.

Halla-aho vastustaa multikulturalismia jonka Saukkonen määrittelee integraatiopoliittisena strategiana, joka muun muassa hyväksyy yhteiskunnan jakautumisen erilaisiin etnisiin ja kulttuurisiin yhteisöihin ja pitää yhteisöjen välisten erojen säilyttämistä hyvänä asiana. Halla-aho kritisoi ”suvaitsevaistoa” liiallisesta suvaitsemisesta ja sinisilmäisyydestä. Halla-aho näkee myös ”suvaitsevaiston” olevan osasyllinen siihen, miksi maahanmuuttajien integraatio epäonnistuu. Saukkosen mukaan multikulturalismissa katsotaan, että julkisen vallan velvollisuus on edistää monimuotoisuutta sekä poistaa eriarvoisuutta, joka juontaa juurensa vähemmistöryhmiin kuulumisesta. (Saukkonen 2013, 68.) Halla-aho puolestaan näkee, että suomalainen yhteiskunta hyväksyy liikaa maahanmuuttajien eroja suomalaisiin nähden. Halla-ahon teksteissä korostuu ajatus, että kaikkia eroja ei voida, eikä niitä tarvitsekaan hyväksyä. Halla-aho haluaa ylläpitää omaa suljettua ja homogeenista kulttuuria, joka on sisäisesti yhtenäinen. Hall puhuu kansallisen kulttuurin hybrisoitumisesta, jonka myös Halla-aho näkee uhkana.

3.5. Hallinnan kohteita

Halla-aho puhuu usein ”humanitaarisesta maahanmuutosta”. Humanitaarinen maahanmuutto on maahanmuuttoa, jonka kustannusvaikutus on Suomelle negatiivinen tai neutraali, ja se aiheuttaa niin taloudellisia kuin sosiaalisia ongelmia. Tällaista maahanmuuttoa täytyy Halla-ahon mukaan hallita ja rajoittaa. Keskeistä on se, että Halla-aho politisoi tiettyjä identiteettejä sekä esittää yhteiskunnalliset ongelmat maahanmuuttajien syyksi, mikä oikeuttaa maahanmuuttajien hallintaan ja heidän rajoittamiseen. Rajoittamisella ja hallinnalla pyritään myös suojelemaan suomalaista

kansakuntaa maahanmuuton haitallisilta vaikutteilta ja sulkemaan valtion rajat niiltä, jotka määrittyvät toisiksi. Tästä rakentuu diskurssi, jossa maahanmuuttajat näyttäytyvät *epätoivottuina* ja heidän pääsemisensä yhteiskuntaan on estettävä. Maahanmuuttajien määrän hallinta kytkeytyy nationalistiseen tapaan käsittää valtio yhden kansakunnan kodiksi, jolloin muiden pääsyä valtioon on estettävä.

Kun Halla-aho puhuu hallitumman maahanmuuton puolesta, hän vetoaa taloudellisten ja sosiaalisten syiden lisäksi myös kansan tahtoon. Esimerkiksi 16.5.2017 EU:n parlamentin täysistunnon puheenvuorossa Halla-aho esittää, että enemmistö eurooppalaisista ja suomalaisista haluaa hallitumpaa maahanmuuttoa. Humanitaarinen maahanmuutto uhkaa eurooppalaisia yhteiskuntia, sillä Halla-aho esittää nykyisen maahanmuuton tulevan taloudellisesti ja sosiaalisesti kalliiksi eurooppalaisille yhteiskunnille. Tämä kertoo siitä, että resurssit ovat rajallisia ja maahanmuutto nähdään taloudellisena ja sosiaalisena taakkana resurssin sijaan. Puhetavassa korostuvat oman yhteiskunnan ja kansalaisten etu. Puhumalla maahanmuutosta taakkana oikeutetaan myös sen rajoittaminen.

Maahanmuuton hallintaa Halla-aho oikeuttaa myös huomauttamalla Scriptassa 17.6.2014, että ihmisten vapaa liikkuvuus ei ole ihmisoikeus. Valtioilla on suvereneetti määrittää, kuka maan rajat saa ylittää, joten maahantulo on etuoikeus. Oikeutta "elää veronmaksajien lompakolla" pidetään ihmisoikeutena, mitä se ei Halla-ahon mukaan ole. Se, että jokaisella olisi ihmisoikeuksiin vedoten oikeus muiden ihmisten työllään kustantamaan hyvinvointiin, on Halla-ahon näkemyksen mukaan väärin ja epäoikeudenmukaista ja johtaa mahdollomaan tilanteeseen.

Halla-aho toteaa EU:n parlamentin täysistunnon puheenvuorossa 16.1.2014, että tulijat eivät vastaanottamalla lopu. Tämän argumentin Halla-aho esittää usein eri yhteyksissä. Tulijoita Halla-ahon mukaan on niin paljon, etteivät he lopu koskaan, eikä Euroopan kantokyky kestä loputtomiin. EU:n parlamentin täysistunnossa 12.12.2017 Halla-aho ottaa esiin ajatuksen siitä, että ihmisten siirtäminen paikasta toiseen ei ole ratkaisu maailman ongelmiin. Scriptassa 8.12.2008 Halla-aho kirjoittaa humanitaarisen maahanmuuton olevan myös kustannustehokkuudeltaan huonoin tapa vähentää maailman kärsimystä. Tällä argumentilla Halla-aho osoittaa kantavansa huolta maailman tilanteesta. Hän näkee maailman kärsimyksen ja ajattelee, että Suomen on oltava solidaarinen ja autettava huonossa asemassa olevia ihmisiä. 4.4.2017 EU:n parlamentin täysistunnossa Halla-aho ehdottaa, että siirtolaiskriisin hallinnan Euroopan rajojen sisällä sijaan pitäisi focus siirtää suoraan tulijoiden lähtömaihin ja kulkumaihin. Työmiehen tuumaustunnilla 11.2.2016 Halla-aho esittää

näkemyksensä siitä, että lähtömaiden olojen parantaminen sekä avun kohdistaminen sinne, missä ongelmat ovat, on sekä Euroopan että siirtolaisten itsensä etu. Jos aikuisille saadaan töitä ja lapsille mahdollisuus käydä koulua, tarve pyrkiä Eurooppaan vähenee ja samalla kynnys palata kotimaahan konfliktin päättyessä madaltuu. Halla-aho kysyy EU:n parlamentin täysistunnossa 8.9.2015 pitämässään puheenvuorossa, että pitäisikö resurssit käyttää muutamaa onnekkaisiin, jotka pääsevät Eurooppaan vai pitäisikö resursseja käyttää miljoonien ihmisten elinolojen parantamiseen. Kustannustehokkuuden lisäksi tällaisessa puheessa korostuu ajatus oikeudenmukaisuudesta.

Etenkin siirtolaiskriisin aikana maahanmuuttopuhe keskittyi tilanteen hallintaan. Halla-ahon mukaan siirtolaiskriisiä ei enää voinut estää, mutta sitä voitiin hallita. Siirtolaiskriisin aikana Halla-aho toimi europarlamenttikkona, joten hänen parlamentissa pitämät puheenvuorot keskittyivät Euroopan yleiseen tilanteeseen. Keskeisiä hallinnan työkaluja näyttivät olevan Halla-aholle jäsenvaltioiden yhtenäinen turvapaikkapolitiikka, Dublin - ja Schengen-järjestelmän toiminnan varmistaminen sisä- ja ulkorajojen valvonnalla sekä turvallisten maiden läpi tulevien turvapaikanhakijoiden käännyttämisellä, sekä vetovoimatekijöiden karsiminen. Poliittisten päätösten ja toimenpiteiden tarkoituksena oli siirtolaismäärien vähentäminen, yksinkertaisesti siis turvapaikanhakijoiden saapumisen estäminen Eurooppaan. Hallinnalla pyrittiin siis estämään *epätoivottujen* maahanmuuttajien saapuminen. Halla-aho vaatii EU:n parlamentin täysistunnossa 24.11.2016 pitämässään puheenvuorossa sitä, että EU:n pitäisi keskittyä ”turvapaikkashoppailun” ja turvapaikkajärjestelmän väärinkäytösten estämiseen. Myös tehokkaat palautuskäytännöt, ulkorajojen valvonta ja tiukemmat perheenyhdistämiskäytännöt olivat Halla-aholle keinoja hallita tilannetta. 14.9.2016 Halla-aho EU:n parlamentin täysistunnossa kritisoi turvapaikanhakijoiden uudelleensijoittamista, joka ei Halla-ahon mukaan ole ratkaisu siirtolaiskriisiin, vaan houkuttelee siirtolaisia saapumaan Eurooppaan. Halla-aho myös näkee, että tehokkaan palautuspolitiikan puute on syy siirtolaiskriisin epäonnistuneeseen hallintaan. Tehottomat palautuskäytännöt myös toimivat rohkaisuna turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöön ja vievät resursseja niiltä ihmisiltä, joilla on tarve kansainväliseen suojeluun.

Halla-ahon maahanmuuttopuheessa korostuu ajatus, että maahanmuuton, etenkin pakolaisuuden tulee olla *väliaikainen* ratkaisu. Maahanmuutto ei ole siis reitti muuttaa pysyvästi toiseen maahan. Halla-aho vaatii oleskelulupien myöntämisen kriteerien tiukentamista mikä on osa maahanmuuton hallintaa ja vetovoimatekijöiden karsintaa. Maahanmuuttajan täytyy siis läpäistä tiukat kriteerit, jotta pääsisi osaksi poliittista yhteisöä. Tiukoilla kriteereillä on myös maahanmuuttajien saapumista estävä merkitys: ne viestittävät, että tänne ei kannata tulla. Halla-aho haastaa ajattelemaan

kansainvälisen suojelun kategoriaa uudesta näkökulmasta. Hänen mielestään kansainvälisen suojelun tulisi olla väliaikaista, ei pysyvän siirtolaisuuden kanava, ja ihmisen tulisi palata omaan kotimaahansa suojelun tarpeen lakattua. Kansainvälisen suojelun tilapäisyyttä Halla-aho perustelee vetoamalla turvapaikkajärjestelmän uskottavuuteen. Uskottavuutta edellyttää se, että pakolaisasema tai toissijainen suojelu lakkautetaan, kun suojeluaseman perusteena olleet olosuhteet muuttuvat.

Halla-aho kuitenkin esittää, että pakolaisella tulisi olla mahdollisuus muihin oleskelulupiin, jos hän osoittanut integroituneensa yhteiskuntaan. Oleskelulupa näyttää siis Halla-aholle toimivan sekä integraation palkintona että kannustimena. Esimerkiksi Työmiehen tuumaustunnilla 22.9.2016 Halla-aho esittää, että rikosten rangaistuksena tulisi olla oleskeluluvan lakkauttaminen. Tässä korostuu Halla-ahon näkemys maahanmuutosta sopimuksena tulijan ja yhteiskunnan välillä. Rangaistuksena siitä, että tulija ei kunnioita tai rikkoo yhteiskunnan sääntöjä, tulisi olla se, että yksilö poistetaan yhteiskunnan piiristä.

Halla-aholle myönteisten oleskelulupapäätösten määrä kertoo sen, kuinka onnistunutta turvapaikkapolitiikka on ollut: mitä vähemmän myönteisiä oleskelulupia, sen parempaa ja onnistuneempaa on harjoitettu turvapaikkapolitiikka ja ulkomaalaislain tulkinta. Myönteisten päätösten alhainen määrä kertoo siis Halla-aholle sen, että yhteiskunnassa on tehty asioita oikein. Halla-ahon teksteissä toistuu ajatus siitä, että etenkin turvapaikkoja myönnetään liian kevein perustein. Bodströmin tutkimuksessa myönteinen turvapaikkapäätös näyttäytyy harvinaisuutena, ja Maahanmuuttovirasto pyrkii eri legitimisoinnin strategioita käyttäen eväämään turvapaikanhakijalta oikeuden turvapaikkaan. Maahanmuuttovirasto ei myöskään perustele päätöksiään riittävän avoimesti, vaan päätös on kielteinen vain siksi “koska Migri sanoo niin”. (Bodström 2019.) Turun Yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan, Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toteuttamassa tutkimuksessa huomattiin, että vuonna 2017 kansainvälistä suojelua myönnettiin huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2015. Ratkaisukäytäntöjen kiristymistä eivät kuitenkaan selitä turvapaikanhakijoiden profiilin muutos tai lainsäädännön muutokset. (Alvesalo-Kuusi et al 2018, 3, 32, 35.) Nämä kiristykset ovat selkeästi Halla-ahon mieleen ja suuntaus kohti parempaa maahanmuuttopolitiikkaa.

4. Terroristeja, rikollisia, sopeutumattomia - maahanmuuttajat uhkana

Toinen toistuva ja voimakas Halla-ahon maahanmuuttajia koskeva puhetapa on diskurssi, jossa maahanmuuttajien nähdään uhkaavan länsimaisen yhteiskunnan turvallisuutta ja yhtenäisyyttä. Nimitän tätä diskurssia uhkadiskurssiksi. Diskurssissa tyypillistä on se, että maahanmuuttaja nähdään kulttuurisesti erilaisena ja siksi sopeutumattomana osaksi länsimaista yhteiskuntaa. Kulttuuri on tekijä, joka rakentaa yksilölle identiteettiä, ja Halla-aho käyttää kulttuuria toiseuttamisen välineenä. Kulttuuri liittyy olennaisesti myös etnonationalismiin ja siihen, että maahanmuuttajien oletetaan olevan tietynlaisia etnisyytensä vuoksi. Diskurssissa olennaista on myös se, että länsimainen, eurooppalainen kulttuuri katsotaan oikeaksi ja muita paremmaksi. Näin ollen länsimaisten yhteiskuntien tehtäväksi jää maahanmuuttajien sivistäminen ja parempien maailmaa selittävien tapojen tarjoaminen. Uhkadiskurssin avulla Halla-aho korostaa kulttuurien ja identiteettien erilaisuutta, ja oikeuttaa tällä maahanmuuton rajoittamisen.

Uhkadiskurssi on osittain päällekkäinen talousdiskurssin kanssa. Erilainen kulttuuri ja siitä johtuva sopeutumattomuus länsimaisiin arvoihin ja tapoihin ja näin ollen länsimaalaiseen yhteiskuntaan, aiheuttaa integraatio-ongelmia ja näin ollen kustannuksia. Maahanmuuttajien aiheuttamia uhkia ovat rikollisuus, mellakat, väkivalta, uskonnollinen radikalisoituminen sekä Halla-ahon rakentama dystopia, jossa maahanmuuttajat saavuttavat enemmistön ja näin ollen yhteiskunnassa käydään väestönvaihto. Maahanmuuttajat muodostavat myös kulttuurisen uhan, sillä maahanmuuttajien kulttuuri nähdään olevan ristiriidassa länsimaisen kulttuurin kanssa. Ympärileikkaukset, islamin pukeutumissäädökset, kunniaväkivalta ja miesten ja naisten välinen epätasa-arvo ovat Halla-ahon käsittelemiä arkipäiväisiä konflikteja, joissa kulttuurinen käytäntö, tai vähintäänkin kulttuurin hyväksymä teko on tiukasti länsimaisten normien ja arvojen vastaisia.

Uhkadiskurssissa olennaista on myös se, että se on diskurssi muslimeista. Halla-ahon mukaan maahanmuutto on lähes kokonaan muslimimaahanmuuttoa. Hänen maahanmuuttajakritiikkinsä on pitkälti muslimikritiikkiä, sillä Halla-ahon mukaan maahanmuutto on suurimmaksi osaksi muslimien maahanmuuttoa ja "islamisaatio" yleiseurooppalainen ongelma. Halla-ahon mukaan maahanmuuton ongelmat rajoittuvat pitkälti muslimeihin. Puhuessaan maahanmuuton aiheuttamista haitoista, Halla-aho puhuu muslimeista ja luo heistä negatiivisen stereotyypin.

Myös Tilli on tunnistanut maahanmuuttokeskustelussa vaikuttavan uhkadiskurssin, jossa korostuvat maahanmuuttajiin ja pakolaisiin liitetyt uhkakuvat. Uhkadiskurssissa keskeistä on Tillin mukaan

luonnollinen yhteensopimattomuus, jossa maahanmuuttajien arvot nähdään automaattisesti yhteen sopimattomina eurooppalaisten ja suomalaisten arvojen kanssa. Tällöin maahanmuuttajat edustavat usein muuttumatonta islamia, joka toimii vastakohtana Euroopalle. Uhkadiskurssissa muslimimaahanmuuttajat voidaan nähdä myös biopoliittisena uhkana, joka saa väestöjakauman epätasapainoon ja populaatio islamisoituu. Maahanmuuttajat muodostavat sekä turvallisuusuhan että biopoliittisen uhan. (Tilli 2017, 145-147.) Maahanmuuttajien käsitteellistäminen uhkana voidaan nähdä myös legitimoivan maahanmuuttovastaista kantaa ja maahanmuuttovastaista politiikkaa. Cap puhuukin “kulttuurisesta kuulumattomuudesta” (Cap 2018).

Uhkadiskurssi toimii Halla-ahon esityksissä ja teksteissä maahanmuuttovastaisuuden legitimoijana. Sen avulla tehdään erontekoja ja luokitellaan maahanmuuttajia toisiksi. Uhkadiskurssin avulla esitetään maahanmuuttajien uhkaavan kansakunnan yhtenäisyyttä ja turvallisuutta, ja se korostaa etnonationalismin tavoin maahanmuuttajan etnistä alkuperää. Uhkadiskurssissa maahanmuuttajan identiteetti, kulttuuri ja etninen tausta politisoituvat, ja ne tulevat yhteiskunnan kannalta merkittäviksi.

4.1. Maahanmuuttajat länsimaisia arvoja uhkaavina

Kulttuurien eroavaisuudet etenkin arvomaailman ja maailmankuvan osalta näyttävät Halla-aholle olevan merkittäviä. Maahanmuuttajat ovat oman kulttuurinsa kasvatteja ja noudattavat arvoja, jotka ovat ristiriidassa tai vastakkain länsimaisten arvojen kanssa. Tästä syntyy monia arkipäiväisiä konflikteja. Maahanmuuttajat, joista Halla-aho puhuu, ovat lähes kaikki muslimeja. He tuovat mukanaan uskontonsa ja maailmankuvansa opetukset, tavat sekä normit, jotka eivät ole yhteensovitettavissa länsimaisen kulttuurin kanssa. Näin ollen Halla-ahon ajattelu on kulturalistista, sillä Halla-aho näkee maahanmuuttajien erilaisen kulttuurin aiheuttavan ongelmia. Tällöin kulttuuria käytetään tehokkaasti rajanvedon välineinä, ja sen perusteella luokitellaan ihmisiä. Ottamalla esiin kulttuuriset käytänteet, jotka ovat ristiriidassa länsimaisen kulttuurin kanssa, Halla-aho pyrkii erottautumaan maahanmuuttajista ja luokittelemaan maahanmuuttajat osaksi alemmaa kulttuuria. Kulttuurieroja korostamalla rakennetaan myös identiteettiä, joissa kulttuuri ja etnisuus näyttävät merkittävänä tekijöinä.

Halla-ahon mukaan kaikki yhteisön toimintamallit ja arvot ovat osa kulttuuria. Hän kirjoittaa Scriptassa 20.4.2005 seuraavasti: “Jos jossakin kivitetaan avionrikkoojia tai tapetaan ne, jotka vilkaisivat jonkun siskoa väärällä ilmeellä, nämä ovat kulttuurisia piirteitä.” Halla-aholle

kulttuurit näyttäytyvät eriarvoisina, eikä kulttuureja voi pitää yhdenvertaisina. Hänelle länsimainen kulttuuri on parempi kuin afrikkalainen tai aasialainen kulttuuri, joten Halla-aho pitää tarpeellisena linnoittautua niitä vastaan. Halla-aho sanoo kannattavansa eri kulttuurien olemassaoloa sellaisina kuin ne ovat, “kunhan ne ovat muualla kuin minä”. Halla-ahon näkemyksen mukaan kulttuurien erilaisuudessa ei itsessään ole ongelmaa, mutta tällöin erilaiset kulttuurit on pidettävä toisistaan erillään. Ongelmia kulttuurien erilaisuudesta seuraa silloin, kun erilaiset kulttuurit ovat samassa tilassa.

Islam esiintyy Halla-ahon teksteissä negatiivissa merkityksissä, ja Halla-aho kirjoittaakin, että islamista on vaikeaa nähdä mitään myönteistä. Toisaalta vaikka Halla-ahon käsitys islamista on hyvin mustavalkoinen, hän ei kuitenkaan vastusta islamia itsessään. Halla-aho ottaa tataarit 11.9.2007 päivätyssä blogitekstissään esimerkiksi positiivisesta islamista. Jos valtavirta olisi tataarien islamia, ei Halla-ahon mukaan olisi ongelmia. Tataarit ovat esimerkki siitä, että suomalaisen yhteiskunnan ja islamin voi sovittaa keskenään (Martikainen 2008, 77).

Valtavirtaislam näyttäytyy kuitenkin Halla-ahon teksteissä radikaalina islamina, jonka kuvastoon kuuluvat ihmisoikeusloukkaukset, terrorismi, sotaisuus ja Koraanin fundamentalistinen tulkinta. Halla-aho ei huomioi muslimien monimuotoisuutta ja sitä, että tapoja uskoa ja noudattaa uskontoa on aivan yhtä monta kuin uskonnon harjoittajaa.

Muslimeja verrataan blogissa usein länsimaalaisiin ja etsitään eroavaisuuksia ja vastakkainasetteluja länsimaisesta arvomaailmasta käsin. Scriptassa 25.2.2008 Halla-aho vertailee länttä ja islamia. Islamin ja Lännen suhde näyttäytyy Halla-aholle arvokamppailuna, jossa islam edustaa pahuutta, pimeyttä ja taantumuksellisuutta, ja Länsi puolestaan valoa, sivistystä ja edistyksellisyyttä. Islam on kaiken elämän kattava ideologia, joka tarjoaa seuraajilleen arvot, joiden pohjalta yksilöt toimivat. Tästä toiminnasta ei seuraa mitään hyvää, vain jännitteitä länsimaiden ja islamin välille. Länsi taas ei ole minkään uskonnon ohjailema, vaan uskonnosta irrallinen, niin sanotusti rationaalisuuteen perustuva tapa ajatella ja hahmottaa maailmaa. Halla-aho kuvailee länsimaisen kulttuurin rakentuvan yksilön vapaudelle, kun taas islam ei kunnioita yksilön vapautta. Islam edustaa siis kaikkea sitä, mikä on vastakohta lännelle.

Halla-aho puhuu Scriptassa 10.3.2008 näkevänsä ongelmaksi sen, että muslimit vaativat erioikeuksia uskontoonsa vedoten. Halla-aho pohtii problematiikkaa yksilönoikeuksien ja yhteisöllisten oikeuksien välillä. Yksilön oikeuksien ja yhteisön oikeuksien näkökulmasta Halla-aho näkee ongelmalliseksi esimerkiksi poikalapsen ympärileikkauksen. Sen salliminen vanhempien

uskonnonvapauksien vuoksi kaventaa Halla-ahon mukaan lasten uskonnonvapautta sekä oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen. Halla-aho siis näkee, että yksilön etujen on mentävä yhteisön etujen edelle. Perussuomalaiset tekivät toukokuussa 2012 lakialoitteen, jossa ehdotettiin, että alle 15-vuotiaalle lapselle ilman lääketieteellistä syytä tehty ympärileikkaus tulisi olla rangaistava teko. Lähetekeskustelussa 26.9.2012 Halla-aho kutsuu ympärileikkausta rituaalisilpomiseksi ja ihmettelee, miksi teon tuomittavuudesta edes keskustellaan yksilön ja lapsen oikeuksia korostavassa maallistuneessa ja valistuneessa yhteiskunnassa. Halla-aholle yksilön oikeus fyysiseen koskemattomuuteen, uskonnon vapaus sekä lapsen oikeudet menevät kulttuurillisten oikeuksien edelle. Kulttuuriset tavat ja normit eivät saa olla ristiriidassa yksilön oikeuksien kanssa.

Halla-aho kritisoi voimakkaasti islamin näkemyksiä sukupuolimoraaliin, seksuaalisuudesta sekä miesten ja naisten tasa-arvosta 19.5.2005 julkaistussa blogitekstissä "Muhammettilaisen musta aukko" Halla-aho kutsuu islamia pedofiiliuskonnoksi: "Se, että islam on pedofiiliuskonto, ei ole yllätys, koska jo uskonnon perustaja Mohammed oli pedofiili. Jos tämän sanominen on mielestäsi rumaa, miten sinä luonnehtisit miestä, joka harrasti sukupuolielämää 9-vuotiaan "vaimon" kanssa?" Islamin kutsuminen pedofiiliuskonnoksi aiheutti Halla-aholle syytteen uskonnonrauhan rikkomisesta. Syytettä hän kommentoi 3.4.2009 julkaistussa blogitekstissä *Pahoitteluni*:

Kutsuin Muhammedia pedofiiliksi, koska hän yhtyi 9-vuotiaaseen vaimoonsa Aishaan. Islamia kutsuin pedofiiliuskonnoksi, koska muslimien keskuudessa yleisen katsannon mukaan Muhammad oli kaikissa suhteissa esimerkillinen ihminen, jonka teot olivat Allahin tahdon mukaisia, ja koska Muhammadin esimerkillisellä pedofiilialla perustellaan ja oikeutetaan vastaavat pedofiiliset käytännöt yhä meidän aikanamme, niin useissa muslimivaltioissa kuin länsimaissa elävissä muslimiyhteisöissäkkin.

Uskonnon kritisointi on oltava Halla-ahon mukaan mahdollista, eikä sitä saa sekoittaa uskonnon loukkaamiseen. Halla-aho oikeuttaa siis loukkaavaksi tulkitut väitteensä esimerkiksi islamin ja pedofilian suhteesta vetoamalla siihen, että uskontojen haitallisia näkemyksiä tulee voida kritisoida. Halla-ahon kuvastoon kuuluukin hyvän maun rajoja hipovan kielenkäytön oikeuttaminen vetoamalla siihen, että kritiikin esittäminen tulee olla sallittua. Äystö näkee, että uskonnon solvaamistapaukset voivat olla poliittista kamppailua, johon liittyy useita intressejä. Uskonnon solvaus, kuten myös viralliset keinot solvauksen torjumiseksi, ovat Äystön mukaan sidoksissa tiettyihin poliittisiin ja yhteiskunnallisiin intresseihin, ja niillä on taipumus tulla näkyviksi yhteiskunnallisten jännitteiden keskellä. Halla-ahon tapauksessa jännitteet liittyvät muslimien maahanmuuttoon, islamin koettuun uhkaan ja populistisiin reaktioihin. Äystö näkee, että

Halla-aho hyötyi poliittisesti siitä, että häntä syytettiin uskonnonrauhan rikkomisesta. (Äystö 2017, 191, 204.)

Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 8.2.2006 siitä, että suurin osa muslimeista kannattaa arvoja, joista Suomessa on pyritty eroon, ja jälleen rakentaa vastakohtaisuuksia muslimien ja länsimaalaisten välille. Halla-ahon mukaan muslimit kannattavat uskonnon ja maallisen vallan kiinteää suhdetta, miehen asemaa perheen ja yhteiskunnan päänä sekä naisten alistettua asemaa miehen tarpeiden tyydyttäjänä ja lasten synnyttäjänä. Muslimit näkevät toimijana yhteisön, eivät yksilöä.

Maailmankuva on ihmiskeskeinen, jossa ihminen on luonnon herra, eikä osa luontoa. Halla-aho pyrkii esittämään muslimit suvaitsemattomina, ja ottaa esiin islamin homovastaisuuden. Muslimit suhtautuvat myös kielteisesti homoihin. Halla-aho korostaa muslimien seuraavan arvoja, jotka eivät ole yhteensovitettavissa läntisten arvojen kanssa. Tästä esimerkkinä Halla-aho ottaa Scriptassa 4.9.2007 esiin raiskaukset, jotka johtuvat siitä, ettei muslimimaahanmuuttajan arvomaailmassa ”väärauskoisen huoran raiskaus” ole väärä teko. Sen sijana valtaosa länsimaalaisista kuitenkin pitää raiskausta vääränä tekona. Halla-aho väittää, että suhtautuminen raiskaukseen epämoraaalisena ja vääränä tekona on kiinteästi yhteydessä kulttuuriin. Eroavaisuuksia luettelemalla Halla-aho pyrkii rakentamaan kuvaa islamista ja muslimeista länsimaista erilaisena, toisina ja vastakkaisina. Vertailuissa länsi näyttäytyy oikeana, islam vastakohtana kaikelle sille, mitä lännessä pidetään hyväksyttävänä.

Eräänlaisena arvokonfliktina näyttäytyy kasvot lähes kokonaan peittävä niqap. Niqapiin pukeutumisesta Halla-aho käyttää verbiä ”naamioituminen” ja puhuu niqabista ”säkkiä”. Halla-aho kirjoittaa blogissaan 11.9.2007, että tarve naisten ”naamioimiselle” on ollut todellinen yhteiskunnassa, jossa miehillä ei ole impulssikontrollia eikä heiltä vaadita vastuuta omasta käytöksestä. Hunnuttautumisella on näin Halla-ahon mukaan seksistinen aspekti: naisen täytyy peittää vartalonsa, jotta mies kykenee hillitsemään itsensä: ”Arabikulttuurissa nainen suojelee koskemattomuuttaan pukeutumalla jätösäkiä, koska arabimies sekoaa päästään nähdessään neliödesimetrin paljasta pintaa.” Kaavussa on Halla-ahon mukaan siis kyse myös siveydestä ja seksuaalisuudesta. Halla-aho sanoo 6.6.2013 lähetekeskustelussa pitämässään puheenvuorossa, että kaapu ”lähettää sairaan viestin, jonka mukaan mies on kuolaava eläin, jolta naisen on suojauduttava piiloutumalla, ja kääntäen kaapuun puetut naiset ylläpitävät kaapukulttuureista tulevien miesten käsitystä siitä, että kaavuttomat naiset ovat huonoja naisia ja vapaata riistaa.

Vuonna 2013 Perussuomalaiset tekivät lakialoitteen kasvojen peittävän hunnun käytön kieltämisestä yleisellä paikalla. Lähetekeskustelussa 6.6.2013 Halla-aho totesi:

Mikä on ongelma? Voi olla, että musliminainen pukeutuu mustaan pussiin vapaaehtoisesti. Se, mitä hän haluaa, ei kuitenkaan aina ole se, mikä palvelee hänen integroitumistaan yhteiskuntaan. Kaapu on muuri hänen ja muiden ihmisten välillä. Se viestii halusta olla erillään muista, halusta kapseloitua omaan erillisyyteen. Ihmisten välinen viestintä on suurelta osin sanatonta, ilmeiden lukemista ja tulkitsemista. Kukaan ei halua kommunikoida puhuvan kaavun kanssa. Naisten kasvot peitetään yhteiskunnissa, joissa naisten ei halutakaan kommunikoida kodin ulkopuolella. Kyse on nyt siitä, sallimmeko tällaisten mikroyhteiskuntien syntyminen oman yhteiskuntamme sisälle.

Halla-aho näkee siis, että musliminaisen kasvojen peittäminen uskonnollisen identiteetin osoituksena vaikeuttaa hänen integroitumistaan yhteiskuntaan, sillä se luo erillisyyttä ja toiseutta muihin ihmisiin. Kyseessä on myös naista alistava teko, sillä kasvojen peittämisellä estetään naisen kommunikointi muiden ihmisten kanssa, hallitaan naista. Halla-ahon mukaan kaapu on yksi elementti, joka ylläpitää ja syventää juopaa kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä, ja sillä on yhteiskunnallisia seurauksia. Siksi huivin käyttöön täytyy puuttua. Henkilökohtaisesta tulee siis poliittista.

Halla-aho näkee siis hunnuttautumisen miehen määräyksenä, ei naisen omana päätöksensä. Nainen on arabimiehen silmissä seksuaalinen objekti, joten naisen täytyy suojautua pukeutumalla peittävästi. Islam itsessään ei vaadi hunnuttautumista, vaan kyseessä on kulttuurillinen, ei uskonnollinen vaatimus. Halla-aho sanoo eduskunnan lähetekeskustelussa 6.6.2013, että huivin käytön kieltä on vastustettu muun muassa vetoamalla siihen, että ilman niqabia ja burkaa nainen ei pääse poistumaan kotoaan. Halla-ahon mukaan tällä argumentilla tunnustetaan, ettei kaapuun pukeutuminen perustu vapaaseen tahtoon, vaan ulkoiseen painostukseen. Yhteiskunnan tulee puuttua tähän painostukseen ja jos kaavut kielletään, "tällainen sorron instrumentti poistuu". Halla-aho näkee siis, että kasvojen peittävässä huivissa on kyse sorrosta ja epätasa-arvosta, painostuksesta.

Halla-aho käsittelee Scriptassa 17.3.2008 sekä 30.9.2022 kunniaväkivaltaa, jonka hän näkee olevan arabikulttuuriin ja islamiin liittyvä ilmiö. Hän kirjoittaa, että kaikki muslimit eivät harjoita kunniaväkivaltaa, mutta lähes kaikki kunniaväkivalta tapahtuu muslimiyhteisöissä, ja sen kiistäminen on Halla-ahon mielestä tyhmää. Muslimien harjoittamalle kunniaväkivallalle ominaista on Halla-ahon mukaan se, että se on muslimien keskuudessa hyväksyttyä, tai ainakin asia, jonka olemassaolo mahdollistetaan sulkemalla silmät. Se on kollektiivinen teko, koska murhaaja

puolustaa oman kunniansa lisäksi myös yhteisönsä kunniaa. Kunniamurha on näin ollen kulttuuriin kuuluva, kulttuurin hyväksymä ja kulttuurin edellyttävä teko.

Halla-aho näkee, että islamin suurin uhri on nainen tai lapsi. On siis huomionarvoista, että kun Halla-aho puhuu muslimeista negatiivisissa merkityksissä, hän puhuu muslimimiehistä. Islam on siis sukupuolittunut kysymys: islam tekee miehestä riidanhaluisen, väkivaltaisen, alistavan ja aggressiivisen kun taas naisesta alistuvan ja omista oikeuksista tietämättömän. Islam on siis uskontona hyvin maskuliininen. Lapset Halla-aho näkee myös islamin uhreina, sillä heillä ei ole mahdollisuutta valita. He eivät tiedä paremmasta ja oppivat vanhempiensa arvot. Keskinen ja Vuoren mukaan sukupuoli “kytkeytyy tiiviisti siihen, miten ymmärrämme suomalaisuuden ja maahanmuuttajuuden välisen suhteen sekä etnisen ja rodullisen erilaisuuden”. Tästä he ottavat esimerkiksi sen, että maahanmuuttajanaiset nähdään usein kulttuurinsa ja yhteisönsä alistamiksi, kun suomalaiset naiset nähdään tasa-arvon kautta. (Keskinen & Vuori 2012, 8-9.) Syksyn 2015 pakolaiskriisin myötä sukupuolten tasa-arvo on noussut keskeiseksi maahanmuuttovastaisen mielipiteen argumentiksi. Tasa-arvo näyttäytyy näennäisesti naisia vapauttavana retoriikkana, yhteisesti jaettuna länsimaisena arvona, joka maahanmuuttajilta puuttuu. Islamilaisista maista tulevat naiset nähdään sorrettiina ja miehet tasa-arvon vastustajina, minkä vuoksi he eivät voi sopeutua suomalaiseen kulttuuriin. (Saresma 2017b, 112.)

Halla-ahon puhe islamin sallimasta sukupuolien epätasa-arvosta, naisten alistetusta asemasta, huivipakosta ja kunniaväkivallasta, kategorisoi maahanmuuttajanaiset uhrin asemaan. Suurpään mukaan uhrikategoria on yksi vallitseva tapa käsitellä maahanmuuttajia Suomessa. Puute näyttäytyy uhrikategoriaa edustavan ryhmän keskeisenä ominaisuutena. Maahanmuuttajiin liitetään myös sosiaalisten kykyjen puute, kulttuuristen kykyjen puute sekä moraalisten koodien puute. Tällöin maahanmuuttajilla nähdään olevan vaikeaa solmia suhteita kantaväestöön, maahanmuuttajien erilainen kulttuurinen tausta eristää heidät suomalaisesta yhteiskunnasta ja he toimivat poikkeavalla tavalla. Uhri-kategoria on ongelmakeskeinen. (Suurpää 2002, 42-46.) Horsti pohtii sitä, millä perusteella jotkut kehystetään uhreiksi ja toiset uhkan aiheuttajiksi. Horstin mukaan kyse on erottelusta, jossa tehdään eroa hyväksyttävien ja hyljeksittyjen tulijoiden välille. Uhrina pidettyyn maahanmuuttajaan ei kohdistu niin voimakkaita asenteita kuin sellaiseen, joka nähdään uhkana. Kun maahanmuuttaja nähdään uhrina, tapahtuu siirtymä “muista” “meihin”. Tällöin “toinen” on määriteltävä osittain meidän kaltaiseksemme, sellaiseksi, joka ansaitsee pääsyn yhteisöömme. (Horsti 2009, 77, 79-82.)

Ylipäätään Halla-aho rakentaa maahanmuuttajanaisista kategoriaa, jota voisi kutsua Hirsiahoa lainaten “kolmannen maailman naisen” diskurssiksi. Hirsiahon mukaan maahanmuuttopolitiikassa tehdään tulkintoja “musliminaisen” kategorian kautta ja heitä pidetään yhtenä massana sekä oletetaan olevan samanlaisia. Näin naisten puolesta tehdään oletuksia ja päätöksiä siitä, miten he voivat ja haluavat toimia. Hirsiaho näkee, että musliminaisen kategoria on yhtä absurdi kuin kristityn naisen. Elämän keskeisiin ratkaisuihin vaikuttaa myös muutkin tekijät kuin uskonto, ja tätä ei huomioida tarpeeksi. (Hirsiaho 2007, 244-245.) Halla-aho ottaa oikeudekseen määrittää sen, mitä musliminaiset todellisuudessa haluavat ja miten he todellisuudessa kokevat uskonnon.

Keskeistä Jussi Halla-ahon islamkritiikissä näyttää olevan se, että yksilön toiminta nähdään olevan tiukasti kulttuuri - ja uskontoriippuvaista. Halla-ahon teksteissä korostuu “uskonnollistaminen”, eli se, että asiat tulkitaan uskonnollisen taustan kautta. Halla-ahon mukaan maahanmuuttaja toimii tietyllä tavalla siksi, koska edustaa toista uskontoa, islamia. Uskonnollistaminen kuitenkin yksinkertaistaa monimutkaisia asiankokonaisuuksia ja hälventää muslimiyhteisöjen keskinäisiä eroja (Martikainen 2008, 66-67.)

Maahanmuuttajiin liittyvät ongelmat kuten syrjäytyminen, radikalismi, väkivalta ja rikollisuus selittyvät Halla-ahon mukaan sillä, että maahanmuuttajat edustavat toista uskontoa, islamia ja ovat länsimaisen yhteiskunnalle vastakohtaisen kulttuurin kasvatteja. Maahanmuuttajiin liittyvät ongelmat ovat siis heidän kulttuurinsa ja uskontonsa tuotosta. Scriptassa 2.8.2006 Halla-aho kirjoittaa, että maahanmuuttaja ei ole pohjimmiltaan samanlainen kuin länsimaalainen, ja se on ongelmien ydin. Islamin usko ja siihen liittyvä arvomaailma ei ole yhteensovitettavissa länsimaalaisen arvomaailman kanssa. Kun islaminuskoinen tuodaan länsimaiseen yhteiskuntaan, seuraa vain yhteiskunnallisia ongelmia. Halla-aho näyttää myös suhtautuvan mahdolliseen integraatioon epäilevästi. Muslimit pitävät kaksin käsin kiinni omasta kulttuuristaan ja arvoistaan, eivätkä vaihda niitä länsimaisiin. Tässä korostuu kulttuuribiologismi, jonka mukaan vieraiden kulttuurien kasvatit eivät kykene muuttumaan, ja ovat oman kulttuurinsa “vankeja.”

4.2. Rikollisia ja terroristeja

Halla-ahon teksteissä ja puheissa maahanmuuttajiin yhdistetään usein rikollisuus, ja rikollisuus on erityisesti maahanmuuttajamiesten harjoittamaa. On mielenkiintoista, että maahanmuuton aiheuttavat uhkat kytkeytyvät tiiviisti sukupuoleen. Suomalaisia ja suomalaista yhteiskuntaa eivät

uhkaa maahanmuuttajanaiset, vaan maahanmuuttajamiehet. Keski- ja Vuoren mukaan puhe maahanmuuttajamiehistä painottuu usein rikollisuuteen ja muihin uhkatekijöihin. (Keskinen & Vuori 2012, 9.) Etnisiä vähemmistöjä edustavista nuorista puhutaan ”sukupuolittuneesti kaksinapaisella ja yksinkertaistavalla tavalla”, jossa pojat nähdään uhkana ja tytöt uhreina (Honkatukia & Suurpää 2012, 151).

Halla-aho kommentoi ja referoi usein Scriptan blogiteksteissä maahanmuuttajien tekemiä rikoksia. Maahanmuuttajat kuvataan rikoksen tekijöinä, ei uhreina. Aina uutisartikkeleissa tekijän maahanmuuttajataustaa ei ole ääneen sanottu, mutta jakamalla uutisen Halla-aho julistaa, että tekijä on toinen, ei suomalainen. Toisaalta Halla-aho kritisoi sitä, että aina tekijän ulkomaalaistaustaa ei uutisissa tuoda ilmi. Halla-aho vetoaa erilaisiin tilastoihin esittäessään, että maahanmuuttajataustaiset syyllistyvät usein rikoksiin. Tilastot paljastavat Halla-ahon mukaan maahanmuuttajataustaisten yliedustuksen. Halla-ahon mukaan tilastot kertovat yksinkertaisen totuuden: maahanmuuttajat tekevät kantasuomalaisia enemmän rikoksia, eikä tilastoja voida selittää paremmaksi esimerkiksi tulkitsemalla ne tilastoharhaksi. Halla-ahon mukaan ulkomaalaisten yliedustus rikollisuustilastoissa voidaan todeta jo uutisia seuraamalla. Halla-aho kritisoi Scriptassa 4.9.2007 myös sitä, että maahanmuuttajien tekemiä rikoksia pidetään ”yksittäistapauksina”. Halla-ahon mukaan kyseessä ei ole ”yksittäistapaus”, koska tapauksia on niin paljon. Iivarin tutkimuksen mukaan maahanmuuttajien rikollisuus oli väkimäärään suhteutettuna korkeampi suomalaisiin verrattuna. Rikollisuudella, korkealla työttömyysasteella ja pienituloisuudella on yhteys, mutta samat tekijät ovat myös kantaväestön rikollisuuden taustalla. (Iivari 2006, 5, 133-134.) Honkatukian ja Suurpään tutkimus osoittaa, ettei nuorten maahanmuuttajataustaisten ja romanimiesten rikollisuuden taustalla ole yhtä ja helposti nimettävää syytä (Honkatukia & Suurpää 2007, 201). Rikollisuus ei selity siis pelkästään sosioekonomisilla tekijöillä tai maahanmuuttajataustalla, josta viimeistä Halla-aho pitkäänkin merkittävänä selityksenä rikollisuudelle.

Halla-ahon mukaan erityisesti raiskausrikoksissa maahanmuuttajat ovat yliedustettuina ja hän ottaakin esiin usein maahanmuuttajataustaisen tekijän tekemät seksuaalirikokset. Halla-aho referoi raiskausuutisointia, jossa tekijä mainitaan ulkomaalaiseksi. Helsingin Yliopiston Kriminologian ja Oikeuspolitiikan instituutin vuoden 2019 katsauksen mukaan ulkomaalaisten kansalaisten osuus seksuaalirikoksista epäillyistä on vaihdellut 23 - 38 prosentin välillä. (Danielsson, Fagerlund & Malin 2019, 67.) Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 19.5.2005, että muslimimiehet raiskaavat ja alistavat naiset synnytyskoneiksi siksi, koska he ovat sellaisen mahdollistavan sukupuolimoraalin

oppineet. Halla-aho puhuu 13.9.2007 julkaisemassaan blogitekstissä “raiskausepidemiasta” ja painottaa, että “puskaraiskaukset” ovat lähes aina ulkomaalaisten tekemiä. Halla-aho muistuttaa, että useimmissa kulttuureissa ei tunneta ajatusta naisten oikeudesta koskemattomuuteen. Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 4.9.2007 maahanmuuttajien raiskaavan “koska heidän kulttuurisesta kontekstistaan katsottuna raiskaaminen on joko hyväksyttävää (“se keikutti ja oli pukeutunut riettaasti”) tai suorastaan suotavaa (“se on vääreuskoinen”). Näin ollen seksuaalirikokset selittyvät myös tekijän kulttuurisella taustalla. 5.9.2008 Scriptassa Halla-aho puhuu “raiskauskulttuureista”, ja näkee, että karkotus - ja maahantulokäytäntöjen tiukentamisella on vaikutusta raiskauksiin vähentävässä määrin. Halla-aho näkee seksuaalisen väkivallan olevan siis kiinteästi sidoksissa etnisyyteen ja kulttuuriin.

Halla-ahon tekstejä on mahdollista lähestyä myös sukupuolittamisen ja feministisen luennan kautta. Saresman mukaan Halla-aho rakentaa kollektiivista suomalaisen miehen kategoriaa, jossa mies näyttäytyy vääryyksien kohteena, ja nainen maahanmuuton ja monikulttuurisuuden puolustajana. Saresma lähestyy Halla-ahon tekstiä väkivaltafantasioinnin ja pelon politiikan kautta. Väkivaltafantasia on oleellista pelon politiikalle, jossa “seksualisoitu väkivalta kanavoidaan kohdistumaan soveliaisiin uhreihin, väärää mieltä oleviin naisiin”. Saresman mukaan väite siitä, että lisääntynyt maahanmuutto on yhteydessä lisääntyneisiin raiskausten määrään, on tärkeä osa muukalaisvihamielistä argumentointia ja mobilisointia. Tällöin katse suunnataan lähimpiin ongelmista, kuten parisuhdeväkivallan yleisyydestä, muualle ja luodaan kuvaa ulkopuolisesta uhasta. Saresman mukaan pelko toimii liikkeellepanevana voimana ja pelkoa tuotetaan maalailemalla uhkakuvia. Pelon lietsonta ja erilaisten uhkakuvien esittäminen hallitsee julkista keskustelua, jolloin pelko alkaa vähitellen vaikuttaa identiteettien muodostumiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Pelon tunnetta lietsomalla oikeutetaan omia vaatimuksia. (Saresma 2017 b, 222-225, 230-231.)

Halla-aho muistuttaa 22.10.2012 Scriptassa, että maahanmuutto on sopimus tulijan ja vastaanottavan yhteiskunnan välillä. Tulija sitoutuu kunnioittamaan talon sääntöjä ja niitä ihmisiä, jotka ovat hänelle mahdollisuuden tarjonneet. Tulija saa “talon edut” ja vastineeksi hänen on kunnioitettava “talon sääntöjä”. Rikoksia tekemällä maahanmuuttaja rikkoo tämän sopimuksen. Halla-aho myös muistuttaa, että tulijalla on mahdollisuus estää karkotusprosessi “elämällä edes suurinpiirtein ihmisiksi”, joten karkotuspäätöstä tehdessä “inhimilliset näkökohdat” voidaan unohtaa. Halla-aho ottaa 22.12.2012 lähetekeskustelussa kantaa rikoksiin syyllistyneiden maahanmuuttajien karkottamiseen. Hänen mukaansa rikoksen tekeminen osoittaa myös avointa

halveksuntaa sitä yhteisöä kohtaan, joka on tarjonnut hänelle mahdollisuuden ja turvapaikan, eikä rikoksen tekijä voi edellyttää, että yhteisö sietäisi sitä loputtomasti. Rikoksiin syyllistyneen maahanmuuttajan on kannettava tekojensa seuraukset:

Kuten sanoin esittelypuheenvuorossani, taparikolliseksi ei kukaan päädy vahingossa, ja minun näkemykseni on se, että jos ihminen päättää tällaiselle uralle ryhtyä Suomessa, niin hän tavallaan itse jo tekee valinnan, mitä tulee hänen Suomessa oleskeluunsa. Siinä vaiheessa minun mielestäni yhteiskunta voi pestä kätensä tämän ihmisen perhesiteistä.

Halla-aho toteaa 20.11.2012 lähetekeskustelun esittelypuheenvuorossa seuraavasti:

Suurin osa maahanmuuttajista ei ole rikollisia, mutta samaan aikaan on totta, että ulkomaisten kansalaiset ja varsinkin eräiden kansallisuusryhmien edustajat ovat huikeasti yliedustettuina törkeistä rikoksista tuomittujen ja epäiltyjen sekä vankiloitten asiakkaiden joukossa. Tämä on omiaan lietsomaan ennakkoluuloja, perusteetonta ulkomaalaisvastaisuutta ja väestöryhmien välistä kyräilyä. Ratkaisu ei ole suvaitsevaisuuskasvatus tai ongelman lakaiseminen maton alle vaan se, että ihmisten turvallisuutta uhkaavista ja kaikkien maahanmuuttajien mainetta mustaavista yksilöistä hankkiudutaan laillisessa järjestyksessä eroon.

Halla-aho siis myöntää, ettei suurin osa maahanmuuttajista ole rikollisia, mutta lisää, että ulkomaalaiset kansalaiset ovat kuitenkin yliedustettuina törkeissä rikoksissa. Halla-aho korostaa myös tekijöiden etnistä taustaa. Rikollisten karkottaminen on Halla-ahon mukaan sekä yhteiskunnan turvallisuuden, mutta myös kaikkien maahanmuuttajien etu. Rikoksia tekevät maahanmuuttajat huonontavat kaikkien maahanmuuttajien mainetta, mikä lietsoo ennakkoluuloja ja konflikteja väestöryhmien välillä.

Halla-aho määrittelee rikolliset usein muslimeiksi ja ottaa esiin islamin väkivaltaisuuden. Islam näyttäytyy Halla-ahon kuvailuissa väkivaltaisena uskontona, johon terrorismi on tiiviisti kytköksissä. Rikollisuuden ohella myös terrorismi on maahanmuuton aiheuttama turvallisuusuhka. Väkivalta Halla-ahon mukaan on muslimien tapa reagoida islamin kritiikkiin, mutta myös keino edistää uskonnollisia ja poliittisia päämääriä, ottaa tilaa yhteiskunnasta. Muslimikulttuurit ovat hänen mukaansa väkivaltaisia. Halla-aho kirjoittaa blogissaan 2.2.2006 Theo van Goghin murhasta sekä Jylland Postenin julkaisemien profeetta Muhammedin pilakuvien aiheuttamista reaktioista muslimien keskuudessa. Kuvaa islamin väkivaltaisuudesta Halla-aho rakentaa esittämällä konkreettisia esimerkkejä sekä referoimalla ja kommentoimalla uutisointia. Hän ottaa esiin vain ne uutiset, jotka liittyvät muslimin väkivaltaisiin tekoihin. Näin ollen väkivaltaisuudet johtuvat Halla-ahon mukaan nimenomaan siitä, että tekijä on muslimi. Uskonto selittää väkivaltaisen käyttäytymisen.

Halla-aho kirjoittaa useassa tekstissään “oikeasta islamista”, eli islamin perimmäisestä luonteesta. Hän ottaa kantaa esitettyyn argumenttiin, jonka mukaan muslimien pahat teot eivät liity oikeaan islamiin. Nämä argumentit lausutaan aina kun muslimi syyllistyy väkivaltaisuuksiin kuten terrorismi-iskuihin. Halla-aho näkee, että muslimien tekemät pahat teot ovat seurausta uskonnosta. Halla-aho ottaa esiin Scriptassa 5.2.2006 islamin uskonoppineiden lausuntoja ja lainauksia, ja pyrkii niillä osoittamaan, mitä islam todellisuudessa on. Tilaa Halla-ahon teksteissä saavat kuitenkin vaan hyvin radikaalia islamia edustavat uskonoppineet ja imaamit. Jos imaami julistaa saarnassaan pyhää sotaa länttä vastaan, edustaa tämä tulkinta Halla-ahon mukaan oikeaa islamia ja islamin perimmäistä luonnetta. Oikea islam on sotaista, väkivaltaista, fundamentalistista ja radikaalia.

Halla-aho kommentoi teksteissään tapahtuneita terroritekoja. Hän näkee, että terrorismi on erottamaton osa islamin uskoa. Muslimit määrittyvät näin ollen turvallisuushkana ja valtavirtaislam radikaalina ja väkivaltaisuuksiin yllyttävänä uskontona. Halla-aho kirjoittaa 8.1.2015 Scriptassa islamistisen väkivallan kumpuavan suvaitsemattomuudesta ja taantumuksesta, eikä se ole marginaalinen ilmiö. Halla-aho kritisoi sitä, että terrorististen tekojen taustalla ajatellaan yleisesti olevan syrjäytymistä, rasismia ja mielenterveysongelmia, eikä myönnetä sitä, että terroristiset teot liittyvät islamiin. Hänen mielestään islamin nimissä suoritettujen väkivallantekojen selittäminen mielenterveysongelmilla olisi sama asia, kuin Natsi-Saksan ja holokaustin selittäminen saksalaisten mielenterveysongelmilla. Halla-aho muistuttaa, että holokaustiin osallistuneetkin olivat tavallisia ihmisiä, joiden tekoja ajoi ideologia, joka piti natsien tekoja normaaleja. Vastaava toimii myös islamiin, joka on myös ideologia, joka normalisoi tietyn toiminnan. Terrorismiin liittyvässä puheessa korostuu se, että terrorismin ja islamin yhteys kiistetään ja asialta suljetaan silmät. Usein terrorismipuhe keskittyy “suvaitsevaiston” arvosteluun. Koska “suvaitsevaisto” on sallinut maahanmuuton, on se myös osasyylinen terroristisiin tekoihin.

Puhe maahanmuuttajista rikollisina ja etenkin maahanmuuttajien tekemien raiskausten uutisointi on omiaan synnyttämään vihaa ja raivoa. Sara Ahmed puhuu tunteiden merkityksestä. Tunteet pitäisi hänen mukaansa käsittää yhteiskunnallisina ja kulttuurisina käytäntöinä. Tunteet luovat ne rajat ja pinnat, joilla objekteja määritellään. Tunteet myös muokkaavat yksilöiden ja kollektiivisten ruumiiden pintoja. Tällöin esimerkiksi turvapaikanhakijan “ruumiin” pintaan liittyy tiettyjä tunteita, kuten pelkoa tai vihaa. Ahmedin mukaan esimerkiksi viha toimii turvapaikanhakijoita ja maahanmuuttoa koskeissa keskusteluissa “liimaamalla “vihan kuvia” yhteen ja muuttamalla ne yleisiksi uhiksi”. Kyseessä on niin sanottu “affektitalous”, jossa tunteet kiertävät pinnalta pinnalle. Viha ei Ahmedin mukaan pysy yhdessäkään objektissa tai subjektissa, vaan se on taloudellista: se

kiertää merkitsijästä toiseen ero- ja siirtymissuhteissa. Tällöin tietyt määrittelyt ja kuvailut yhdistetään esimerkiksi turvapaikanhakijoihin, eli tietynlaiset määritelmät kiinnittyvät ruumiin pintaan. Kertomusten kiertokulku tuottaa “meidän” ja “heidän” erottelun niin, että “heistä” muodostuu syy vihalle, jota “me” tunnemme. Viha tuo jotkut subjektit yhteen ja kääntää samalla ne toisia vastaan. Tunteilla on siis samanaikaisesti sekä ihmisiä yhdistävä, että erottava tekijä. (Ahmed 2018, 9, 19-22, 28, 58-59, 61, 63, 67.)

Ahmed puhuu vihatuista ruumiista, jolloin viha tunnetaan kokonaisia ihmisryhmiä kohtaan. Viha saatetaan kohdistaa yksilöön, mutta tällöin yleensä rinnastetaan yksilö yleiseen, yksilö siis päätyy edustamaan yleistä. Viha tekee Ahmedin mukaan työtään “itsen ja toisten sekä yhteisöjen välisissä rajakäynneissä, joissa “toiset” tuodaan uhkana minun tai meidän olemassaolomme piiriin.” Tällöin “minä” tulee olemassa olevaksi julistamalla rakastavansa sitä, mitä vihatun toisen sanotaan uhkaavan. Rinnastaessa itsensä tiettyjen toisten kanssa asettaudutaan toisia vastaan. Tunteet toimivat täten erottelemalla ruumiit, joita voi rakastaa ja joita vihata. Tämä erottelu ei Ahmedin mukaan ole olemassa ennen tunnetta. (emt. 70-72.) Maahanmuuttajan näkeminen rikollisena ja raiskaajana on mielestäni olennainen esimerkki siitä, miten vihan tunne liitetään tiettyjä ihmisryhmiä kohtaan. Halla-ahon teksteissä viha liitetään muslimeihin.

4.3. Ghattoutujia ja valloittajia

Halla-aho puhuu useaan kertaan asuinalueiden ghattoutumisesta eli maahanmuuttajien kasautumisesta lähiöihin ja näkee sen ongelmana, johon tulee puuttua. Puhe ghattoutumisesta luo kuvaa tilanteesta, jossa maahanmuuttajat valtaavat kantaväestöltä tilaa ja elinalueita. Halla-aho näkee 19.12.2007 kirjoittamassaan blogitekstissä ghattoutumisen yhtenä suurimpana syynä integraation epäonnistumiselle. Halla-ahon mukaan lähiöistä tulee ongelmalähiöitä juuri siksi, että niissä asuu maahanmuuttajia. Ongelmat johtuvat siis maahanmuuttajista itsestään, ei siitä, että alue olisi ongelmallinen. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajat tuovat mukanaan arvot ja asenteet, jotka ovat tehneet heidän lähtömaistaan ongelmamaita ja samalla lähiöyhteisö vie halun, tarpeen ja mahdollisuuden integroitua länsimaiseen elämäntapaan. Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 1.4.2012, että lähiöihin on muodostumassa sisäänpäin lämpiäviä maahanmuuttajaenklaaveja, joiden ainoa kosketuspinta muuhun yhteiskuntaan on Kela. Näissä yhteisöissä kasvaa seuraava sukupolvi, jonka kokemusmaailmassa ei ole ketään työssäkäyvää.

Asuinalueiden eriytymistä koskevissa keskusteluissa korostuvat taloudellisuus ja ilmiön luonnollisuus. Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 23.5.2013, että maahanmuuttajien keskittyminen ei

ole poliittinen valinta, vaan “tulijoiden profiilista johtuva automaatti”. 3.10.2006 kirjoittamassaan blogitekstissä Halla-aho näkee, että alueiden eriytyminen maahanmuuttajien asuttamiksi alueiksi on väistämätön seuraus siitä, että maahanmuuttajien tulotaso on alhainen. Lähiöissä asuntojen vuokrataso on halvempi, joten on itsestään selvää, että maahanmuuttajat kerääntyvät alueille, joiden asuntoihin heillä on varaa. Halla-ahon mukaan valtio kustantaa maahanmuuttajien asumisen, joten on toimittava edullisimman kaavan mukaan. Asuinalueiden eriytyminen on ikään kuin hinta, joka monikulttuurisuudesta on maksettava, eikä sille juuri voi mitään.

Vaihtoehtona maahanmuuttajien kasautumiselle ja asuinalueiden segregaatiokehitykselle on hajasijoittaminen kunnan sisällä tai kunnan välillä. Hajasijoittamisen problematiikkaa Halla-aho erittelee 19.12.2007 kirjoittamassaan blogitekstissä. Hajasijoittaminen ei kuitenkaan Halla-ahon mukaan ole oikea vaihtoehto ratkaisemaan asuinalueiden eriytymisen ongelmaa, sillä hajasijoittaminen ei yksinkertaisesti onnistu. Kunnan sisällä maahanmuuttajien hajasijoittaminen ei ole mahdollista, koska muuttajat joudutaan sijoittamaan niille asuinalueille, joissa on halvimmat asunnot, eli lähiöihin. Hajasijoitus kuntien välillä on myös haastavaa, koska maahanmuuttajat eivät itse halua hajasijoittautua ja laki takaa kaikille oikeuden valita asuinpaikkansa. 3.10.2006 Halla-aho kirjoittaa blogissaan, että hajasijoittaminen olevan myös epäoikeudenmukaista, sillä se tarkoittaisi, että se, minkä muut joutuvat hankkimaan rahalla, annettaisiin maahanmuuttajille ilmaiseksi. Halla-aho kuitenkin esittää 8.3.2011 julkaisemassaan blogitekstissä, että segregaatio ratkaistaan vain hajasijoittamalla maahanmuuttajat kautta maan ja rajoittamalla näiden oikeuksia hakeutua suurimpiin kaupunkeihin. Halla-aho korostaa ongelman ratkaisussa myös maahanmuuttajien valintaa: oleskeluluvan myöntämistä pitäisi tiukentaa niiden kohdalla, jotka todennäköisesti eriytyvät. Hän esittää, että ratkaisuna segregaatiolle on se, että julkinen valta tarjoaisi yhteiskunnan piikkiin maahanmuuttajalle katon pään päälle sieltä mistä se on järkevintä. Halla-ahon mukaan ongelmia tulisi siis estää, ei korjata niitä jälkeinpäin.

Halla-aho puhuu Scriptassa 19.12.2007 “white flight”-ilmiöstä, jonka näkee peruuttamattomana seurauksena asuinalueiden eriytymiselle. Kun maahanmuuttajien osuus kasvaa jollain alueella noin viidesosaan, muuttaa valkoinen väestö alueelta pois. Tämä ei Halla-ahon mukaan johdu “pigmenttipelosta”, vaan siitä, että alueen monikulttuurisuuden vuoksi kouluissa syntyy ongelmia, rikollisuus kasvaa ja turvattomuudentunne lisääntyy. Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 6.5.2008, että vaikka sitä ei saisi ääneen sanoa, jokainen tietää, että alueiden, kaupungin ja maan houkuttelevuus korreloi käänteisesti sen kanssa, kuinka suuri suhteellinen osuus asukkaista on afrikkalaisia tai muslimeja, sillä “tavalliset ihmiset eivät kaipaa värinää ja suhinaa vaan vakautta ja turvallisuutta.”

Halla-aho väittää Scriptassa 3.10.2006, että ne, jotka pystyvät, ostavat itsensä vapaiksi monikulttuurisuudesta. Halla-ahon mukaan suomalaiset eivät siis viihdy alueilla, joissa on paljon maahanmuuttajia ja pyrkivä alueilta pois. Tämä vahvistaa sitä ajatusta, että suomalaiset ja maahanmuuttajat eivät tule keskenään toimeen, eivätkä pysty rauhalliseen rinnakkaiseen elämään.

Puhumalla maahanmuuttajien asuttamista lähiöistä, Halla-aho luo ympäristöistä hyvin negatiivista ja synkkää kuvaa. Lähiöiden arkipäivää värittävät rikollisuus, maahanmuuttajien häirintä ja turvattomuus, joten suomalaiset eivät halua olla osa sitä. Ghettoutumista käsittelevässä puheessa korostuvat maahanmuuttajien ja kantaväestön toimimattomat ja ristiriitaiset suhteet, erillisyydet. Sanaan ”lähiö” alettiin liittää jo 1970-luvun loppupuolella kielteisiä mielikuvia. Tällöin lähiöiden ongelmaksi nähtiin se, ettei se tarjonnut asukkailleen sosiaalisia virikkeitä. 2000-luvulla lähiöihin liitetään uhkakuvia muslimien gettoutumisesta ja islamilaisten varjoyhteiskuntien rakentumisesta. (Juntunen 2020, 23.) Juntunen ottaa esiin sen, että julkisista lähiö - ja maahanmuuttokeskusteluista puuttuu lähes kokonaan historiallinen ulottuvuus. Esimerkiksi Varissuon alueesta on kannettu huolta jo 1980-luvulla, ennen kuin maahanmuuttajien osuus lähiössä oli korkea. Tällöin lähiön ongelmana nähtiin syrjäytyminen, joka oli seurausta rakennemuutoksesta. Vuosikymmeniä myöhemmin lähiöpuhetta hallitsi keskustelu maahanmuuttajien gettoutumisesta ja omien rinnakkaisyhteiskuntien muodostamisesta. Sosiaaliset ongelmat nähtiin aiheutuvan maahanmuuttajien uskonnosta ja kulttuurista. (emt, 221-222.)

Halla-aho näkee, että kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä ammottaa suuri kuilu ja maahanmuuttajien asuttamien lähiöiden ongelmat ovat kantaväestön viihtyvyyttä ja turvallisuutta uhkaavia. Matkalla ajassa ja paikassa - hankkeen tutkimuksessa turvapaikanhakijoiden ja kantaväestön väliset suhteet näyttävät kuitenkin melko rauhallisilta ja ongelmia koetaan lähinnä pienissä, käytännön asioissa ja konkreettisissa asioissa. Turvapaikanhakijoita moitittiin käytösnormien rikkomisesta, kuten yöllä valvomisesta ja kovaäänisyydestä sekä roskaamisesta. Tutkimuksessa haastatellut kantaväestön edustajat suhtautuivat maahanmuuttajiin myönteisesti ja maahanmuuttajista kriittisesti puhuvat suhtautuivat maahanmuuttajiin ymmärtäväisesti. Yhteiselo maahanmuuttajien kanssa oli sujunut suhteellisen hyvin. Alkua oli leimannut pelko, joka ystävällisten kohtaamisten jälkeen oli kuitenkin liehtynyt. (Nykänen et al 2018, 35.)

Halla-aho ottaa usein varoittavaksi esimerkiksi eriytyneiden alueiden tilanteen muissa Euroopan maissa. Vaikka Suomessa lähiöt eivät pala, eikä maahanmuuttajien alueilla mellakoida, Halla-aho näkee, että Suomen harjoittama maahanmuuttopolitiikka johtaa väistämättä sellaisten lähiöiden

muodostumiseen. Halla-ahon kuvailee Scriptassa 8.3.2011, että “Suomi käy viivytystaistelua, joka on hävitty useimmissa Länsi-Euroopan maissa”. Halla-ahon rakentamissa lähiönarratiiveissa lähiöt palavat, nuoret, turhautuneet miehet mellakoivat ja järjestyksen on korvannut epäjärjestys. Halla-aho referoi useassa tekstissään uutisia mellakoista ja lähiöiden ongelmista.

Halla-aho toteaa lähetekeskustelussa 13.6.2014, että monikulttuurisuus, eli se että yhteiskunnassa elää rinnakkain eri kulttuureja ja vähemmistöjä, toimii vain paperilla ja mielikuvituksessa, ei todellisuudessa. Sen paljastavat muun muassa työttömyys - ja rikollisuusluvut. Monikulttuurisuus on siis utopia, joka ei missään tule toimimaan. Erilaiset ihmiset eivät siis kykene elämään rauhanomaisesti ja rinnakkain niin, että arki sujuisi mutkattomasti ja ilman suurempia konflikteja. Monikulttuurista yhteiskuntaa Halla-aho luonnehtii sirpaleiseksi ja jakaantuneeksi. Tässä korostuu etnonationalistinen käsitys siitä, että etnisesti ja kulttuurisesti homogeeninen kansakunta on vahva kansakunta. Eri etnisyydet ja kulttuurit uhkaavat siis kansakunnan yhtenäisyyttä, ja tekevät siitä heikon.

Halla-aho nostaa usein esiin dystopisen tulevaisuudenkuvan, jossa maahanmuuttajat nousevat vähemmistöstä enemmistöksi ja näin ollen kaappaavat vallan yhteiskunnassa. Hän puhuu väestönvaihdosta, jossa kantaväestöstä tulee vähemmistö. Yhteiskunnan arvot ja lait korvautuvat enemmistöjen, maahanmuuttajien eli muslimien arvoilla ja laeilla. Scriptassa 20.4.2005 Halla-aho kirjoittaa, että tyypillinen länsimainen ajatustapa, jossa länsimaalaiset ovat mielestään syyllisiä kaikkiin ongelmiin ja jossa eri kulttuurit nähdään yhtä hyvinä kuin länsimainen kulttuuri, johtaa länsimaisen sivistyksen kaatumiseen. Kun kaikki kulttuurit ovat länsimaalaisessa ajattelutavassa samanarvoisia, ei länsimaalaisilla ole mielestään oikeutta assimiloida maahanmuuttajia länsimaisiin arvoihin. Vähitellen maahanmuuttajat, joista Halla-aho käyttää nimitystä “barbaarit”, muuttuvat pienestä joukosta merkittäväksi vähemmistöksi, sen jälkeen enemmistöksi. Siitä seuraa Halla-ahon mukaan pimeys: “Silloin me emme enää määrittele "hyvää" yhteiskuntaa. Silloin sen tekevät ne, jotka ovat käyttäneet arvojamme hyväkseen uskomatta itse niihin hetkeäkään.” Halla-aho perustaa väitteensä väestönvaihdosta puhtaaseen matematiikkaan, sillä demografisiin totuuksiin. Halla-aho kuvailee, että integraation epäonnistuessa yhteiskunta hajoaa sirpaleyhteisöihin, ja eurooppalainen väestö korvautuu afrikkalaisella ja aasialaisella. 18.9.2005 Halla-aho arvelee, että väestönvaihto tapahtuu seuraavan sadan vuoden aikana. Suomen Suojelupoliisi toteaa vuosikirjassaan väestönvaihtoteorian olevan salaliittoteoreettinen viitekehys, joka “nojaa ajatukseen maahanmuuton ja monikulttuurisuuden muodostamasta perustavanlaatuisesta uhkasta länsimaiselle

valkoiselle väestölle”. Supo näkee, että useassa äärioikeistolaisessa terrori-iskussa väestönvaihtoon nojautuvat näkemykset ovat korostuneet. (Supo 2020, 8-9.)

Puuronen näkee, että Halla-ahon käyttämä käsite “barbaarivalloittaja” on osa kulttuurista rasismia ja näkemystä, jossa joihinkin kulttuureihin kuuluvat henkilöt ovat kulttuurisesti kykenemättömiä toimimaan modernissa yhteiskunnassa. Halla-aho ei juurikaan käytä rodun käsitettä, mutta hänen kirjoituksensa ovat Puurosen mukaan rodullistavia. (Puuronen 2011 240-241.) “Barbaarivalloittajat” asetetaan vahvasti vastakkain eurooppalaisten kanssa, mikä on siis rodullistava teko. (Saresma 2017b, 222.) Halla-aho lähestyy maahanmuuttajia viholliskuvien kautta, ja maahanmuuttajat kuvataan yhteiskuntaan tunkeutujina. Jälleen korostuu ajatus kansakunnan yhtenäisyyden vahvistamisesta ulkoista uhkaa kohtaan, sekä oman identiteetin vahvistamista ulkoista toista vasten.

5. Johtopäätökset

Saukkosen mukaan jokaisen valtion tärkeä tehtävä on tulla toimeen monikulttuurisuuden kanssa. (Saukkonen 2013, 9.) Halla-aholle monikulttuurisuuden kanssa toimeen tuleminen näyttäytyy sellaisena, että maahanmuuttajien on tultava toimeen suomalaisuuden, suomalaisen kulttuurin ja suomalaisen yhteiskunnan normien, arvojen ja lakien kanssa, eikä toisin päin. Halla-ahon maahanmuuttajapuheissa maahanmuuttajista rakentuu negatiivinen kuva taloudellisena ja sosiaalisena taakkana sekä uhkana länsimaisille arvoille, yhteiskuntarauhalle sekä turvallisuudelle. Näitä puhetapoja olen nimittänyt talousdiskurssiksi sekä uhkadiskurssiksi. Näiden diskurssien kautta maahanmuuttajat kuvataan väärin syin liikkeillä oleviksi laittomiksi maahanmuuttajiksi, huoltosuhteen kannalta hyödyttömiksi, vaikeasti työllistettäviksi ja integroitaviksi sekä hallinnan kohteiksi. Koska maahanmuuttajat aiheuttavat taloudellista ja sosiaalista haittaa, tulee heidän määrää ja poliittisia oikeuksia hallita. Halla-aho kuvaa maahanmuuttajien tulevan “kolmannesta maailmasta” ja tuovan mukaan kulttuurin, joka ei ole yhteensovittavissa länsimaisen kulttuurin kanssa. Maahanmuuttajat kuvataan rikollisina, ääri-islamia kannattavina, turvallisuusuhkina ja yhteiskunnasta eriytyneinä. Näiden diskurssien seurauksina maahanmuuttajille rakennetaan leimattua identiteettiä, jota maahanmuuttaja kantaa mukanaan, eikä kykene siitä irrottautumaan. Maahanmuuttaja määrittellään etnisyytensä ja kulttuurinsa perusteella, ja tämän avulla tehdään erontekoja “meihin”. Maahanmuuttaja määrittellään “toiseksi”.

Tutkimuksessani selvitin Halla-ahon maahanmuuttokritiikkiä, joka on maahanmuuttajiin ja etenkin muslimeihin kohdistuvaa kritiikkiä. Vaikka Halla-aho itse sanookin, että kritisoi maahanmuuttopolitiikkaa ja näin ollen poliittista eliittiä, ei maahanmuuttajia itsessään, rakentaa hän kuitenkin teksteissään tietynlaista maahanmuuttajan kategoriaa. Tämä maahanmuuttajan kategoria on vastakkainen länsimaalaiselle kansalaiselle, toinen ja vieras. Kulttuuristen tapojen, normien, uskonnon ja ajatusmaailman samuus on asia, jonka pohjalta ihmiset luokitellaan meihin ja muihin. Halla-ahon ajattelun pohjalla on etnonationalismi, joka korostaa etnistä määritelmää kansakunnasta. Kansakunnan osallisuus saadaan syntymässä. Ihmisen syntyperä kytkeytyy olennaiseksi osaksi identiteettiä, ja sitä käytetään rajanvetojen ja erontekojen välineenä. Halla-aho antaa kuitenkin maahanmuuttajalle mahdollisuuden tulla osaksi kansakuntaa ja poliittisia oikeuksia: jos maahanmuuttaja integroituu, työllistyy, ei kuluta hyvinvointivaltion resursseja, luopuu omasta kulttuuristaan ja ottaa vastaan länsimaiset arvot ja ihanteet, voi hän olla osa yhteiskuntaa. Halla-ahon teksteistä tulee usein esiin myös hyvinvointinationalismi, jossa katsotaan, että maahanmuuttajat ovat uhka hyvinvointivaltiolle. Halla-aho korostaa maahanmuuton taloudellisia vaikutuksia ja sitä, että maahanmuuttajat kuluttavat valtion resursseja, eivätkä tuo mitään tilalle. Halla-aho näkee, että maahanmuuttajat uhkaavat kansakunnan yhtenäisyyttä, ja siltä on puolustauduttava.

Yleisesti ajatellaan, että Suomeen työhön tulevat maahanmuuttajat ovat tervetulleita, mutta Halla-aho ei näe edes työperäistä maahanmuuttoa Suomen kannalta täysin positiivisena asiana. Mäkinen toteaa, että maahanmuuttovastaiset aktivistit eivät välttämättä vastusta maahanmuuttoa kokonaisuudessaan, vaan “vastustuksen kohteena on erityisesti sellaisten ryhmien maahanmuutto, joiden nähdään kuuluvan eräänlaiseen rodullistettuun alaluokkaan, hyödyttömiin ja moraalittomiin ylijäämäihmisiin.” (Mäkinen 2016, 260). Tämä on havaittavissa myös Halla-ahon ajatuksista. Halla-aho itse kirjoittaa, että ei vastusta maahanmuuttoa sinänsä, vaan Suomen kannalta haitallista maahanmuuttoa. Tähän kätkeytyy oletus siitä, että tietynlaiset ihmiset aiheuttavat haittaa. Taloudellinen ja sosiaalinen haitta on tiiviisti sidoksissa siihen, mistä maasta tulija tulee, ja onko hän “humanitaarinen maahanmuuttaja” vai työn perässä muuttanut.

Halla-aho rakentaa teksteissään diskurssia siitä, kenellä on oikeus kuulua osaksi länsimaista yhteiskuntaa eli kuka pääsee osaksi kansakuntaa ja millä perustein. Halla-ahon puheissa korostuu ajatus siitä, että jokaisella ihmisellä on syntymän hetkellä annettu kotimaa, jonka jäseneksi ihminen kuuluu. Muuttoliike rikkoo tämän luonnollisen siteen, ja “väärin paikkoihin” asettuneet ihmiset aiheuttavat uudessa kotimaassaan taloudellisia ja sosiaalisia ongelmia. Halla-aho ei sinänsä vastusta

erilaisia kulttuureja, mutta näkee, että kulttuurien pitäisi pysyä toisistaan erillään. Erilaisten kulttuurien rauhallinen ja sujuva rinnakkaiselämä ei näytä Halla-ahon mukaan onnistuvan, ja Halla-aho näkeekin monikulttuurisen yhteiskunnan rikkonaisena, turvattomana ja erillisenä. Halla-ahon koko maahanmuuttopoliittinen ajatus voidaan kiteyttää ajatukseen siitä, että ihmiset kuuluvat heille ennalta määrätuille paikoille, ja ongelmia syntyy “väärissä paikoissa olevista ihmisistä”. Ihmisten täysin vapaa liikkuvuus ei Halla-ahon näkemyksen mukaan ole ihmisoikeus. Ihmisoikeuksien edelle näyttäisi menevän valtion suvereniteetti ja se, että valtiolla on oikeus valikoida, millaiset ihmiset saavat sen rajat ylittää ja millä perustein. Halla-aho kirjoittaa Scriptassa 1.3.2011, että maahanmuuttopolitiikan tehtävänä on aina ollut “päästää kivat sisään ja pitää vähemmän kivat pihalla.”

Jaakkolan tutkimuksesta ilmenee, että koulutustaustalla ja sosioekonomisella taustalla on merkitystä siinä, miten ulkomaalaisiin suhtautuu. Vähän koulutetut ja heikossa sosioekonomisessa asemassa olevat kokivat muita yleisimmin maahanmuuton uhkana ja liittivät maahanmuuttoon yleisimmin sosiaalisia, terveydellisiä ja kulttuurisia uhkakuvia. (Jaakkola 2009, 78-79.) Halla-aho on korkeasti koulutettu ja hyvässä sosioekonomisessa asemassa, joten heikko koulutustausta tai sosioekonominen asema eivät selitä Halla-ahon maahanmuuttovastaisuutta. Olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin Halla-ahon seuraajien taustaa ja sitä millaisiin äänestäjiin Halla-ahon politiikka vetoaa. Halla-ahon tekstit piirtävät Halla-ahosta älykkään ihmisen kuvaa, sillä tekstit ovat todella taitavasti ja kielellisesti rikkaasti kirjoitettuja.

Halla-ahon johtamat perussuomalaiset ovat viime aikoina olleet kannatusmittauksissa suosituimpia puolueita. Se kertoo siitä, että perussuomalaiselle politiikalle ja Halla-aholaisuudelle on kysyntää ja Halla-ahon ajatukset saavat taakseen suuren joukon kannattajia. Puolueen puheenjohtajana Halla-aholla on poliittista valtaa määritellä puolueen poliittisia rajalinjoja ja agendoja, joten Halla-ahon maahanmuuttovastaiset puheet eivät ole vain yhden ihmisen puheita, joilla ei ole mitään merkitystä. Puheissaan Halla-aho käyttää valtaa ja määrittelee ehdot, joiden myötä maahanmuuttaja voi tulla yhteiskunnan tasa-arvoiseksi jäseneksi. Nämä ehdot ovat hyvin tiukat, joten harva maahanmuuttaja pystyy täyttämään sellaisen lokeron, jonka Halla-aho “hyväksyttävälle” maahanmuuttajille rakentaa. On siis olennaista huomioida, että perussuomalaisten asettautuminen “kansan puolustajiksi” jättää suuren joukon kansasta sen ulkopuolelle.

On kuitenkin hyvä muistaa, ettei Halla-aho ole pelkästään maahanmuuttopolitiikalla pelaava poliitikko, vaikka onkin maahanmuuttovastaiseksi profiloitunut. Pelkällä maahanmuuttovastaisuudella ei politiikassa pärjää, joten Halla-aholla täytyy olla puolueen

puheenjohtajana myös näkemyksiä muihin tärkeisiin poliittisiin kysymyksiin. Halla-ahon näkemykset muihin poliittisiin teemoihin jäävät kuitenkin usein näkymättömiin, ja maahanmuuttokritiikki korostuu. Huomionarvoista on sekin, että Halla-ahon aikaisempi tuotanto on tuntuvasti rasisempaa ja provosoivampaa kuin nykyiset esitykset. Viittaa tällä erityisesti Scriptan alkuaikoihin, jolloin Halla-aho oli vielä marginaalipoliitikko. Nousu suuremmille poliittisille areenoille näyttää siivonneen Halla-ahon kielenkäytöstä pahimmat ylilyönnit pois.

Lauri Nurmi kirjoittaa Jussi Halla-ahon epävirallisessa elämäkerrassa seuraavasti:

“Politiikassa maahanmuutosta väitellään kuin se olisi monoliittinen asia. Suomalaisen politiikan valtasuhteisiin ja Halla-ahon suosioon vaikuttaa paljon se, minkälaiseksi ilmiöksi kansalaiset mieltävät maahanmuuton. Jos julkisuudessa ja sosiaalisessa mediassa pääsee voitolle narratiivi kunnollisista ja työteliäistä maahanmuuttajista, jotka rakentavat taloja, hoitavat vanhuksia, opettavat korkeakouluissa ja kehittävät huipputeknologiaa ja auttavat siten ratkaisemaan eläkeläisten määrän kasvusta seuraavan palveluiden rahoitusongelman, Halla-ahon puheeseen haittamaahanmuutosta kiinnitetään vähemmän huomiota.”³

Tämä pitää paikkansa. Halla-ahon suosio saa voimansa siitä, että maahanmuuton nähdään uhkaavan Suomea ja aiheuttavan ongelmia. Jossain on menty vikaan, kun suuri joukko ihmisiä näin kokee. Kaikkien poliittisten puolueiden on tehtävä hartiavoimin työtä sen eteen, että myönteinen maahanmuuttajanarratiivi valtaisi sijaa. Se on askel kohti tasaveroisempaa yhteiskuntaa.

³ Lauri Nurmi (2020): Jussi Halla-aho. Epävirallinen elämäkerta. Into-Kustannus Oy.

LÄHDELUETTELO

- Ahmed, Sara (2018): *Tunteiden kulttuuripolitiikka*. Tampere: niin & näin.
- Alasuutari, Pertti (2011): *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Alvesalo-Kuusi,, Lavapuro, Oljakka, Saarikkomäki, Pirjatanniemi & Vanto (2018): *Kansainvälistä suojelua koskevat päätökset Maahanmuuttovirastossa 2015–2017. Pilottitutkimus 18–34-vuotiaita Irakin kansalaisia koskevista myönteisistä ja kielteisistä päätöksistä*. Oikeustieteellisen tiedekunnan tutkimusraportteja ja katsauksia 1/2018.
https://www.utu.fi/sites/default/files/public%3A/media/file/RPR_1_2018.pdf. Haettu 28.10.2020.
- Allahar, Anton L (2010): Politics of ethno-nationalism: a post-colonial and post-socialist schema. *Revista Română de Sociologie*”, serie nouă, anul XXI, nr. 1–2, p. 13–37.
- Andreson, Benedict (2017): *Kuvitellut yhteisöt — Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua*. Tampere: Vastapaino.
- Bodström, Erna (2019): ‘Because Migri Says So’: Legitimation in Negative Asylum Decisions in Finland. *Nordic Journal of Migration Research*.
- Brubaker, Rogers (2017): Between nationalism and civilizationism: the European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and racial studies* 40:8. 1191-1226.
- Brubaker, Rogers (2013): *Etnisyys ilman ryhmiä*. Tampere: Vastapaino.
- Cap, Piotr (2018): From ‘cultural unbelongning’ to ‘terrorist risk’: communicating threat in the Polish anti immigration discourse. *Critical Discourse Studies*, 15:3. 285-302.
- Conversi, Danielle (2006): Mapping the Field: Theories of Nationalism and Ethnosymbolic Approach. Teoksessa (toim.) Athena Leoussi & Steven Grosby: *Nationalism and Ethnosymbolism: History, Culture and Ethnicity in the Formation of Nations*. Edinburg: Edinburgh University Press 15-30.
- Csergo, Zsuzsa (2018): Ethno- nationalism and the Subversion of Liberal Democracy. *Ethnopolitics* 17:5. 541-545.
- Danielsson, Petri & Fagerlund, Monica & Malin Tiina (2019): Seksuaalirikokset. Teoksessa Petri Danielsson (toim.) *Rikollisuustilanne 2019. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimuksen valossa*. Helsingin Yliopiston Valtiotieteellisen tiedekunnan Kriminologian ja Oikeuspolitiikan instituutin katsauksia 42/2020. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/320755>. Haettu 15.1.2021.

- Dembour, Marie-Benedicte & Kelly, Tobias (2011): Introduction. Teoksessa Marie-Benedicte Dembour & Tobias Kelly (toim.) *Are Human Rights for Migrants? : Critical Reflections on the Status of Irregular Migrants in Europe and the United States*. Oxfordshire: Routledge Taylor & Francis Group. 1-23.
- Dufva, Hannele (2002): Dialogia suomalaisuudesta. Teoksessa Sirkka Laihiala-Kankainen, Sari Pietikäinen & Hannele Dufva (toim.) *Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti*. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Elgenius, Gabriella & Rydgren, Jens (2019): Frames of nostalgia and belonging the resurgence of ethno-nationalism in Sweden. *European Societies* 21:4. 583-602.
- EMN (Euroopan muuttoliikeverkosto) 2018: Maahanmuuton tunnusluvut 2018. http://www.emn.fi/files/1967/Maahanmuuton_tunnusluvut_2018_FI_SCREEN.pdf. Haettu 3.9.2020
- EMN (Euroopan muuttoliikeverkosto) 2015: Maahanmuuton tunnusluvut 2015. http://www.emn.fi/files/1363/EMN_maahanmuuton_tunnusl_2015_tumma.pdf. Haettu 3.9.2020.
- Foucault, Michel (2014): *Michel Foucaultin parhaat*. Tampere: niin & näin.
- Fozdar, Farida & Low, Mitchell (2015): 'They have to abide by our laws... and stuff': ethnonationalism masquerading as civic nationalism. *Nations and Nationalism* 21:3. 524-543.
- Fukuyama, Francis (2020): *Identiteetti. Arvostuksen vaatimus ja kaunan politiikka*. Jyväskylä: Docendo.
- Förbom, Jussi (2010): *Hallanvaara. Merkintöjä maahanmuuton puhetavoista*. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Gothóni, Raili & Siirto, Ulla (2016): Johdanto: Pakolaisuus muuttuvassa maailmassa. Teoksessa Raili Gothóni & Ulla Siirto (toim.) *Pakolaisuudesta kotiin*. Helsinki: Gaudeamus. 9-18.
- Grant, Stefanie (2011): Irregular migration and frontier deaths. Acknowledging a right to identity. Teoksessa Marie-Benedicte Dembour & Tobias Kelly (toim.) *Are Human Rights for Migrants? : Critical Reflections on the Status of Irregular Migrants in Europe and the United States*. Oxfordshire: Routledge Taylor & Francis Group. 49-70.
- Haara, Paula (2012): Poliittinen maahanmuuttokeskustelu Helsingin Sanomien verkkokeskusteluissa. Teoksessa Mari Maasilta (toim.) *Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit*. Tampere: Tampere University Press. 52-86.
- Haikkola, Lotta (2010): Etnisyys, suomalaisuus ja ulkomaalaisuus toisen sukupolven luokittelussa. Teoksessa Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola (toim.) *Maahanmuutto ja sukupolvet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hall, Stuart (1999): *Identiteetti*. (toim.) Mikko Lehtonen ja Juha Herkann. Tampere: Vastapaino.

- Hall, Stuart (2019) Kulttuuri, paikka, identiteetti. Teoksessa Mikko Lehtonen & Olli Löytty (toim.) Stuart Hall: *Mitä on tekeillä? Esseitä vallasta, uusliberalismista ja monikulttuurisuudesta*. Tampere: Vastapaino. 107-152.
- Harle, Vilho & Moisio, Sami (2000): *Missä on Suomi? Kansallisen identiteettipolitiikan historia ja geopolitiikka*. Tampere: Vastapaino.
- Heikkilä, Elli & Pikkarainen, Maria (2006): Maahanmuuttajien työllisyys. Teoksessa Tuomas Martikainen (toim.) *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla*. Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ry:n julkaisuja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s.257-277.
- Herkman, Juha (2019): *Populismien aika*. Tampere: Vastapaino.
- Hirsiaho, Anu (2007): Postkolonialismi. Teoksessa Johanna Kantola & Johanna Valenius (toim.) *Toinen Maailmanpolitiikka. 10 käsitettä feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. 227-250.
- Honkatukia, Päivi & Suurpää, Leena (2007): *Nuorten miesten monikulttuurinen elämäntilanne ja rikollisuus*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 232. Nuoristotutkimusverkosto/ Nuoristotutkimusseura, julkaisuja 80.
- Honkatukia, Päivi & Suurpää, Leena (2012): Kenen ääni kuuluu? Neuvotteluja nuorten miesten rikollisuudesta ja rasismista. Teoksessa Suvi Keskinen, Jaana Vuori & Anu Hirsiaho (toim.) *Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa*. Tampere: Tampere University Press. 121-152.
- Horsti, Karina (2005): *Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Tampere: Tampere University Press.
- Horsti, Karina (2009): Kyllä Suomeen yksi nainen mahtuu! Turvapaikanhakijat uhreina ja uhkana suomalaisessa julkisuudessa. Teoksessa (toim.) Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori: *En ole rasisti mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vastapaino. 77-85.
- Huntington, P. Samuel (2003): *Kulttuurien kamppailu ja uusi maailmanjärjestys*. Helsinki: Terra Cognita Oy.
- Huttunen, Laura, Löytty Olli & Rastas, Anna (2005): Suomalainen monikulttuurisuus. Paikallisia ja ylirajaisia suhteita. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen & Olli Löytty (toim.) *Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta*. Tampere: Vastapaino. 16-40.
- Hytönen, Ville (2010): Esipuhe eli mitä Jussi Halla-aho tarkoittaa tässä teoksessa? Teoksessa Ville Hytönen (toim.): *Mitä Jussi Halla-aho tarkoittaa?* Turku: Savukeidas. 7-12.

- Iivari, Juhani (2006): *Tuomittu maahanmuuttaja*. Tutkimuksia / Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Stakes.
- Ilmonen, Kari (2018): Muuan diskurssianalyysi: esimerkkinä Chydenius-instituutin vaikuttavuustutkimus. Teoksessa Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jaakkola, Magdalena (2009): *Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta. Asennemuutokset 1987-2007*. Helsingin Kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2009: 1.
- Jalata, Asafa (2001): Ethno-nationalism and the global 'modernising project'. *Nations and Nationalism* 7: 3. 385-405.
- Jokinen, Arja, Huttunen, Laura & Kulmala, Anna (2004): Johdanto: Neuvottelu marginaalien kulttuurisesta paikasta. Teoksessa Arja Jokinen, Laura Huttunen & Anna Kulmala (toim.) *Puhua vastaan ja vaieta. Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista*. Helsinki: Gaudeamus. 9-19.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (2016): Diskurssiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi (2016): Valtasuhteiden analysoiminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Juhila, Kirsi (2004): Leimattu identiteetti ja vastapuhe. Teoksessa Arja Jokinen, Laura Huttunen & Anna Kulmala (toim.) *Puhua vastaan ja vaieta. Neuvottelu kulttuurisista marginaaleista*. Helsinki: Gaudeamus. 20-32.
- Juhila, Kirsi, Jokinen, Arja & Suoninen, Eero (2012):
- a) Katégoria-analyysin juuret. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Tampere: Vastapaino.
 - b) Katégoria-analyysin teesit. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Tampere: Vastapaino.
- Juhila, Kirsi (2012): Poikkeavan katégorian jäsenyyden tuottaminen ja vastustaminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Kategoriat, kulttuuri & moraali*. Tampere: Vastapaino.
- Juntunen, Marko (2020): *Matkalla islamilaisessa Suomessa*. Tampere: Vastapaino.
- Kekäle, Jouni & Puusa, Anu (2020): Tiedesodat. Realistinen ja konstruktionistinen maailmankäsitys. Teoksessa (toim.) Anu Puusa & Pauli Juuti: *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus.

- Keskinen, Suvi, Rastas, Anna & Tuori, Salla (2009): Johdanto: Suomalainen maahanmuuttokeskustelu tienhaarassa. Teoksessa Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori (toim.) : *En ole rasisti mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vastapaino. 7-21.
- Keskinen, Suvi (2009): Pelkkiä ongelmia? Maahanmuutto poliittisen keskustelun kohteena. Teoksessa Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori (toim.): *En ole rasisti mutta... Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vastapaino. 33-45.
- Keskinen, Suvi & Vuori, Jaana (2012): Erot, kuuluminen ja osallisuus hyvinvointiyhteiskunnassa. Teoksessa Suvi Keskinen, Jaana Vuori ja Anu Hirsiaho (toim.) *Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa*. Tampere: Tampere University Press. 7-35.
- Kiviniemi, Kari (2018): Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Knuuttila, Tarja & Lehtinen, Aki Petteri (2010): Johdanto: Representaatio - tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi. Teoksessa Tarja Knuuttila & Aki Petteri Lehtinen (toim.): *Representaatio. Tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lecours, André (2000): Ethnonationalism in the west: A theoretical exploration. *Nationalism and Ethnic Politics* 6:1. 103-124.
- Lehtonen, Mikko (2004):
- a) Johdanto: Säiliöstä suhdekimppuun. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino. 9-27.
 - b) Suomi rajamaana. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino 173-201.
- Liebkind, Karmela, Mannila, Simo, Jasinskaja-Lahti, Inga, Jaakkola, Magdalena, Kyntäjä, Eve & Reuter, Anni (2004): *Venäläinen, virolainen, suomalainen. Kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Löytty, Olli (2004)
- a): Erikoisen tavallinen suomalaisuus. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino. 31-54.
 - b) Suomeksi kerrottu kansakunta. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino. 97-119.
 - c) Meistä on moneksi. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino. 221-245.

- Maasilta, Mari (2012): Johdanto. Teoksessa Mari Maasilta (toim.) *Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit*. Tampere: Tampere University Press. 7-22.
- Malkki, Liisa (2012): *Kulttuuri, paikka ja muuttoliike*. Tampere: Vastapaino.
- Martikainen, Tuomas, Sintonen, Teppo & Pitkänen, Pirkko (2006): Ylirajainen liikkuvuus ja etniset vähemmistöt. Teoksessa Tuomas Martikainen (toim.) *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla*. Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ry:n julkaisuja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 9-41.
- Martikainen, Tuomas (2008): Muslimit suomalaisessa yhteiskunnassa. Teoksessa Tuomas Martikainen, Tuula Sakaranaho ja Marko Juntunen (toim.) *Islam Suomessa. Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Martikainen, Tuomas (2020): Suomi osana globaaleja muuttovirtoja. Teoksessa Tuomas Martikainen & Pirkko Pitkänen (toim.) *Muuttoliikkeiden vuosisata*. Turku: Siirtolaisinstituutti.
- Martikainen, Tuomas & Pitkänen, Pirkko (2020): Kohti muuttoliikkeiden vuosisataa. Teoksessa Tuomas Martikainen & Pirkko Pitkänen (toim.) *Muuttoliikkeiden vuosisata*. Turku: Siirtolaisinstituutti.
- Maxwell, Rahsaan (2017): Occupations, National Identity and Immigrant Integration. *Comparative Political Studies* 50:2. 232-263.
- Mehrotra, O.N (1998): Ethno-nationalism in the contemporary world. *Strategic Analysis* 22:6. 829-840.
- Mickelsson, Rauli (2011): Suomalaisten nationalistipopulistien ideologiat. Teoksessa Matti Wiberg (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. 147-174.
- Musabegović, Senadin (2019): The Schizoid Border in the Construction of Ethno-Nationalist Body. *Journal of Muslim Minority Affairs* 39:3, 372-394.
- Mäkinen, Katariina (2016): Maahanmuuttovastainen internet-aktivismi, uusliberaali ideaalikansalaisuus ja ylijäämäihmiset. Teoksessa Anu-Hanna Anttila, Ralf Kauranen, Kati Launis & Jussi Orajarvi (toim.) *Luokan ääni ja hiljaisuus. Yhteiskunnallinen luokkajärjestys 2000-luvun alun Suomessa*. 247-276.
- Nykänen, Tapio & Koikkalainen, Saara & Seppälä, Tiina & Mikkonen, Enni ja Rainio Minna (2018): "Pakolaiskriisi poikkeuksien aikana". Teoksessa Ville Lähde ja Johanna Vehkoo (toim.) *Jakautuuko Suomi? Eriarvoisuus tutkijoiden, toimittajien ja taiteilijoiden silmin*. Helsinki: Into Kustannus Oy. s. 29-37
- Pakkasvirta, Jussi & Saukkonen, Pasi (2005): Johdanto. Teoksessa Jussi Pakkasvirta & Pasi Saukkonen toim. *Nationalismit*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö. 8-11.

Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus.

https://finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2 (haettu 1.2.2021.)

Palonen, Emilia & Saresma, Tuija (2017): Perussuomalaiset ja populistinen retoriikka. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.) *Jätkät ja jytkyt. Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino. 13-42.

Palonen, Emilia (2017): Perussuomalaiset Helsingin Sanomien peilissä. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.) *Jätkät ja jytkyt. Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino. 71-105.

Peltola, Marja (2010): Ulossuljettu keskiluokka? Maahanmuuttajataustaiset nuoret, perhe ja yhteiskunnallinen asema. Teoksessa Tuomas Martikainen & Lotta Haikkola (toim.) *Maahanmuutto ja sukupolvet*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 66-83.

Perussuomalaisten kunnallisvaaliohjelma 2008 ja 2011. <https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/puolueohjelma/> haettu 1.2.2021,

Pietikäinen, Sari & Dufva, Hannele & Laihiala-Kankainen, Sirkka (2002): Kieli, kulttuuri ja identiteetti - ääniä Suomenniemeltä. Teoksessa Sirkka Laihiala-Kankainen, Sari Pietikäinen & Hannele Dufva (toim.) *Moniääninen Suomi. Kieli, kulttuuri ja identiteetti*. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2009): *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2019): *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.

Pohjola, Mike (2010): Epäloogisuuksien leikkipuisto. Teoksessa Ville Hytönen (toim.): *Mitä Jussi Halla-aho tarkoittaa?* Turku: Savukeidas. 25-53.

Puuronen, Vesa (2011): *Rasistinen Suomi*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Puusa, Anu & Juuti, Pauli (2020): Laadullisen tutkimuksen tieteenfilosofinen tausta. Teoksessa (toim.) Anu Puusa & Pauli Juuti: *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus.

Puusa, Anu (2020): Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa (toim.) Anu Puusa & Pauli Juuti: *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus.

Riggs, Fred W (1994): Ethnonationalism, Industrialism and the Modern State. *Third World Quarterly* 15:4. 583-611.

Ronkainen, Jussi (2006): Monikansalaisuus ja monimuotoistuva suomalaisuus. Teoksessa Tuomas Martikainen (toim.) *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla*. Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ry:n julkaisuja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s.237-256.

- Rosenberg, Tiina (2014): *Arvot mekin ansaitsemme. Kansakunta, demokratia ja tasa-arvo*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Rossi, Leena-Maija (2010): Esityksiä, edustamista ja eroja: Representaatio on politiikkaa. Teoksessa Tarja Knuuttila & Aki Petteri Lehtinen (toim.) *Representaatio - tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Ruuska, Petri (2004): a) Juurien arkinen poliittisuus. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino. 77-95.
- b) Toisen nahoissa ja vähän sanoissakin. Teoksessa Mikko Lehtonen, Olli Löytty & Petri Ruuska (toim.) *Suomi toisin sanoen*. Tampere: Vastapaino. 203-220.
- Ruuska, Petri (2005): Nationalismi. Teoksessa Anna Rastas, Laura Huttunen & Olli Löytty (toim.) *Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta*. Tampere: Vastapaino. 190-227.
- Sakki, Inari & Hakoköngäs, Eemeli & Pettersson Katarina (2018): Past and Present Nationalist Political Rhetoric in Finland: Changes and Continuities. *Journal of Language and Social Psychology* 37:2. 160-180.
- Sakki, Inari & Pettersson, Katarina (2016): Discursive constructions of otherness in populist radical right political blogs. *European Journal of Social Psychology* 46. 156–170.
- Saresma, Tuija (2017):
- a. Populismien tasa-arvo. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.) *Jätkät ja jytkyt. Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino. 109-132.
 - b. Väkivaltafantasiat ja pelon politiikka. Sukupuolitetun ja sukupuolittavan verkkovihapuheen luentaa. Teoksessa Sanna Karkulehto & Leena-Maija Rossi (toim.) *Sukupuoli ja väkivalta. Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa*. Helsinki: SKS. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 1431.
- Saukkonen, Pasi (1999): *Suomi, Alankomaat ja kansallisvaltion identiteettipolitiikka*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Saukkonen, Pasi (2013): *Erilaisuuksien Suomi. Vähemmistö - ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot*. Helsinki: Gaudeamus.
- Saukkonen, Pasi (2020): *Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet*. Helsinki: Gaudeamus.
- Sen, Amartya (2009): *Identiteetti ja väkivalta*. Helsinki: Basam Books.
- Siltaoja, Marjo & Sorsa, Virpi (2020): Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus.

- Simola, Anna (2011): Miten tervetulleesta työvoimasta tuli uhka? Teoksessa Hannu-Pekka Huttunen & Suvi Äärilä (toim.) *Avoim Suomi - kuka vastaa? Työperusteisesta maahanmuutosta*. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- Smith, Anthony D (1998): *Nationalism and Modernism: A Critical Survey of Recent Theories of Nations and Nationalism*. London and New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Suhonen, Pertti (2011): Mistä perussuomalaiset tulevat. Teoksessa Matti Wiberg (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. 61-81.
- Suojelupoliisi (2020): Supo 2020 vuosikirja.
<https://vuosikirja.supo.fi/documents/62399122/66519032/Supo+Vuosikirja+2020.pdf/c30e1ebc-fa8a-e379-ed2e-d950061b5d5d/Supo+Vuosikirja+2020.pdf?t=1616408390932> (haettu 16.4.2021.)
- Suoninen, Eero (2012): Identiteettien rakentuminen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Kategoriat, kulttuuri & moraalit*. Tampere: Vastapaino.
- Suurpää, Leena (2002): *Erilaisuuden hierarkiat. Suomalaisia käsityksiä maahanmuuttajista, suvaitsevaisuudesta ja rasismista*. Helsinki: Nuoristotutkimusverkosto/Nuorisuustutkimusseura, julkaisuja 28.
- Söderqvist, Minna (2006): Työnantajien näkemyksiä ulkomaalaisista työpaikoilla. Teoksessa Tuomas Martikainen (toim.) *Ylirajainen kulttuuri. Etnisyys Suomessa 2000-luvulla*. Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ry:n julkaisuja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 278-295.
- Tilli, Jouni (2017): *Miten puhumme, kun puhumme politiikkaa?* Jyväskylä: Atena.
- Toivanen, Mari & Keskinen, Suvi (2020): Ajatus yhteisestä kansakunnasta perustuu rodullistavalle ja kolonialistiselle historialle. Liikkeessä yli rajojen. <https://liikkeessaylirajojen.fi/ajatus-yhtenaisesta-kansakunnasta-perustuu-rodullistavalle-ja-kolonialistiselle-historialle/>. Haettu 6.1.2021.
- Toivonen, Timo (2011): Perussuomalaisten nousun taustoista. Teoksessa Matti Wiberg (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. 82-93.
- Turjanmaa, Elina & Haikkola, Lotta (2020): Sukupolvet. Teoksessa Tuomas Martikainen & Pirkko Pitkänen (toim.) *Muuttoliikkeiden vuosisata*. Turku: Siirtolaisinstituutti.
- Vaarakallio, Tuula (2017): Perussuomalaisten kaksoispuhe. Teoksessa Emilia Palonen & Tuija Saresma (toim.) *Jätkät ja jytkyt. Perussuomalaiset ja populismin retoriikka*. Tampere: Vastapaino. 199-217.
- Vuorinen, Marja (2005): Herrat, hurrit ja ryssän kätyrit - suomalaisuuden vastakuvia. Teoksessa Jussi Pakkasvirta & Pasi Saukkonen toim. *Nationalismit*. Helsinki: Wener Söderström Osakeyhtiö. 246-264.

Wiberg, Matti (2011): Mitä populismi on? Teoksessa Matti Wiberg (toim.) *Populismi. Kriittinen arvio*. Helsinki: Edita. 11-21.

Wrede, Sirpa (2010): Suomalainen työelämä, globalisaatio ja vieraat työssä. Teoksessa Sirpa Wrede & Camilla Nordberg (toim.) *Vieraita työssä. Työelämän etnistyvä eriarvoisuus*. Helsinki: Palmenia. Helsinki University Press. 7-31.

Äystö, Tuomas (2017): Insulting the sacred in a multicultural society: the conviction of Jussi Halla-aho under the Finnish religious insult section. *Culture and Religion* 18:3, 191-211.